

Colligi Rom.

Scol. J. J. J.

Cal. m. c. p. C. R. B. J.

ALPHABETVM HE-
BRAICVM.

Nomen. Figura. Nomen cū potestate.

Aleph lenissima pronūciationis est, & non notatum puncto, potestate ualet, uel a, uel e, uel i, uel o, uel u, &c. Quomodo autē in quolibet loco legi debeat, pūctum uocale ei subiectum indicat. Cuius quidem rei manifestissima cernes exempla in decem illis Alphabetis, quae exercitij gratia pro primum incipientibus mox subiiciemus.

Idem iudicium de littera Aijn esto: nisi quod Aijn durioris sit pronūciationis quā Aleph.

Auen Ezra ait, quod aleph lenius sit quā he, cuius contrarium tenet baal Hechabib.

Cheth densius est quā h latinum, in quo gutture imprimitur paulo lenius quā h.

א	א	Aleph.	
ב	ב	Veth	β Græcum.
ג	ג	Ghimel	gh.
ד	ד	Dhaleth	dh.
ה	ה	He	h lenissimū
ו	ו	Vaf	v consonās
ז	ז	Zaiin	z
ח	ח	Cheth	h
ט	ט	Teth	t
י	י	Iod	i consonās
כ	כ	Chaf	ch
ל	ל	Lamed	l
מ	מ	Mem	m
נ	נ	Nun	n
ס	ס	Sarnech	fs
ע	ע	Aiin	
פ	פ	Phe	ph φ
צ	צ	Tfade	tf
ק	ק	Kuf	q
ר	ר	Res	r
ש	ש	Schin	sch
ת	ת	Thaf	th, veterib. s̄blesum. Quinque

B

Priores forme harum quinque literarum, quæ duplici forma scribuntur, nunquam in fine reperiuntur, nisi solum Mem Nehemiæ capite 2. in uocabulo מֵמ . E diuerso literæ posterioris formæ (quas Grammatici finales appellant) nunquam in initio uel medio uocabuli reperiuntur, præterquam Mem finale unico in loco apud Esaiam cap. 9. in uocabulo לְמֵמָה ponitur, quod quidem non sine singulari mysterio factum esse arbitror.

¶ quando punctum in dextro cornu gerit ש stridet, & sibilat, idemque valet quod sch. Quando verò in sinistro ש , nihil pronunciatione differt à ס , quo fit, vt subinde alterum alterius loco in scribendo vsurpetur. Arabes Hebræos imitati duo quoque genera ש habent, vnum quod hac forma pingunt ش , quod sin appellat, alterum hac س vocant fsin. Clenardus vtpote huius lingue peritus, hac re adductus mihi videtur, vt in literarum Hebræarum descriptione geminum ש collocaret, vnum ש schin alterum ש sin.

DE PUNCTIS.

Literæ apud Hebræos in libris punctatis omnes sunt consonantes, solisque punctis vice vocalium vtuntur, quorum figuræ vel characteres sunt

ת kybuts pūctula tria
 scalariter infra lite-
 ram collocata, valent
 v Gallicum.

ת Schurec est apex
 in ventrē vaf in-
 ditus, loco v vocalis,
 reddens sono u germa-
 nicum, neque sine vaf
 scribi potest.

DECEM ALPHABETA
 cum punctis suis.

tha schara cca tsa pha ah ssa na ma la cha ia ta hba sa ua ha dha gha ua a	ת ש ר צ פ ס ע פ ל מ ב ל מ ב ט ב ה ו ה א ב ג	A crassum
tha schara cca tsa pha ah ssa na ma la cha ia ta hba sa ua ha dha gha ua a	ת ש ר צ פ ס ע פ ל מ ב ל מ ב ט ב ה ו ה א ב ג	A clarum,
phē ah sse ne mē le chē iē	פ ע פ ל מ ב ל מ ב ט ב ה ו ה א ב ג	E breue.
te hhe se ue he dhe ghe ue e	ט ב ה ו ה א ב ג	E longum.
cci tsi phi h si ni mi li chi i ti	ח ב ה ו ה א ב ג	I longum.
hhi si ui hi dhi ghi ui i	ח ב ה ו ה א ב ג	I longum.
oh sso no mo lo cho io to	ו ב ה ו ה א ב ג	O obtusum.
hho so uo ho dho gho uo o	ו ב ה ו ה א ב ג	O longum
thu schu ru ccu tsu phu	ח ב ה ו ה א ב ג	v Gallicū.
hhu su uu hu dbu ghu uu u	ח ב ה ו ה א ב ג	v longum.

DE SCHEVA.

Est & aliud punctum, quod quidem non re-
 putatur inter vocales, sed ex officio vocatur עֵבֶר 2.
 עֵבֶר, id est, seruus seruorum, vulgò scheua nun-
 cupatum.

Constat autē scheua duobus punctulis, quo-
 rum

rum alterum alteri perpēdiculariter appositum est, legiturque vt e breuissimum, tum scilicet, quando mobile est.

3. Quod quemadmodum ad camets appenditur, ita quoque adiungitur vocalibus patach & sægol, atque tum sonum illarum nonnihil minuit, obscurioremque facit: quorum illud - chateph patach, id est, patach raptum: hoc = chateph sægol, id est, sægol raptum ideo nuncupatur.

4

*Auē Ezra
Ex. 3. inter
alia multa,
quæ de y
ו נ ad-
fert, dicit*

*eas adco-
duræ atq;
difficilis
esse pronū-
ciationis,
ut nemo e-
as facile
pronuncia-
uerit, nisi
quò statim
a primis an-
nis earum
pronuncia-
tioni assue-
uerit.*

Porro literæ Hebræorū distribuuntur in quinque classes, pro numero organorum eorū, quibus humana vox efformatur. Aliæ enim dum proferuntur, adminiculo gutturis potissimum egent, eaque de causa gutturales appellari merentur, vt sunt, ע, ה, ח, ו, quæ quidem vt superius admonitum est, aliquanto difficiliore sunt pronun-
ciatu, præsertim ה & ע, ideoque fit, vt nec serui-
les eæ esse possint, nec vnquam coniunctim re-
periantur, præterquam in vno proprio nomine
cuiusdam famuli Aegyptii ורע Par. 2. verum in
vocalibus Hebraicis nunquam. Aliæ palati, vt
א, ב, ג, ד, ה, ו, ז, ח, ט, י, כ, ל, מ, נ, ס, ע, פ, צ, ק, ר, ש, ת.
Aliæ linguæ, vt ו, ז, ט, י, כ, ל, מ, נ, ס, ע, פ, צ, ק, ר, ש, ת.
Aliæ dentalium, vt ש, צ, ק, ר, ש, ת. Ex his sunt due
scilicet ו, ז, quæ narium ope in sonando potif-
simum vtuntur, quod certius cognosces, si clau-
sis naribus periculum feceris.

SCHEVA.

Huius puncti, quod, vt dictum est, feruus ser-
uorum nomen habet, magnus vsus est. Quapro-
pter sciendum, illud non semper legi, sed inter-
dum quiescere; vnde & scheua quiescens nun-
cupatur. quiescit autem, quando litera sub qua
ponitur, ad syllabam præcedentem attrahitur, vt
אם חכמים חכמים לה ילצת לבדך השוא. Si sapiens fue-
ris, tibi sapiens fueris: & si derisor fueris siue scur-
raberis, tu solus portabis. Prouer. 9.

Est tamen scheua quatuor in locis mobile,
atque tum tanquam e breuissimum legitur: Pri-
mum post longam vocalem, secundò in princi-
pio dictionis, tertio sub litera dageffata (de qua
postea) vltimò quoties duo scheuam in me-
dio dictionis còcurrunt, tum primo quiescente,
alterum legitur, vt in hac sententia: הורסי תשובות
הנשמות נשמות, id est, qui blasphemant resur-
rectionem animarum, perditii sunt.

Volunt prætereà quidam, quòd scheua sub
litera duplicata etiam legi debeat. Itaque vocabu-
lum הני non Hinni sed Hineni legendum pu-
tant. Cuius quidem sententiæ Eliam Leuitam
quoque esse manifestum est, cum ex ipsius can-
ticis, tum verò ex libro Traditionis Traditionù.
Verum cum nõ videam, an vlla veterum Gram-
matico-

maticorum autoritate hæc opinio roborari possit, eam suis admiratoribus relinquam, & potiùs Dauidem Kimchi in Michlol studiosis sequendum proponam, cuius verba fortassis in annotationibus vltimi libri harum institutionũ in medium producemus.

Interim his regulis diligenter obseruatis meminisse debebis, quod scheua in fine dictionis nõquam legatur, ne sub dageflata quidem litera: & cum duo scheuaim in fine dictionis occurrunt, ambo quiescant, vt in ista elegantissima parano-masia ipsius Noæ Gen. 9. יַפֶּתְ אֱלֹהִים לֵיָפֶת Iapht Elohim Leiapheth, & alia huiusmodi.

DE PVNCTO DAGESCH.

Sequentes sex literæ in his duobus vocabulis דָּבָר דָּבָר comprehensę triplicem habent pronun-ciationem. Primò, si quando absque puncto dagesch scribuntur, cum quadam aspiratione efferri debent, vt בּ tanquam v consonans, א gh, ד dh, כ ch, פ ph, ת th. Secundò hæc sex literæ veniẽtes in initio dictionis, aut post scheua quiescẽs in medio vel fine dictionis, ita vt in se dages habeant, leniter pronunciarı debẽt, ב quasi b latinũ, א g, ד d, כ x Græcum, פ vt p, ת t. Huiusmodi autẽ dagesch דָּבָר דָּבָר, id est, dagesch lene dicitur, ad discrimen

scrimen sequentis, vt מַרְבֵּה הַתּוֹרָה מַרְבֵּה הַבּוֹנֵה, id est, qui auget studia, auget prudentiam. Tertio, quoties hæc sex literæ in medio vel in fine dictionis habent in se dagesch non præcedente schewa, omninò duplicandæ erunt. Et huiusmodi dagesch וַיֵּשׁ תוֹשׁ, id est, dagesch forte nuncupatur, vt רַבִּים רַבִּים Rabbim, חַגִּים חַגִּים chaggim, מַחְדָּשִׁים מַחְדָּשִׁים mechuddaschim, חַצְפָּיִם חַצְפָּיִם haccapaiim, מַרְבֵּי מַרְבֵּי merappim וּמַטְּקִים וּמַטְּקִים vmattekim.

Notandum præterea diligenter וַיֵּשׁ תוֹשׁ non solum in his sex literis reperiri, sed etiam in his frequentibus טֵשׁ שֵׁשׁ וְטוֹלֵים. Omnes enim literæ dagesch fortis capaces sunt, præterquam gutturales & ך, quæ profus omne dagesch respuunt.

Reperitur tamen alie quoties in א ט ר da ges : uide lib.3.nu.5.

DE LITERIS QUIESCEN- 8.
tibus.

Quatuor istæ literæ ׀ ׀ ׀ ׀ modò in medio, modò in fine vocabulorù, post longas vocales reperiuntur, nullam vt ipsæ propriam vocalem habeant, qua ex re quiescentes nuncupantur, quòd in præcedente vocali longa quiescant, eamq; producant, vt וְשִׁמְיָהּ וְשִׁמְיָהּ וְשִׁמְיָהּ וְשִׁמְיָהּ id est, Precatio absq; intentione est

Varijs de causis Iudæi his quatuor literis tribuunt plurimum, cuius etiã rei Auen Ezra meminit, adeò ut quædam non procul à superstitione abesse uideantur. Nos saniora elegimus. Primum quòd sint leuissimæ pronunciationis. Deinde quòd nunc expressè scribantur, nunc lateant. Adhæc quòd nulla longa uocalis absq;

tanquam

illarū adminiculo pro-
ferri possit. Item quòd
modò sint radicales,
modò seruales. De in-
ceps quòd sint literæ
cõmutabiles, quarum
una pro altera sæpius
ponitur. Præterea
quòd in numero conti-
nent 22. quãtus est nu-
merus literarū Alpha-
beti. Deniq; quòd ue-
nerabile illud nomen
יהוה tetragramma-
ton ijsdem constet. A-
lia quæ de his literis
Iudæi tradūt, ex illis,
si quis uelit, requirat.
ea enim omnia hic sub-
ijcere breuitatis ratio
non patitur.

tanquam corpus sine anima. Non au-
tem idem fit in breuibus vocalibus, post
quas nunquã vsu venit, vt fit litera qui-
escens, nisi post sægol, vt פלא עושה אלקים

Iod consonans in fine proximè præ-
cedente י - י י in eandem præcedentem
syllabã coalescit, vt solet vocalis in diph-
thongo, vt אלקי בהורו גוי (שחטאו) בסוי

Eadem ratio cum י, quod in fine di-
ctionis nullo pũcto vel cholem vel schu-
rec affectum attrahitur ad præcedentem
literam, vt Esai. 28. צי לצי סו לצי.

Aliquando iod interponitur, sed ni-
hilominus eodem pronunciatum modo,
vt יתרי.

He in fine aliquando habet punctum in ven-
tre, quod non vocatur dagefch, sed mappic בייץ
& tunc aliquo modo fortiter pronunciatum, vt
שארך בסותך ועונתך, id est, victum eius, operi-
mentum eius & coniugale eius, &c. Exod. 21.

DE HE CHETH ET AIIN.

Puncta vocalia modo suprã dicto literis op-
posita, syllabas constituunt, quæ ita efferrī de-
bent,

bent, vt priùs litera, pòst vocalis audiatur, vt camets sub beth non legitur ab sed ba, &c.

Excipiuntur tres literæ הָהֵי, quæ in fine dicti-
onis post tsere, chiric longum, cholem, vel schu-
rec, cum semper patach tanquã peculiare suum
punctũ habeant, id ante eas proferri debebit, vt
בְּטִיחַ מְשִׁיחַ יְשׁוּעַ מְנוּחַ אֵלֶּה בְּגִבֵּיהֶם . Cũ id autem
præter morem reliquorum punctõrũ vocalium
fiat, huiusmodi patach à Grammaticis פְּתַח גִּבּוּרִים,
id est, patach suffuratum dicitur,

*Chet ו
Aijn post
quatuor il
las vocales
necessariò
habent sub
se patach
suffuratũ,
He uerò
non item.*

DISCRIMEN LONGARVM ET
breuium vocalium.

Vocales longæ & breues plurimũm discre-
pant. Longæ enim vocales, nisi notatæ sint ac-
centu pronounciationis, nulla ratione post se da-
gesch vel scheua quiescens patiuntur, excepto v-
nico vocabulo בְּחַיִּים, in quo post camets sequēs
litera habet in se dagesch. Quòd si sub se accen-
tũ pronũciationis habuerint, nihil obstat, quo
minùs vel dagesch vel scheua quiescens sequi
possit, vt in לָמָּה לָמָּה בְּקִדְוֵהָ pecodnah.

Breues verò vocales semper post se habent
vel dages vel scheua quiescens, nisi notatæ sint
accetu. Ille enim efficit, vt nec dagesch nec sche-
ua sequi possit, vt כֶּסֶף כֶּסֶף vestis, וַיַּיְכֹּן וַיַּיְכֹּן vinum.

DE SCHEVA MOBILI & quiescente.

Pari modo scheua mobile & scheua quiescēs dissidēt. Nam scheua mobile nunquam nisi in vnico vocabulo שֵׁוָה post se patitur dages. Scheua verò quiescēs in literis בַּד בְּתֵה post se dages. Excipiuntur pauca quædam, in quibus euphoniæ causa dages post scheua quiescens ex literis בַּד בְּתֵה abiectum est.

DE PARTIBVS ORATIONIS.

*Arabes quoq; tan-
sum tres has ora-
tionis partes ha-
bēt: Phe. al. uerbū,
Ismi nomē, Herph
dictionem. Quas
tres partes oratio-
nis omnes lingue
Orientales habēt.
Græcam & Lati-
nam olim non nisi
tres orationis par-
tes habuisse, con-
sēdit Rabbīnus is-
qui cōtra Cosīrā
regem Persarū di-
spnt. at, eo in loco
quo probat omnes linguas ab Hebraica originem duxisse. Vide hic quoque Quinti-
lianum libro primo cap. 6.*

Apud Hebræos orationis partes sunt tres. שֵׁוָה nomen, מַדְבַּר verbum, מִלָּה dictio. In dictione cōprehenduntur reliquæ omnes orationis partes, quas præter nomē & verbum Latini in hoc genere recēdere consueuerūt. Quanquam verò (vt Kimchi ait) nomen sit נוֹשֵׂא, id est, subiectum, & verbum מַדְבַּר, id est, accidēs, vt priùs de nomine quàm verbo dicendum esse videri posset: tamen quia tractatio verborū & latiùs patet, quàm nomen & commodum magis visum est Kimchi exordium sumere à verbo: de verbo priore loco nos itidem docere instituiamus.

DE VERBIS PERFECTIS.

Omnia verba constant tribus literis radicalibus tertiam personam masculini generis denotantibus, quæ non solum in priore coniugatione per omnia tempora & personas, sed per reliquas omnes (quæ numero septem sunt) reseruantur & integræ permanent, ita tamen ut in qualibet coniugatione vel punctis mutatis, vel literis characteristicis adiectis significationem non nihil mutant, veluti in prima למד didicit: in secunda נלמד doctus est: in tertia למד docuit: in quarta למד edoctus per aliû: in quinta הלמד fecit docere: in sexta הלמד impulsus docere per alium: in septima הלמד docuit seipsum.

Ideo autem prima cõiugatio vocatur קל, hoc est lenis seu expedita, quòd præter sex dictas literas radicis siue thematis, nullam addititiam literam habeat, nec admittat dages in secunda earum literarum. Porro maxima pars verborum huius coniugationis sunt verba transitiva, quanquam etiam multa neutra. 10.

EXEMPLVM CONIVGATIONIS

Kal.

Præteritum.

למדתי

למדתי II

עבר

Alio quàm
hactenus à
Grammati
cis usita-

למד

למדו

tum in hac
re fuit, pa-
radigmate
uti nō sine
causa pla-
cuit.

Verba neu-
tra non ha-
bent paul.

	לְמִדָּה	12	לְמִדָּתְכֶם	לְמִדָּה	לְמִדָּה
			לְמִדָּתְךָ	לְמִדָּתְךָ	13
Participium præfens.	בְּיָגוּעֵי	14	לְוִיבָד	לְוִיבָד	15
			לְוִיבָדָה	לְוִיבָדָה	vel
Participium præteritum.	פְּעָלָה		לְמוֹד	לְמוֹדָה	
			לְמוֹדָה	לְמוֹדָה	
Infinitiuus.	מִסוּר	16	לְמוֹד	לְמוֹד	
			לְמוֹד	vel	
			בְּלִמּוֹד	בְּלִמּוֹד	בְּלִמּוֹד

Infinitiuus simplex has quatuor literas בכלם
asciscit, è quibus ב proprie significat, in : ב cum,
quasi secundum, iuxta : ל ad vel vt : מ à, ab, è, ex,
de, aliquando etiam ne prohibentis vim habet.
Mem autem quia ponitur loco מוּ, habet post
se dagesch, quod defectum literæ nun suppleat.
Verùm si talis litera sequatur, quæ dages ferre nō
possit, è suo loco dages reiicitur sub mem, ita vt
ex chiric fiat tsere, vt בְּוִדוֹל לְהַתְּפִיל , i. Reg. .12.
& alia permulta.

Imperatiuus.	צוּר		לְמוֹד	לְמוֹד
			לְמוֹדָה	לְמוֹדָה
			17	
Futurum.	צִיָּד		לְמוֹד	לְמוֹד
			לְמוֹד	לְמוֹד
			3	

OBSERVATIO.

Quia præfenti tempore proprio Hebræi carent, pronomibus ad id exprimendum vtuntur præponentes ea participiis, vt

Plur.num.masc.gen.	Sing.nu.masc.gen.
אנחנו nos visitamus.	אני ego visito.
בוקדים } אתם vos visitatis.	בוקד } אתה tu visitas.
הם ipsi visitant.	היא ipse visitat.

Plural.num.fœmi.gen.	Sing.fœmin.gen.
אנחנו nos visitamus	אני ego visito.
בוקדות } אתן vos visitatis.	בוקדת } את tu visitas.
היא ipsa visitant.	היא ipsa visitat

Sic passiuum quoq; tempus pronomibus additis efformant, vt אני נקוד בוקוד, & sic deinceps vt in benoni.

Futuro item presentis loco vtuntur, vt *psal.104.* ירדו בקעות בעלי הרים וירדו בקעות, ascendunt montes, descendunt valles. eiusmodi nusquam non obuia sunt.

Optatiuum item proprium Hebræi non habent, vtuntur verò eius loco futuro, quod è sententia deprehenditur, vt *Psal. 7.* ירדוך ארוב נפשי, *ירדוך ארוב נפשי*, persequatur hostis animam meam, & apprehendat, & ad terram proculcet vitam meam, & gloriam meam

meam in puluerem collocet Selah:quo in versu quatuor exempla animaduertere licet.

Circumscribunt tamen nonnunquam per vocem לוי, vt לוי דבריו, לוי וְהוּא יְהוָה, vtinam esset secundum verba tua. לוי החיותם אותם, vtinam in vita *Gene.30. Iudic.8.* conseruassetis eos. Interdum verò ad eam rem מר ימו וימה, quis dabit, id *Deut.6.* est vtinam, esset.

Coniunctiuum vt efferant, infinitiuo ב & ב literas Bachlam præfigunt, vt בנסוע העם, cum proficisceretur populus. בנות כפורה בגלי הכהנים, *Iosue 3.* cum quierint plantæ pedum sacerdotum, In eadem rem nonnunquam באשר & כי vtuntur, vt באשר נתתי את לבי, cum dedissem animum meum. *Eccle.8.* תפלה לעני כירעסוף, precatio pauperis cum anxius fuerit. *Psal.102.*

Scire operæ precium est, quemadmodum nunc פסד, ita olim Grammaticos verbo פעל pro paradigmate vti consueuisse, vnde fit, vt etiam dum nostri temporis Grammatici primam cuiuscunque verbi literam, appellent pe paal, secundam aiin paal, tertiam lamed paal, & quamque coniugationem ex huius verbi forma nuncupent.

Magna pars verborum huius primæ coniugationis habet - sub pe paal, & - sub aiin paal, vt שבו, quieuit. Sunt tamen, quorum aiin paal habet

bet ך, vt יכול, potuit. quorundā item - , vt מלא plenus fuit. Singulorum exempla in hoc versu videre est, Exod.40. ולא יכל משה לבא אל אהל מועד כי שכן עליי הענן ובבודד יהיה מלא את המושכן :

*De literis paragogicis quæ plerunque uerbis adduntur,
uide lib.3.num.18.*

CONIUGATIO NIPHAL.

19 Passium huius coniugationis vocatur נפעל cuius præteritum in fronte asciscit literam ן signatā cum chiric paruo. Camets autem, quod sub prima litera primæ coniugationis erat, mutatur in scheua, vt apparet in tabella subscripta. Obseruabis quoque literam ן in præterito quidem & participio durare, verū in aliis temporibus loco illius succedere dagesch, quod in infinitiuo & imperatiuo per ה, in futuro per literas איהו forte redditur.

Admonendus hic es, quòd quædam sunt uerba, quæ secundum coniugationem quidem passiuam, sed secundum significationem actiua, quorum thema in vsu non est, vt נשבע iurauit, נלחם pugnauit.

Præteritum.

נלמדתי

נלמדנו

נלמדתי

עבר

נלמדת

נלמדתם

נלמדתי

נלמד

נלמדו

נלמדתי

Participium præsens.

ביןני

D

ולמי

למדוּם			למד
למדוֹת	למדֶה	vel	למדֶה
Infinitiuus.		מסור	20 22
באלמד	באלמד		הלמד
	מהלמד		להלמד

Mem peculiare punctum habet chiric sequente dages, sed quoniam ה vt omnes gutturales & ח נר recipit dagesch, ideo parua vocalis chiric conuertitur in longam tšere.

Imperatiuus.		צוה	21 22
הלמדוּ			הלמד
הלמדֶה			הלמדֶה
Futurum.		שהי	
תלמד	תלמד		אלמד 22
תלמדוּ	תלמדוּ		למד
תלמדֶה	תלמדֶה		תלמד

Quòd si pe paal est vna ex literis אהחער, He in infinitiuo & imperatiuo, nec non literæ איתו in futuro tšere postulabunt, vt יעשר iuuari, יעשר iuuabitur. לא יאצר ולא יחסן *Ef. 23.* לא non reponetur neque recondetur. ביהודי רחובות ארצם *Prouc. 22.* in mediis plateis occidar.

CONIVGATIO PIEL

Tertia coniugatio vocatur piel, & facile à Kal discerni potest, habent enim huiusmodi verba frequenter chiric sub pe paal, sub aiin paal tšere & alii- *Duo sunt, que sub pe paal habent segol, אחרוּ Iud. 5. ו רחובותי Psal. 51.*

quando

23 quando patach, habetque, si capax est, aijn paal in gremio dageſch, vt **שִׁבַר** confregit. **אִבַר וְשִׁבַר** Tre-
nor.2. perdidit & confregit. Participia mem cha-
racteristicum notatum ſcheua præfixum habent,
quo puncto etiam literæ **אִי** huius coniugationis
sunt affectæ.

24 Quantum ad verborum huius coniugationis
vim attinet, ſcias verba quæ in Kal neutra ſunt, hîc
fieri tranſitiua, vt **שָׁבַ** quicuit, **שָׁבַ** fecit quieſcere,
vel collocavit. Quæ verò in prima ſunt actiua, hic
ſignificationem intendût, vt **סָבַ** congregavit, **סָבַ**
ſedulò congregavit. Vbi hoc quoque admonebi-
mus, quæ in Kal tranſitiua ſunt, hîc aliquando plus
quàm trãſitiua fieri more verborum Hiphil, quo-
rum actio in tertiam perſonam nonnunquam ſeſe
extendit, vt **סָבַ** ſcripſit, **וְיַמְצִיחִים עִמּוֹל** & qui faciunt
ſcribere iniquitatẽ. Sunt tamẽ quẽdã ſed perpauca,
quæ cû in Kal ſint neutra, hic quoq; neutra manet,
niſi q̄ vis eorũ aliquo modo augeri ſignificetur, vt
צָמַח creuit, **צָמַח** creuit celeriter. Quæ verò in kal ſint
actiua, & hîc vel in hiphil neutra, nulla reperiuntur.

*In omnibus temporibus
tſere ſub aijn paal
propter uirgulã maca-
caph mutatur in ſea-
gol, quod etiam aliã
uſu uenit, ut in ſequẽt.*

בָּקַס בְּקַר דְּבַר

Præteritum.

לְמַדְתִּי

לְמַדְתָּ

לְמַדְתָּ

Particip. præſens.

מְלַמְדִים

עָבַר

לְמַד

לְמַדְתָּ

לְמַדְתָּ

בִּינְוִי

מְלַמְד

מְלַמְדָה

מְלַמְדוֹת	מְלַמְדָה	vel	מְלַמְדָה	
Participium præterit.		פְּעוּל		
מְלַמְדִים			מְלַמְד	
מְלַמְדוֹת	מְלַמְדָה	vel	מְלַמְדָה	
Infinitivus.		מִסְוֵר		<i>Infini. piel</i>
לְלַמֵּד	לְלַמֵּד		לְלַמֵּד	<i>forma ali-</i>
	לְלַמְדָה		לְלַמְדָה	<i>quando nis</i>
Imperatiuus.		צוּי		<i>hil à præte</i>
Imper. reperitur patach	לְלַמְדוּ		לְלַמְדוּ	<i>rito difa</i>
loco - habere, vt	כְּפִי לִי		לְלַמְדוּ	<i>fert, ut</i>
Expecta me, Iob. 36.	Futurum.	עֲתִיד		<i>2. Reg. 32.</i>
	לְלַמְדוּ		לְלַמְדוּ	נֶאֱמַר
	לְלַמְדוּ		לְלַמְדוּ	נֶאֱמַר
	לְלַמְדוּ		לְלַמְדוּ	

CONIVGATIO PVAL.

Huius passivum est **נֶעְלַם**, cuius pe paal habet ky- 25.
 buts, aii paal patach & dagefch. Significatio pau-
 lè obscurior videtur, propterea quòd nomen per-
 sone, per quam passio infertur, semper subticetur,
 nec vnquam exprimitur, vt **וְהַקְטָנָה אֵינָנוּ אֶפְלָל** & ru- *Exod. 3.*
 bus non est combustus. Non indicatur hic, à quo
 combustus sit, **וְלֵד רִלְדוֹ לְנוֹ** puer est natus nobis, nō *Esa. 9.*
 indicatur à quo.

Præteritum.

לְלַמְדוֹתֵי	לְלַמְדָה	לְלַמְדוֹת
לְלַמְדוֹנָה	לְלַמְדָהם	לְלַמְדוֹת
		לְלַמְדוֹת

לְמִדָּה	לְמִדָּה	לְמִדָּה.
----------	----------	-----------

Benoni.

לְמִדָּה	לְמִדָּה	לְמִדָּה
----------	----------	----------

Infinitiuus.

לְמִדָּה

Alium infinitiuum non habet, nec habet imperatium. Nemo enim incertæ personæ & de re quæ non est in eius cui imperatur potestate, imperare potest.

Futurum.

הִלְמִד	הִלְמִד	אֶלְמִד
הִלְמִדוּ	הִלְמִדוּ	הִלְמִדוּ
הִלְמִדְנָה	הִלְמִדְנָה	הִלְמִדְנָה

Nahum.3.

Pe paal aliquando habet -, vt שְׂדֵה וְנִינְוֵה, deuastata est Niniueh, & alia. Aliquando quoq; euphoniae causa dages ex aiin paal abiicitur, & schurec loco kybutis ponitur, vt לְיֶשֶׁר הַיְיֹדֵד, puero qui natus est. & alia perpauca.

Iudic.13.

CONIVGATIO HIPHIL

Quinta coniugatio à vetere paradigmate **הִלְמִד** more reliquarum coniugationum vocatur **הִלְמִדְנָה**, ponitur enim pro litera characteristica huius coniugationis **ה** cum chiric ante pe paal, & inter aiin & lamed paal inferitur iod, quod tamen in præterito non nisi in tertia persona vtriusque generis & numeri manet, in reliquis personis, vt scheua quiescente expeditior sit pronuntiatio, abiicitur. Be-

noni habet sub **מ** patach, qua ipsa vocali quoque literæ **א** notatur. Paul habet ante pe paal **מ** vel **ב** quæ duo puncta in futuro passiuo huius coniugationis literis **א** quoque substernuntur.

Propriè est hæc coniugatio transitiuorû verborum, paucissima neutra continet. Quæ in Kal fuerunt neutra, hic fiunt transitiva cum aliqua intentione, vt **עמד עמד** stetit, **העמיד** fecit stare. & quæ in Kal transitiva fuerunt hic quoque transitiva sunt cum summa intentione, quæ aliquando in tertiam personam actionem suam porrigunt, vt **שמע שמע** audiuit, **השמיע** fecit audire. **אכל** cœdit, **האכיל** fecit cœdere.

Præteritum.

הלמדתי

הלמדת

עבר

הלמדי

Breuitatis causa ne

הלמדנו

הלמדתם

הלמדו

due literæ caractere

הלמדתון

הלמדתם

הלמדוה

ristice uel seruales cõ-

Particip. præsens.

מלמדי

מלמדת

בינוני

מלמדי

currant, in participijs

מלמדות

מלמדת

vel מלמדוה

ו futuro abiicitur

Paul.

מלמדים

מלמדת

הhiphil, ב, uero partici-

מלמדות

מלמדת

vel מלמדוה

priorum ו literæ

Infinitiuus.

להלמיד

להלמדת

26 פעלה

מלמד

in futuro sche-

להלמדי

להלמדת

ua quod peculiare illis

להלמדי

להלמדת

est reiecto, elise literæ

להלמדי

להלמדת

uocalem suscipiunt:

להלמדי

להלמדת

בבסיד

להלמדי

להלמדת

ו מלהבסיד

להלמדי

להלמדת

27 28 pro מלהבסיד

להלמדי

להלמדת

pro מלהבסיד

להלמדי

להלמדת

item אבסיד pro

אבסיד. Idem obseruandum uenit in Hophal ו in Hithpacl, usitatum quippe est, ut literæ *elise* punctum præcedens litera sibi uendicet.

Imperatiuus.

צוה

תלמידו

תלמד

תלמידע

תלמידו

Futurum.

עתה

29

תלמיד

תלמיד

תלמיד

תלמידו

תלמידו

תלמיד

תלמידע

תלמידו

תלמיד

CONIUGATIO HOPHAL.

Sexta coniugatio est Hophal, in qua ה litera characteristica modò habet -, vt עליב השלכתי מרהם *Psal. 12.* super te proiectus sum ex utero: modò kybuts, vt *Ezech. 19.* לארץ השלכה in terram proiecta est.

Verba Hophal quoque passionem significant ab incerta persona iussu vel suasu alterius inflicta, ideoque caret imperatiuo, & infinitiuus non recipit literas בבלם.

Præteritum.

עבר

30

תלמדתי

תלמדת

תלמד

תלמדתינו

תלמדתם

תלמדו

תלמדתו

תלמדת

תלמדנה

Benoni.

בינוני

תלמדתיים

תלמד

תלמדתינה

תלמדת

vel

תלמדנה

Infinitiuus.

תלמד

Futurum.

עתה

תלמד

תלמד

תלמד

תלמד

תלמדו
תלמדנהולמדו
תלמדוגלמדו
תלמדו

CONIUGATIO HITHPAEL.

Septima & vltima coniugatio est Hithpael, ha- 31.
bens ante pe paal duas literas characteristicas הִתְּ ו-
na syllaba proferendas. Pe paal habet patach , aiin
paal ttere & aliquâdo patach , & si per literas licet,
dages in ventre, vt הִתְּחַבֵּר associauit sese. Habent 32.
hæc verba actionem reciprocam, quòd idem sit a-
gens & patiens, vt הַמְּשִׁימִים וְהַמְּשִׁתָּרִים, qui san-
tificant se & qui faciunt sese mundos. Esa. 66. & alia.

*In postre-
mo exēplo
uides ṽ da
ges in se ha
bere: est ue
rò id loco
תְּ hithpael
positū, qđ
aliquoties
in hac con-
iuga. fieri,
facile est
frequētile
ctione obs
seruare.*

Præteritum.	עבר	התלמדו
התלמדתי	התלמדתם	התלמדו
התלמדנו	התלמדתם	התלמדו
התלמדתן	התלמדתם	התלמדו
Particip. præsens.	בינוני	מתלמדו
מתלמדים	מתלמדנה	מתלמדו
מתלמדוה	מתלמדוה	מתלמדוה
Infinitiuus.	מסור	התלמדו
בהתלמדו	בהתלמדו	להתלמדו
בהתלמדו	בהתלמדו	להתלמדו
Imperatiuus.	צור	התלמדו
התלמדו	התלמדו	התלמדו
התלמדנה	התלמדו	התלמדו
Futurum.	עתיד	אתלמדו

התלמוד
התלמוד
התלמודנה

התלמוד
התלמוד
התלמוד

אתלמוד
נתלמוד
תתלמוד

Deut. 24.
Num. 1.

Reperiuntur quoque quædam verba, quæ composita sunt ex Hophal & Hithpael, cuiusmodi est לא התקדו בתוכם non numerati sunt inter illos. אשר הטמאה quæ immunda facta est. In quo dages in ט supplet defectum ה Hithpael.

Hactenus de verbis perfectis egimus, reliquum est, ad nomina perfecta vt progrediâmur.

DE NOMINIBVS

perfectis.

Ester. 1.
Hosee. 10.
2. Par. 6.

OMnia nomina quæ in נפרד vel ביוכרת, id est, in statu absoluto punctata sunt camets, tsere, sægol vel cholem, quatuor de causis pûcta sua mutant: primò ob נבס, vel סמור, id est, regimen: secundò ob בניים, id est, affixa: tertiò ob רבוי, id est, pluralem numerum: quartò ob קצבה, id est, fœmininum genus. Quæ in statu absoluto, id est, in nominatiuo casu habent duo camets, vel camets & tsere, vel tsere & camets, in regimine vocalem primam mutât in scheua, & secundam in patach, vt נפרד verbum, המלך verbum regis, שבו vicinus, שבו שומרון vicinus Samariæ, ללב cor, לבי cor patris mei. Eodem planè modo cùm affixa reci

E

piunt,

piunt, quæ huius formæ sunt nomina, primam vocalem in s̄cheua mutant secunda manente immutata, vt דברו verbum eius, שכניו vicinus eius, לבבו cor eius. quod de reliquis eodem modo intelligendum est, nisi quòd cùm secundæ personæ pluralis numeri utriusq; generis pronomen accipiunt, ob accētum & breuitatem, vocalem secundam ad instar regiminis in patach mutant, quod in paradigmate subiecto declarabitur.

37	דברו	Affix.	דבר	Reg. 36	דבר	Abso.	38	דברו	Mutantur longæ uocales in paruas in regimine, ut eo celerius regimē ad sequēs substantiuū attrahatur, deinde in affixis & in plurali numero, ne tot longæ uocales in unum concurrant.
	דברם	40	דברו	39	דברם				
	דברו		דברו		דברם				
	דברו	43	דברו	42	דברו	41			

In numero plurali vocalis prima mutatur in s̄cheua secunda remanēte. ל paal habet chiric accedente in super iod quiescente & mem finali, vt דברים verba, שכנים vicini, &c. Grāmatici in nominibus etiam (ut in uerbis) primā literā thematicis uocant pe paal, secundā aijn paal, tertīā la-med paal.

In regimine ם pluralis numeri abiicitur. Iod, quo ubique pluralis numerus indicatur, quiescit in t̄fere, & vocalis secūda mutatur in s̄cheua, & ne duo s̄cheua (quod neutiquam fieri potest) in initio dictionis concurrāt, s̄cheua quod in statu absoluto est, sub pe paal mutatur in chiric, vt דברי verba, שכני vicini, &c. ob gutturalem verò literam hoc in patach, vt דברי sapientes, חזרי אtria, & alia.

In

גְּדוּלָה, &c. in plurali גְּדוּלִים גְּדוּלִין, &c. Sic אוֹצֵר the
 thesaurus, in regimine אוֹצֵר יְהוָה thesaurus Dei, *Iosue 6.*
 thesaurus eius, &c. Tſere quoq; mutatur ad mo-
 rem camets, quando ſcilicet habet camets adiun-
 ctum, vt fit in נָצַר & עֵבַר, aliàs in regimine immu-
 tatum manet, & in affixis tantum & plurali nume-
 ro in ſcheua mutatur, vt יוֹנֵק infans, יוֹנְקִין infans
 eius, יוֹנְקִים infantes, &c. quæ forma eadem eſt o-
 mninò, quæ in participio benoni Kal, vt videre po-
 tes in fine ſecundi libri, vbi de affixis verborum a-
 gitur. Sic quoque quæ habent formam אֲבָנִים præ-
 ſepe, vel אֲוִב in regimine tſere non mutant. In af-
 fixis verò & plurali numero (etſi infrequens id ſit)
 mutari tſere in ſcheua videtur, vt ex hoc exemplo
 perſpicere eſt: אִם נָלִין עַל אֲבֹסָבּ ! *Iob 39.*
 ſuper præſepe tuum. Excipitur tamē שִׁירָים nudus,
 quod in plurali habet שִׁירָיִם. Sic quoque הַיְבֵל,
 quàmuis camets adiunctum habet, tamen in regi-
 mine tſere in ſcheua non mutatur, ſed manet, vt
 הַיְבֵל יְהוָה templum Domini. *Ieremie 7.*

De nominibus quinque vel ſex punctorum.

Nomina ſex punctorum à Grammaticis vo- *Sunt quæ-*
 cantur, quæ habent duo ſægol, vt הָרֵב *dam nomi-*
 gladius: quinque punctorum, quæ habent ſægol & *na quæ nūc*
 tſere, vt שֵׁבֶט ſceptrum, חֵלֶץ *habēt duo*
 pars. Huiusmodi no- *ſægol, nūc*
ſægol & tſere, ut שֵׁבֶט Eſra. 8. שֵׁבֶט I. Par. 2.

mina in regimine singulari suas vocales non mutant, vt **גליה** *gladius Galiath*, I. Reg. 22. **סֶבֶט מַלְכוּתְךָ** *sceptrum regni tui*, Psalm. 45. In singulari verò numero dum affixa recipiunt primam vocalem in chiric, secundam in scheua mutant, vt ex subiecta tabula facilè apparebit.

קוּאָ *quã*
quã nõ est
nomẽ s. uel
6. puncto-
rũ, tamẽ in
affixis hor-
um modo
puncta sus-
mutat, ut
רְבִיעִי
Cantic. 9.

בְּדָד
בְּדָדוּ
בְּדָדוּן

בְּדָד
בְּדָדִים
בְּדָדִין

בְּדָד
בְּדָדִים
בְּדָדִין

בְּדָד
בְּדָדִים
בְּדָדִין

REGVLA.

Horum nominum, quæ sex punctis constant, si contigerit primam thematis literam esse gutturalem, in affixis sægol mutatur in patach, vt **רְבִיבִן** *gladius eius*. Quanquam sunt quædam, in quibus nihilominus ea mutatio fit, licet prima litera non sit gutturalis, vt **מֶלֶךְ** *rex*, **מֶלֶכְךָ** *rex eius*, **פֶּסֶל** *pes eius*: & alia quædam, quæ facilè vsu obseruari possunt. Quæ verò quinque punctorum dicuntur ob gutturalem literam, in affixis primam vocalem non in patach sed chiric mutant, vt **עֶשֶׂיבִין**. Quod vbi repudiant in affixis singularis numeri & pluralis **הָם** *he* **הֵם** *he*, nec non in regimine plurali ttere mutant in sægol, vt **הַלְסָן** *halsan* **הַלְסָן** *halsan* **הַלְסָן** *halsan* **הַלְסָן** *halsan* **הַלְסָן** *halsan*. In plurali, **הַלְסָנִים** *halsanim* **הַלְסָנִים** *halsanim* **הַלְסָנִים** *halsanim* **הַלְסָנִים** *halsanim* **הַלְסָנִים** *halsanim*.

OBSERVATIO.

Huius quoque lectorem admonere operæ precium duximus, ob secundā nimirum vel tertiam thematis literam gutturalē in statu absoluto etiam totam constitutionem vocalium naturalium in nominibus quinq; vel sex punctorum mutari, ob tertiam quidem thematis literam gutturalem secundum ∴ in —, ob secundam gutturalem vtrunque in —, vt וְרַעַיָּה femina, וְרַעַיָּה salus, in quibus secunda vocalis deberet esse ∴, nisi gutturalis litera (quæ in ∴ non commodè sonat) impediret: וְרַעַיָּה porta, וְרַעַיָּה flamma, & similia quæ loco duorum sægol geminum patach habent.

Puncta verò naturalia ob gutturalem literam mutari, facilè inflexio eorum declarat. Flectuntur enim prorsus more nominum quinq; vel sex punctorum, vt וְרַעַיָּה וְרַעַיָּה, &c. וְרַעַיָּה וְרַעַיָּה, & sic deinceps. Excipitur וְרַעַיָּה, quod sua puncta ob gutturalē non mutat. Item וְרַעַיָּה, quod ubiq; habet ∴ ∴ certè si vnum locum וְרַעַיָּה Iudicum 5. excipias.

DE PLVRALI NUMERO NOMINUM quinq; vel sex punctorum.

In plurali numero nomina ista à וְרַעַיָּה nihil differunt. vt enim dicitur וְרַעַיָּה וְרַעַיָּה, sic quoq;

Quia duo scheua mobilia concurrere non possunt, inde scheua summa mitti videtur, ubi aliud scheua sequitur, quod idem de ∴ iudicandū erit, sicubi occurrerit.

וְרַעַיָּה

בְּעֵין בְּעֵין בְּעֵין בְּעֵין מְלֵכוֹ מְלֵכוֹ שְׁבֻטָיו וְשְׁבֻטָיו
 & sic per totam declinationem.

DE CHOLEM.

Cholem non mutatur, nisi habeat sægol adiunctum, vt קוֹדֵשׁ, tumque in affixis singularis numeri & pluralis numeri, in statu absoluto & regimine plurali mutatur in -י, in regimine verò singulari manet immutatum, vt tabula subiecta declarat.

PARADIGMA.

Mutatur
 tamen alim
 quando in
 camets lon
 gum, ut
 קוֹדֵשׁי Ne
 he. 13. Ali
 quando in
 kybutz, ut
 קוֹדֵשׁיךָ psal
 mo 150. cu
 ius status
 absolutus
 est קוֹדֵשׁ.

קוֹדֵשׁ	קוֹדֵשׁי	קוֹדֵשׁיךָ	קוֹדֵשׁיכֶם	קוֹדֵשׁינִי
קוֹדֵשׁ	קוֹדֵשׁי	קוֹדֵשׁיךָ	קוֹדֵשׁיכֶם	קוֹדֵשׁינִי
קוֹדֵשׁ	קוֹדֵשׁי	קוֹדֵשׁיךָ	קוֹדֵשׁיכֶם	קוֹדֵשׁינִי
קוֹדֵשׁ	קוֹדֵשׁי	קוֹדֵשׁיךָ	קוֹדֵשׁיכֶם	קוֹדֵשׁינִי
קוֹדֵשׁ	קוֹדֵשׁי	קוֹדֵשׁיךָ	קוֹדֵשׁיכֶם	קוֹדֵשׁינִי
קוֹדֵשׁ	קוֹדֵשׁי	קוֹדֵשׁיךָ	קוֹדֵשׁיכֶם	קוֹדֵשׁינִי

Quando autem secunda thematis litera est gutturalis, prima thematis habet camets, & secunda catephcamets, vt אֶתֵּן tabernaculum, אֶתֵּן tabernaculum eius, אֶתֵּן tabernacula, &c.

Quemadmodum in nominibus quinque; vel sex punctorum ob gutturalem literam naturales nominum vocales mutantur: ita quoque hinc ob mediam gutturalem literam sægol secundæ literæ in patach mutatur, vt אֶתֵּן שִׁבְטֵי הַנְּאֻמִּים. Excipitur אֶתֵּן & אֶתֵּן.

OBSERVATIO.

Ea quæ ad reliquas vocales pertinent, paucis: (sic tamē vt nihil omittamus) comprehendemus. Nomina quorū prima vocalis est schurec, vt אֲרָם עֲנָב (quæ valde pauca sunt) schurec non mutāt. Camets verò in omnibus regulam generalem sequitur. Vnum tantum est, cuius prima vocalis est chatephcamets אֲמִי, quod in Bibliis non nisi statu absoluto puto reperiri. Rabbini verò (quibus familiare est chatephcamets per א proferre) dicunt אֲמִי.

Restant ergo adhuc tres vocales, nimirum patach & chiric & kybuts, de quibus sic statuendum est. Quia hæ tres vocales breues, semper habēt post se in nominibus dagefch, nō mutantur, quòd dagefch sua præsentia omnium vocalium mutationem prohibeat, vt אֲבִיר אֲבִירִי אֲבִירִים אֲבִירָא

אֲבִירָא אֲבִירִי אֲבִירִים אֲבִירָא In regimine,

Cuius formæ quidam Grammatici putant אֲבִירָא אֲבִירִי אֲבִירִים אֲבִירָא, & sægol ob gutturalem literam positum esse autumant. Quæ verò habent formam אֲבִירָא, reperiuntur in plurali numero ttere mutare in scheua, vt אֲבִירָא אֲבִירִים, & similia.

אֲבִירָא non puto in Bibliis nisi in statu absoluto extare. אֲבִירָא in affixis retinet kybuts, & cholem in chatephcamets mutat, vt אֲבִירָא אֲבִירִי אֲבִירִים אֲבִירָא Esa. 9.

Hæc

Hæc ad omnes nominum formas quæ quidem tribus literis constant sufficere, diligens lector facile cognoscet.

DE NUMERO DVALLI.

Antequam vlteriùs progrediamur, necesse habemus aliquid de numero duali dicere, deinde nominum generis fœm. tractationem prosequuturi.

Cùm superiùs folio 26 de numeri plu. maf. gen. formatione ageremus, diximus ם in fine præcedente iod quiescente collocari. Nomina verò quæ propriè geminas corporis partes denotant, non iod quiescens ante ם, sed mobile chiric notatum habent præcedente litera — signata, vt בָּנָהּ בְּנָיִם בָּנָהּ בְּנָיִם אֵן אֵנִים רָגַל רְגָלִים כָּרַר כְּרָבִים אֵן אֵנִים. Sunt tamen quædam, quæ etsi corporis partes non sunt, istam formam habent, carentque singulari numero, scilicet רִיחַ רִיחִים בְּנִים בְּנִימִים צְהָרִים צְהָרִים. Est verò hîc admonendus lector, quæ huius formæ sunt non duas res tantùm, sed cuiusvis etiã numeri quantumvis magni significare, vt אַרְבַּע אֲרָבַיִם septem cœli אַרְבַּע אֲרָבַיִם quatuor alæ, & sic de reliquis. Sunt tamen quædam huius formæ, quæ tantùm ad duas res pertinent, vt כְּבָרִים, cuius singularis numerus כָּבַר, maximè in vsu est.

DE GENERE FOEMININO.

F Quando

Quando nomen adiectiuum masc.gen.mutan-
dum est in fœmininũ, prima vocalis si fuerit - vel
.. , mutatur in scheua, secunda manet immutata,
n præcedente - fini adiicitur, vt **חכם** sapiens masc.
gen. **חכמה** sapiens mulier, **זקן**, senex mascu.gene.
זקנה fœ.ge. **בחור** electus, **בחורה** electa, **שחור** niger,
שחורה nigra, **עשיר** opulentus, **עשירה** opulenta.
Quomodo autem nomina fœm.gen. quæ in ה fœ-
minino desinunt, siue sint adiectiua siue substantiua
flectenda sint, facillè ex sequentibus videre est.

*Que ה
præcedere
- habent
in fine &
accentum
miltra, id
est, in ulti-
ma, sunt ge-
ne. fœmin.
Que uerb
accentũ ha-
bēt mille,
id est, in pe-
nultima li-
cet habeāt
ה in fine,
m.ge. sunt,
de quibus
fusiũs tũ.
cũ de li-
teris hec
manticis
agemus.*

Nomina fœm.gen. quæ habent formam **פעולה**,
vt **צדקה** in regimine singulari, vt eo ce-
leriùs substantiuo suo adiungantur, scheua in chi-
ric mutant, camets secundæ literæ in scheua, &
- tertîæ literæ in —, & ה in ה, vt **צדקה** iusticia
Dei. Idipsum obseruatur in affixis, nisi quòd tum
in singulari - ante ה manet immutatum, vt **צדקתו**
iusticia eius, &c. excepta secunda persona pluralis
numeri utriusque generis, quæ instar regiminis —
habet ante ה, idq; breuitatis & accentus gratia.

PARADIGMA.

צדקתך	צדקהך	צדקת	צדקה	55
צדקתני	צדקהנך	צדקתם	צדקהם	
צדקתכן	צדקהכן	צדקתן	צדקהן	

Quòd si contingat aiin paal esse gutturalem li-
teram,

Eccle. 7. teram, loco chiric vbique ponitur —, vt **יַעֲרָה** increpatio **יַעֲרָה חֲכָם**, increpatio sapientis, **יַעֲרָהוּ** increpatio eius, & sic deinceps.

DE PLVRALI NUMERO.

Priora duo puncta quæ sunt in statu absoluto singu.num.manent quoque in plu.nu.statu absoluto, ה in fine quoque mutatur in ה antecedente ו, vt **יַדְוֹתַי** iusticiæ. In regimine porro & in omnibus affixis priora duo puncta sequuntur planè singularem numerum ה semper habente ante se ו, vt in paradigmatate sequente videbis.

יַדְוֹתַי	יַדְוֹתַי	יַדְוֹת	יַדְוֹת
יַדְוֹתֶם	vel	יַדְוֹתֵהֶם	יַדְוֹת
יַדְוֹתַי	יַדְוֹתֵי	יַדְוֹתַי	יַדְוֹתֵיכֶם
		יַדְוֹתַיְכֶן	יַדְוֹתֵיהֶן

Cætera verò nomina huius generis, quæ quantum ad puncta spectat, non habet formam **יַעֲרָה**, nullam planè habent difficultatem in mutatione punctorum. Plærunque enim duo prima puncta referuant, in fine verò omnino superiorum more exeunt. Satis ergo habebimus statum tantùm absolutum & regimen vnumq; affixum, ferè omnium formularum, in utroq; numero ponere, ex quibus quomodo flectantur, & qua in re differant, perspicui poterit.

חֲכָמָה חֲכָמִים חֲכָמָהוּ : חֲכָמוֹת חֲכָמוֹת חֲכָמוֹתָיו :
 גְּלָה גְּלָה גְּלָהוּ : גְּלוֹת גְּלוֹת גְּלוֹתָיו :
 כְּפָרָה כְּפָרָה כְּפָרָהוּ : כְּפָרוֹת כְּפָרוֹת כְּפָרוֹתָיו :
 נְחִמָה נְחִמָה נְחִמָהוּ : נְחִמוֹת נְחִמוֹת נְחִמוֹתָיו :
 הוֹעֵבָה הוֹעֵבָה הוֹעֵבָהוּ : הוֹעֵבוֹת הוֹעֵבוֹת הוֹעֵבוֹתָיו :
 קָגְלָה קָגְלָה קָגְלָהוּ : קָגְלוֹת קָגְלוֹת קָגְלוֹתָיו :
 עֲבוּדָה עֲבוּדָה עֲבוּדָהוּ : עֲבוּדוֹת עֲבוּדוֹת עֲבוּדוֹתָיו :
 אֲבִילָה אֲבִילָה אֲבִילָהוּ : אֲבִילוֹת אֲבִילוֹת אֲבִילוֹתָיו :
 שִׁפְתָה שִׁפְתָה שִׁפְתָהוּ : שִׁפְחוֹת שִׁפְחוֹת שִׁפְחוֹתָיו :

*Sunt tamē
 quedā bu-
 ius forma,
 quæ prio-
 ra duo pū-
 cta mutāt,
 ut נְבִלָה
 in regimi-
 ne נְבִלָה
 in affixis
 in נְבִלָהוּ,
 &c.*

Sunt etiam adhuc quædam aliæ formæ, quæ omnes quomodo flectantur, ex præcedentibus satis intelligi potest.

Notandum porrò est aliqua huius generis esse, quæ in nexu præcedente : & cholem, ut קִטּוֹרָה קִטּוֹרָה, quæ quidem in regimine non mutantur, sed in affixis scheua primæ literæ immutato reliquæ vocales sequuntur formam קִטּוֹרָה, de quo folio 31. & recipit dageſch, ut קִטּוֹרָהוּ קִטּוֹרָהוּ, &c.

Rurſus quædam esse, quæ duo : ante ה habeāt, ut עֲטָרָה הָעֲטָרָה, quæ & ipsa in regimine immutata 56 manent, nisi quod in affixis : : sequuntur formam עֲטָרָהוּ הָעֲטָרָהוּ, de quo folio 29, ut עֲטָרָהוּ הָעֲטָרָהוּ.

DE LITERIS HEEMANTICIS

vel superadditis, ut veteres Grammatici vocant.

SEx literæ sunt, quarum auxilio nomina verbalia formantur, quæ omnes in hoc vocabulo **האמית** comprehenduntur, ex quibus sæpenumerò ad radicem vna superadditur, interdum duæ: & nunc præfigitur, nunc ad calcem appenditur, quæ admodum ex his exemplis agnosci potest.

ה

Non reperitur in capite nominū perfectorum nisi in his duobus **הרחה**, Exo. 8. **השפיעה**, Eze. 33. verùm in nominibus imperfectis aliquoties, vt in secundo libro, quo de illis agitur, videbis.

רה
שמע

Quæ nomina verò ה heemanticum siue superadditum in fine habeant, non ab omnibus eque ac pari facilitate dignoscuntur: nam non omne ה, quod ad cuiusuis dictionis finem adiungitur, præcedente ׀, est heemanticum vel superadditum (vt quidam putant) sed illud solum quod eorum nominum extremum occupat, quæ accentum habet in penultima, vt **הרחה** לְהַרְחִיחַ, & similia. ה verò in fine præcedente ׀ eius dictionis quæ accentum habet in vltima, vt **השפיעה** non est heemanticum, sed feruile: constituit enim genus fœmininum.

Ideoquæ hic quædam non reprehendendi libidine, neq; ostentandi voluntate, sed veritatis demonstrandæ causâ breuiter inferenda videntur, à qua Grammatici serè omnes qui hac nostra ætate etiam in vniuersitatibus celeberrimis, scribunt, hac in re, maximè aberrasse mihi visi sunt. Scribunt enim ה in **השפיעה**

תקמיה ידסה יסכה גרובה הרפה טמאה מלונה מימלכת
 ממשלח התורה, & similibus, quę omnia accentum habent in
 vltima, esse heemanticum. Qui quidem error hoc me magis in
 admirationem adduxit, quod is doctissimis quibusque viris,
 quorum & nomen ex Hebraicę linguę cognitione clarum est,
 & qui omnia sua ex Kimchi, Aben Ezra, & alijs veteribus Gram-
 maticis Hebręorum deprompsisse videri volunt, non sit ani-
 maduersus. Cũ tamen apud hos grauissimos autores & Gram-
 maticorum principes euidentissimum atque maximum discrimen
 inter literas heemanticas, quas ipsi איתיות הנוספות nomi-
 nant, & inter איתיות השירות, id est, literas serviles extare vi-
 demus, id quod Dauid Kimchi in primo capite Michlol his ver-
 bis copiosissimę proponit, inquit:

והארת המשמשת אינה תוספת אחר שהיא לצורך הש
 השמוש ולהורות על הדבר אבל היא והמים תוספות כ
 בבנין הפעיל וכן בשאר הבנינים היא תמרא תוספת כי
 אינם מורות על הדבר ואינם משמשות רק הם להורות
 העין. Ex quibus verbis manifestũ est, maximo discrimine lite-
 rã heemanticam & seruilę distare: seruilis enim litera, inquit, ne-
 cessitatis causa additur, vtpote quę constituat personas, genus, &
 alia. Superaddita verò tantũ additur ad formanda verba, vt ה
 hiphil & mem participiorum, & alię literę quę ad formandam
 rem aliquam adhibentur. Atque huius quoque discriminis men-
 tionę facit Kimchi in doctrina de literis heemanticis, vbi tamen
 perbreuis est. Item Iudicum cap. 14. de vocabulo תוספת inquit,
 ה in fine non esse gen. sœm. sed heemanticum, propterea quod
 habeat accentum in penultima. Idem Aben Ezra de vocabulo
 לילה dicit: הוא מילעל ולעילם הוא לשון Gen. a
 זכר. Id est, ה vocabuli לילה est superadditum, propterea quod
 vocabulum est Millel, & in perpetuum est generis masculini. Ex
 quibus verbis manifestissimum est ה in fine non posse dici su-
 peradditum, nisi in vocabulis, quę accentum habent in penulti-
 ma. Huc quoque adferri posset testimonium doctissimi viri
 Rabbi Aben Iechiel, qui eandem sententiam duobus in locis
 fulissimę

esse diminutiuum. Rabbi Sal. verò putat esse affixum fœminini generis.

Paucis nominibus propriis additur in capite, vt
נמרוד נפתלי נפתח.

ת

פא

Leuit. 28.

Superadditur initio nominũ, vt תענוג voluptas, תרדמה sopor, תלמיד discipulus, תפארה decor. In fine ת heemanticum sæpius reperitur, vt תלכות מלכות, תירדות אילות כבוד תחתית שארית, תלקיות תחתיות, & sic de reliquis. Cuius formæ quoq; est סומטיות. Idem obseruandum est in numero ordinali gen. fœm. qui quoque ת heemanticum præcedente iod mobili habet in fine, vt שנית, in plura. num. habet שניות, & sic in omnibus.

א

Iod sæpius additur initio nominum priorũ, vt יצחק בעהב ירלף יצטר. Additur quoq; frequẽter ad finẽ in nominibus gentilibus, vt אבר Aebæus, אשקנני Germanus, אפרדי Hispanus, ארפתי Gallus, אשמילי Arabs. Et quemadmodum ת præcedente iod in fine numerum ordinalem gen. fœm. constituit, ita iod in fine eundem numerum mascu. gen. vt שני secundus, שלישי tertius, &c. quæ omnia in plurali numero regulariter deberent duo iod ha-

G

bere,

bere, verùm ne duo iod concurrant, frequenter alterum abiicitur, vt עברים pro עבריים & נוצרים pro נוצריים, & שנים pro שניים, & שלישים pro שלישיים.

Reperitur quoque, vt Rabbini placet, in medio nominis proprii iod, contemptus causa superadditum, vt Absolam fratrem suum אִבְרָם־בֶּן־אִבְרָם 2.Reg.13. vocabat אִבְרָם־בֶּן־אִבְרָם.

DE LITERIS SERUILIBVS.

A Pud Hebræos, pronomina, præpositiones, coniunctiones, interiectiones, aduerbia, certis quibusdã literis in initio vel in fine dictionis solent indicari, per quas similiter quoq; infinitiui & futura verborum, vt superius visum est, formantur. Atq; hæ literæ omnes, quæ tali funguntur munere, seruales appellantur. Quoniã verò nusquam non earum vsus necessarius est, selectæ ad eam rem literæ sunt, quæ mollissimè pronuciari possent. Primùm ex gutturalibus sumpserunt א & ה, ה verò & ע nullo seruitio apte sunt propter asperitatem nimiam. Ex palatalibus כ, ex lingualibus ל, ex dentalibus, quia sonum faciunt, & aliquomodo durum solum ש acceperunt, quæ tamen litera rarissimè in Bibliis adhibetur ad seruitium, apud Rabbinos verò frequenter. Labiales verò omnes seruitio destinatæ sunt, præterquam פ, ex qua re constat mediam literarum partem esse seruilium, alteram radicalium.

dicalium. Porro quòd \aleph constituat primam personam in futuro, iod tertiam, ה secundam masculini generis, & tertiam fœminini generis, י primam pluralem, in verbis id suo loco apertè satis ostensum est. Quocirca septem tantùm declarandæ adhuc relinquuntur, quæ hisce duobus nominibus propriis בְּשֵׁה וְכָלֵב comprehenduntur.

מ

Quemadmodum mem pro $\text{מַ$ præponitur infinitiuo significans a, ab, e, ex, de, sic quoque nominibus, sequenti literæ dagefch (modò capax sit) imprimens, vt $\text{מִשְׁעֵרָה רָאשׁוֹ}$ de crine capitis eius. Si verò sequens litera non est capax dagefch, recipit sub se tferc, vt $\text{מֵאֲבְנֵי הַמִּסֹּסִים}$ de lapidibus loci.

Aliquando tamen & in nominibus & in infinitiuo ante הוּד suum chiric retinet, vt מֵחוּט de filo, Gen. 14.
 מִהֵיזֶה כֹּהֵן ne sit sacerdos, 2. Reg. 2. מִיָּדוֹךְ à persequendo. Hebræi per hanc literam gradus comparationis circumloquuntur, veluti $\text{כִּי טוֹב כְּתֹרָה מִקֶּטֶר}$ quoniam melior est negotiatio eius negociatione argenti, & auro optimo fructus eius, $\text{מִה מֵהוּט מִדְּבַשׁ וּמִה עֹ מֵאֲזִי}$ quid dulcius est melle, & quid robustius leone? Significat etiã propter, ob, vt $\text{מִשׁוּר עֵינַיִם מֵאֲנָפָה אֲדִוְיָיִם}$ propter desolationem pauperum, propter gemitum inopum, &c. Sed apud Rabbinos frequentius, vt Rabbi Sal. Num. 22. $\text{מִיִּרְאַתָּם שָׁל יִשְׂרָאֵל}$ propter timorem Israelitarum.

Porro vim pronominis affixi cum in nominibus tum in verbis habere, suo loco docetur.

ש

Officium ש est, quòd capitur pro dictione אשׁר qui, quæ, quod, & punctatur ferè cum ׀: etiã iuxta gutturales literas, vt שׁכבּהּ הַשְׁבַּעְתִּי, qui sic coniurasti nos, Cantic. 5. Nonnunquam habet patach, vt שׁשׁמִיתִי, quæ surrexi. Iudic. 5. Inuenitur quoque cum ׀ ante א, vt שׁאמַר מִדְּבַר, quod tu loqueris, Iudic. 6. Item cum scheua, שׁהוּא עִמָּל, quod ipse laborauit, Eccl. 2. & 3. Aliquando significat idem quod vt, שׁיִרְאֵי מִלְפָּנָיו, vt timeant à conspectu eius, Eccl. 3. Aliquando habet literam lamed adiunctam, שׁל, & constituit genitium casum, quod tamen in Bibliis non nisi Ionæ 1. puto reperiri, & Eccl. 8. Apud Rabbinos verò vsitatissimum est, vt in libro Megillath taanith, בּוֹתְבֵי זְכוּרֹת בְּיִשְׂרָאֵל אֲמָרִים, שׁיְהוֹשֻׁעַ בֶּן נִחֲמָשׁ בְּרַבּוֹ שֶׁל יֵשׁוּ הַנּוֹצֵרִי, id est, Historiographi Israelitarum dicunt, quòd Iosua filius Perachiah fuit præceptor ipsius IESV NAZAREN L

Vbi tenendum est, nõ semper habere uim relationaliui, sed etiam coniunctionis causalis.

Fuit iste Rabbinus summus et precipuus synagoge magnæ.

ה

Hæc litera primò vocatur הַא הַדְּרִיעָה, id est, hæc demonstrationis, quòd veluti demonstrat rem aliquam, ac emphasim quandam secum adferat ad
cam

cam significantiùs exprimendam: & tunc punctatur — sequente dages, vt **בַּיְתָא** illa domus, **הַשַּׁעַר** illa porta. Ante א verò ע & ר notatur vocali ך, vt **הַיְיָו** ille Dñs, **הַעֵבֶד** ille seruus, **הַרֹּשֶׁה** ille pastor. Quando verò literam gutturalē habentem ך, antecedit, frequenter habet ך׃, vt **הַעֲשׂוּן** ille fumus. Excipiuntur dictiones monosyllabæ, ante quas ך retinet, vt **הָעֵץ** ille populus, **הַהָר** ille mons.

Excipitur quoq; uocabulum

בַּיְתָא, ante quod ה de monstratiuū semper habet —, cuius meminit Aben Ezra primo capite Genes. iniquiens:

הַמִּלָּה
הַזֹּאת ו
וְהָאֵל
בְּעֵבֶר
קְמוּצָה
הַאֲלֵךְ
עִם הָאֵל
בְּכָל מְסָרָה

Ante ה & ה plærunq; — suum retinet, vt **הַמִּלָּה** illud templum, **הַחַלּוֹן** illa fenestra. Quin etiam ante literam scheuatam dagesch maximè capacem reperitur habere sub se — non sequente dagesch, vt **הַיַּאֲוֵר** illa piscina, **הַלְלוּיִם** isti Leuitę. in quibus tenendū est euphoniæ causa dagesch abiectum esse.

Præponitur etiam verbis, & tunc relatiui vim habet, vt **הַנְּרִיָּה אֵלַי** qui visus est mihi, Daniel. 8.

Secundò vocatur **הָאֵל הַמִּיָּמִינָה** vel **הָאֵל הַשְּׂמֵאלָה**, id est, he admirationis & interrogationis, habetque —, vt **הֲאֵל אַחִיכֶם** num iste frater vester? Gene. 41.

Ante gutturales verò quæ non notatæ sunt ך, habet —, vt **הָאִישׁ כְּמוֹנֵי יִבְרָח** num vir vt ego sum fugiet? Nehe. 8. Ante easdem ך notatas ך׃ habet, vt **הֲחִיבָה זֶה** num factum est hoc? Joel. 1. Aliquando adiicitur fini nominum idem valens quod ל in capite motum scilicet ad locum, vt **מִצְרַיִם** in Aegyptum. Quam vim aliquando habet in capite, cum videlicet ה heemãticum finit vocem, vt **הַתְּבָרָה**

לבו in montem ite. ה est etiam sed rariùs, vocatiui *to sue 2.*
 casus, vt עלו הסוסים ascendite ô equi, הוֹסֶסֶת בְּגַיִם *Ierc. 19.*
 ô quæ sedet in hortis. *Cant. 2.*

Ista litera quum feruit, וי החבור vel וי העטף à
 copulando vocatur, idem valens, quod apud Lati-
 nos, & copulatiuum, vt ואלהם ושבעת וברכה & cõ-
 edes & fatiatus eris & benedices. Sepissimè tamen
 apud Hebræos & in exordio narrationis vsurpari
 solet, vt in principio Iosue, Iudicum & Regum,
 multisq; aliis in locis, de qua re Dauid Kimchi in
 Michlol multa. Aben Ezra Gene. 20. dicit huius-
 modi duo milia in Bibliis reperiri, idem valentia
 quod phe raphatum apud Ismaelitas.

Huius peculiare & genuinum punctû est sche-
 ua, cuius loco tamen certis de causis alia recipit:
 habet enim omnia puncta præterquàm cholem,
 kybuts & puncta rapta. Ante literam scheuatam
 siue verbis siue nominibus siue dictionibus præpo-
 natur, habet schurec, vt וראו נא ודעו & videte quæ-
 so & scitote, Ieremiæ 5. וירובה & magnificentia,
 ורמש & propterea.

Verùm ante iod scheuatam sortitur chiric, in
 eoq; iod quiescit: accedente enim ו copulatiuo,
 iod suum scheua amittit, vt ויהי erit, ויהי & erit,
 ושר dignitas, ושר & dignitas.

*Phe rapha-
 tû in Ara-
 bica lingua
 ponitur loo-
 co uaf, qd
 prolatiõe
 nihil ab eo
 differt. Se-
 pius uerò
 euphoniæ
 causa ocio-
 se sententijs
 præponi-
 tur, signi-
 ficans et
 ad, quid,
 sed, uerùm
 certè.*

Ante

Ante **במים** quoque habet schurec, vt **והוטח** & sperans, **ויפשתה** & vnges, **ויקלטו** & euadent, **וימתו** & cras, **ויפו** & fortassis.

Pari modo haberet ante **ר** schurec, verùm cùm in Bibliis non nisi vnũ vocabulum nimirùm **נרים** reperitur, cuius pe paal sit **ר**, non possunt dari exempla. Apud Chaldęos verò & Rabbinos frequenter, vt **וירדו** & confessio, **וירי** & veh, **וירדאי** & certum, & alia.

Secundò quando copulat duas res, præsertim cùm illud vocabulum, cui præfigitur, fuerit millel vel monosyllabum, habet **ר**, vt **סוים נקרא נרי**, id est, querelæ & loquela & gemitus.

Tertiò cùm accesserit ad literã gutturalem notatam puncto raptò, semper punctũ affine habet, hoc est, si gutturalis litera habet **ר**, vas copulatiuũ **ר** habebit, si ea —: vas —, si ea :: vas ::, vt **ראני** & nauis, **רארבות** & fenestræ, **ראמה** & veritas. Excipitur **אלהים**, ante quod semper habet **..**, vt **אלהים** & Deus.

57 Obseruandum etiam **ר** frequenter præteritũ in futurum vertere, & rursus futurum in præteritum, vocaturque **נרי תהסיר**, id est, **ר** conuersiuum. Quando vertit præter. in fut. notatur genuino suo puncto: , vt **ועשה בישפט** & faciet iudicium, Ieremiæ 23.

Si pe paal est vna ex hisce **במים** vel scheua afficitur, sequitur regulam generalem superius dictam, quod

quod etiam in exemplis superius positis videre est. Quando verò futurum vertit in præteritum, habet sub se —, sequente tdages, vt גִּישָׁלָה & misit. In prima verò persona futuri temporis propter א, quod nõ est capax dagesch, habet ט, vt תִּצְטָחֵם תִּצְטָחֵם תִּצְטָחֵם & surrexi & egressus sum & cecidi, Ezech. 3.

Quod tamẽ aliquãdo euphonia causa excidit.

ב

Quando litera seruilis est, vocatur בָּהּ בְּהִמְיִיוּ, id est, cas similitudinis, vt בְּרִיחַ שְׂדֵהָ sicut odor agri. Quando duæ res comparantur, singulis præponitur ב. Cuius quoque meminit Aben Ezra, Genesis 18. Aptum sanè exemplum extat Esaiæ 24. יְהִי כַעֲם כַּתּוֹן כַּעֲבֹד בְּאֶרְצוֹ בְּשִׁפְחָה בְּגִבְרָתָהּ כַּקּוֹנֵה בְּמוֹבָר בְּעַם כַּמְלִיכָה בְּלִנְיָהּ בְּגוֹשָׁה בְּאֶשֶׁר גּוֹשָׁה בּוֹ, id est, & erit sicut populus, sic sacerdos: sicut seruus, sic dominus eius: sicut ancilla, sic domina eius: sicut emens, sic vendens: sicut ad vsuram accipiens, sic vsurarius: sicut debitor, sic qui exactor eius est: id est, populus erit sicut sacerdos, & sacerdos sicut populus, & sic de reliquis.

Gen. 27.

Est præterea quod vocatur בָּהּ הִשְׁעוּר, id est, cas mensuræ vel coniecturale, vt בְּעֶשְׂרִים אִישׁ circiter viginti viri, בְּאַפָּה שְׁעוּרִים circiter mensuram hordei.

3. Reg. 14.

Ruth. 2.

Aliquando cas similitudinis non adnectitur vocabulis, sed recipit parelcon בִּי, dictionemq; per se efficit, vt וְרַבֵּי כְּמִי רַבֵּי & multiplicabuntur sicut

Zach. 10.

multi

3.Reg.12. multi fuerunt, tumque aliquando recipit affixa, vt
 במוני במוני. sicut ego sic tu, & sic in omnibus per-
 sonis.

ל

Hæc litera aliquando est datiu casus, **רפאות יהוי**
 Prouer.3. לשריב ושיקוי לעזמותיב, id est, remedium erit vm-
 bilico tuo, & potio osibus tuis. Sæpius genitiui, vt
 Gen.32. ad locum designat, vt **שוב לארצך ולמולדתך** reuerte-
 re in terram tuam & in patriam tuam. Significat
 2.Reg.3. etiam nonnunquam idem quod **את**, id est, accu-
 fatiui casum, vt **הרגו לאבנר** occiderunt Abner. Ali-
 Gen.14. quando idem valet quod **ב**, vt **איש הרגתי לפגעי ב** vi-
 rum occidi vulnere meo, idem enim est (vt Kim-
 1.Reg.18. **יהיה בוד לכל**. Sic quoque **יהיה בוד לכל**
ורביו משכיל, & fuit Dauid in omnibus viis suis
 prudens seu scelix: vt idem sit ac si scriptum esset
בכל. Valet etiam aliquando idem quod **בעבור**, id
 est, propter, vt **וישאלו אנשי המדום לאשהו** & inter-
 Gen.26. rogauerunt viri loci propter vxorem eius.

Sæpenumerò recipit affixa & est datiu casus, vt

לי mihi com.	לך tibi m.g.	לו ei m.g.
לנו nobis com.	לכם vobis m.g.	להם illis m.g.
	לך tibi f.g.	לה ei f.g.
In pausa secūda per- sona m.g. sin. n. nihil	לכו vobis f.g.	להן illis f.g.

differt à sceminino genere, cū sub **ך** habeat scheua, vt **שלום לך**
 pax tibi. Etiam si multa in pausa sua puncta retinent.

H

Plerunq;

ב

Plerunque significat in, vt **בחדר** in cubiculo: aliquando idem quod ablatiuus instrumenti vel modi, vt **בחרצהו בפניהו** & occidit illum hasta eius. *2.Reg.19.*
בדבמיהו ובתבונתו עשית לב חיל sapientia tua & prudentia tua comparasti tibi exercitum. *Ierem.28.*
 Significat etiam aliquãdo propter, vt **באורה צדקה היום** propter femitam iusticiæ est vita. *Prouc.12.*
תפסחת בתמישה num tu vis perdere propter quinque? Solent etiam Hebrei ablatiuum precii beneficio **ב** exprimere, vt **בכסף** *Gen.23.*
 argento pleno, id est; pecunia digna, **אקנה** *2.Re.24.*
מאמתך במחיר emam à te commutatione, id est, redam tibi pecuniam æqualem. **לא במחיר ולא בשומר** *Esa.25.*
 non commutatione neque munere.

Hæc litera solet etiam frequenter recipere affixa more lamed, vt

בי in me cõ.	בך in te m.	בו in eo
בנו in nobis cõ.	בכם in vobis m.	בהם in illis m.
	בך in te f.	בה in ea
	בכו in vobis f.	בהו in illis f.

DE PVNCTIS LITERARVM.

בלב

Peculiare punctum his tribus literis est scheua, sed quemadmodum vas copulatiuum ob literam scheuatam, ne duo scheua in initio dictionis concurrant,

currant, mutat scheua in chiric: sic etiam hæ tres literæ, vt בְּרִיר קְרִיר לְרִיר. Et quemadmodum א copulatiuum ante אֱלֹהִים semper habet tferè, & ante gutturales literas affectas púcto rapto, punctum affine: sic etiam hæ tres literæ. Solum hoc admonendum est, quòd hæ tres literæ regulariter non patiuntur post se ה demonstratiuum, nam non rectè dicimus בְּהַרִים בְּהַבּוֹס בְּהַבְעֵס, sed eliditur ה demonstratiuum, & literæ בלב eius punctum scilicet — sequente dagefch, recipiunt, vt בְּרִים בְּבוֹס בְּבַעֵס, id est, in ipsa crumena, in ipso poculo, in ipsa ira, supple, ingenium hominis cognoscitur. Chaldæi dicunt בְּרִיִּסָא בְּבוֹסָא בְּבַעֵסָא. Quando igitur literæ בלב habent patach sequente dagefch, certum est eas ה demonstratiuum includere, quod ipsum officium etiam retinent, dum ante literas gutturales camets punctantur, siue ipsa gutturalis habeat —: vel ::,

vt בְּחִיר בְּאִרִּים.

)(:)

Finis primi libri.

*Paranoma
sia Hebræa
in decãtata*

Cant. 5.

73

LIBER SECVNDVS.
DE VERBIS IMPERFECTIS ET
& quiescentibus.

EXplicata perfectorum verborum & nominum natura, superest vt de imperfectis agendum esse videatur. Quorum alia defectiua, alia quiescētia sunt, quæ ita interstinguuntur: In defectiuis defectus (ybi commodè fieri potest) puncto dagesch suppletur, in quiescentibus longa vocalis loco literæ absentis collocatur. Atque vt in vniuersum ordinem, quem in his docendis tenebimus, cognoscas, sic habe. Primò proponemus paradigma verborum defectiuorum pe Nun, vt נָשָׂא, cui in calce adiiciemus verbum נָשָׂא. Secundò paradigma defectiuorū pe Iod, quorum aiin paal est יָ, vt יָצַב. Cui adiiciemus in calce יָצַב יָצַב, quæ & ipsa sunt defectiua, & tractationem verborum quorum lamed paal est ה, vt הָרַה. Tertio verba duplicia aiin, vt רָבַב. Quarto quiescentia pe aleph. Quintò quiescentia pe iod. Sextò quiescentia aiin vaf. Septimò quiescentia lamed aleph. Octauò quiescentia lamed he. Nonò composita ex defectiuis & quiescentibus. Decimò composita ex duobus generibus quiescentium, id est, quæ habent literam quiescentem in capite & in calce. Vndecimò de verbis quatuor literarum. Duodecimò

לִשְׁמָה Lamed præfixum dictioni Milel habet **ר**, tamen si contigerit infinitivum venire in constructionem (habet enim infinitivus sæpius naturam nominis) lamed & in verbis defectivis & quiescentibus habet scheua, vt לִשְׁכַּח אֲבָרָם. Sciendum quoque est, quòd quemadmodum in nominibus :::: ob gutturales literas mutantur in — —, sic quoque in infinitivis verborum defectivorum & quiescentium, vt עָתָּה לִשְׁעַר, cuius quoque meminimus libro 3. num. 14.

Gen. 16.

Eccle. 3.

Imperat.

Vides in imperativo loco literæ elisæ nihil poni. Cùm enim nulla litera servilis (vt in futuro fit) præponitur, dagefch non potest esse forte: dagefch enim in initio dictionis vel post scheua quiescens lenis est.

אֲשֶׁר
אֲשֶׁר

אֲשֶׁר vel

אֲשֶׁר
אֲשֶׁר

Tfere propter macacaph mutat in segol, ut Genesis 19.

FUTURVM.

In omnibus personis futuri Kal, aïn paal recipit dagefch, quod loco pe paal ponitur. Quòd si aïn paal nõ sit capax dagefch, literæ אֵיתוּ

אֲשֶׁר
אֲשֶׁר
תֵּאשְׁרֶה
תֵּאשְׁרֶה

אֲשֶׁר
תֵּאשְׁרֶה
אֲשֶׁר
תֵּאשְׁרֶה

אֲשֶׁר-הָלַךְ
תֵּאשְׁרֶה

60.

habent sub se tfere, vt בְּהָרוּם בַּל תֵּעַר, Ruth capite primo. Vel veniunt more perfectorum, præsertim ea quorum aïn paal est אֵהָע, vt בִּינְיָמִן, Trenor. 2. 61. יִבְרָא Gene. 31. יִבְרָא Prouerb. 2. quod non solum in Kal, sed etiã in Hiphil propter quamlibet gutturalem literã vsu venire videmus, vt יִבְרָא יְהוָה גְּבוּרֵיב. Ioc. 4.

Ioc. 4.

Sunt

הַגִּישׁוּ	הַגִּישׁ	Impera.	מִתְגַּשֵּׁשׁ
אֲגִישׁ	אֲגִישׁ	Futur.	הַגִּישׁוּ
יִגִּישׁוּ	יִגִּישׁ		יִגִּישׁ
תִּגִּישְׁנָה	תִּגִּישׁוּ		תִּגִּישׁוּ

HOPHAL. PRAETERIT.

הַגִּישׁוּ	הַגִּישְׁתִּי	הַגִּישְׁתָּ	הַגִּישׁ
הַגִּישְׁתָּ	הַגִּישְׁתָּ	הַגִּישְׁנוּ	הַגִּישְׁתֶּם
הַגִּישְׁתֶּם	הַגִּישׁ	Benoni	הַגִּישְׁתֶּן
הַגִּישׁ	Infiniti.	הַגִּישְׁתָּ	הַגִּישְׁתָּ
תִּגִּישׁ	יִגִּישׁ	אֲגִישׁ	Futur.
תִּגִּישׁוּ	תִּגִּישׁוּ	יִגִּישׁוּ	יִגִּישׁ
		תִּגִּישְׁנָה	תִּגִּישְׁנָה

Quādo in praeterito accedit הַ persona, nun rejicitur, eiusq; loco ת im- primitur degetsch, quod ali- quādo eodem modo accedit אַ persona ascito. Gen. 29.

Vnicum est verbum, cuius & pe paal & lamed paal est nun, quod aliquando pe paal, aliquando lamed paal, aliquando vtrunq; amittit. Ponemus ergo huius inflectendi rationem.

Kal. Præteritum. 63

נָתַן	נָתַתִּי	נָתַתָּ	נָתַתְּ	נָתַתְּ	נָתַתְּ	נָתַתְּ	נָתַתְּ	נָתַתְּ	נָתַתְּ
נָתַתְּ	נָתַתְּ	נָתַתְּ	נָתַתְּ	נָתַתְּ	נָתַתְּ	נָתַתְּ	נָתַתְּ	נָתַתְּ	נָתַתְּ
נָתַתְּ	נָתַתְּ	נָתַתְּ	נָתַתְּ	נָתַתְּ	נָתַתְּ	נָתַתְּ	נָתַתְּ	נָתַתְּ	נָתַתְּ
נָתַתְּ	נָתַתְּ	נָתַתְּ	נָתַתְּ	נָתַתְּ	נָתַתְּ	נָתַתְּ	נָתַתְּ	נָתַתְּ	נָתַתְּ

Infinit.amittit caput & calcē, adiiciturq; in fine (vt solet in imperfectis) ת. Et quādo recipit affixa, ttere in chiric mutatur, vt טוב תתי איתה לך. Reperitur quoque in infinitiuo habere ׀ paragog. vt לתת

שם להלן 3.Reg.6. Aliquando quoq; in infinitiuo 64
 vtrunq; nun retinet, vt רעהו אף אליהם בשש. E/s 37.

Imperatiuus.

קח רגל רגל קנהה 64
 אמן ימן ימן חתן ימן יתנו
 חתן חתן חתן חתנה

Niphal.

נמן נמת נמתי נמנו נמתם נמנוהו vel נמנוהו נמנה נמתה
 נמתו Ben. נמן נמתים נמתה נמנוהו Infinit.
 נמתו Imperati. נמתו חתנוהו
 חתנוהו Futurum נמתו ימן &c.

Atque in Kal & Niphal hoc modo sese habet
 נמן in reliquis coniugationibus non reperitur, nisi
 Leuit.ii. habetur ימן, quod est futurum Hophal.

Ponemus nunc paradigma verborum, quorum
 pe paal est iod, & aiin paal est y, quæ omnia defe-
 ctiuia sunt, & ad instar נגש omnino coniugantur.
 Excepto נצח, quod inter quiescentia non autem
 defectiuia numeratur.

KAL

Infinit.	Paul	Benoni	Præterit.
נצח	נצח	נצח	נצח
Præterit.		Futur.	Imperati.
נצח	Niphal	נצח	נצח
Futur.	Imperat.	Infinit.	Benoni
נצח	נצח	נצח	נצח
			Præterit.

Paul	Benoni	Præterit.	
פָּאָל	בֶּנוֹנִי	הָיָב	Hiphil
	Futurum	Imperat.	Infinit.
Hophal	פָּאָל	הָיָב	הָיָב
Futur.	Infinit.	Benoni	Præteri.
פָּאָל	הָיָב	הָיָב	הָיָב

Sunt quoq; duo verba, quorum pe paal est iod, aiin autem paal non est י, & tamen more verborum defectiuorū pe iod veniunt. וַיֵּבֶן & יָבַע vtrunque inuenies Psal. 17. in coniugatione Hiphil, in qua tantūm vsitata sunt, quāmuis posterius quoq; in Hophal reperitur.

Duo item sunt, quorum pe paal est ל, & inter defectiua numerantur: vnum est לָפַע, alterū לָפַע. hoc posterius nō puto alibi reperiri, nisi Iob ca. 4. vbi habes שֵׁי כַפְרִים נִסְעוּ דentes leunculorū euulsi sunt. in quo loco est niphal, & dagesch loco ל positum est. Alterum verò nusquam non obuium est, & inter coniugandum à לָפַע nihil differt, nisi q; ob frequentem eius vsum dagesch quod loco pe paal ponendum erat, aliquādo euphoniæ causa supprimatur in literis scheuatis scilicet, vt solet etiam in aliis quibusdam vocabulis contingere, vt וַיִּסְתֹּר לוֹ Exodi 25. וַיִּסְתֹּר לוֹ Zacha. 3. Et quemadmodum omnia verba defectiua aliquando more perfectorum occurrunt, sic quoq; hoc. Paradigma horum duorum verborum vt ponamus, opus non est,

cùm inter coniugandum à שֵׁי nihil differant, nisi quòd לֵשׁ in infinitiuo Kal propter ה gutturalem literam, habet duo — loco duorum : ., scilicet לֵשׁ
 Reperitur tamen in vno loco לֵשׁ 4.Reg.12. hocq; vt eo celerius sequenti vocabulo לֵשׁ adnecti possit.

Hic quoq; locus est, vt dicamus de verbis quorum lamed paal est ה. quemadmodum enim verbum לֵשׁ accedente ה personæ, amittit nun lamed paal: sic ista, ne duo ה concurrant, ה radicale, in eius locum ה personæ recipiente dagesch. non enim rectè dicitur לֵשׁ, sed לֵשׁ, & sic vbique in omnibus locis omnium coniugationum.

VERBA DVPLICIA AIIN.

Quum defectus horum verborum per dagesch suppletur, æquum est vt inter defectiua numerentur. In primis verò sciendum est huiusmodi verba vt לֵשׁ, & similia, aliquando perfectorum more occurrere, vt לֵשׁ Jeremiæ 49. לֵשׁ Deut.2. לֵשׁ 1.Reg.7. & alia huiusmodi.

Ferè semper tamen cacophoniam euitandam gratia, quam litera iterata facere existimatur, inter coniugandum abiicitur aiin paal, inque locum eius lamed paal dagesch recipit. quod tamen non colatur

Appellatur uerba duplicia aijn, quòd secundam thematis litteram, que ypaal dicitur, duplicatam habent, hoc est, tertiam litteram secundam eundem similem.

Excipiuntur ea, quae sub ultima littera habent -, ut כב, & in benoni כב, in imperatiuo כוב, sic in aliis, quia tamen litteram sequentem non habet, officium suum praestare non potest, quod est geminare litteram, eiusque duriorem elationem reddere. Coniugantur verò hoc modo dum defectiua sunt.

teram quiescentem, quae quamuis non expressè adest, tamen cum subintelligitur, reputatur da- gesch, ac si esset in medio dictionis.

	KAL.		Præteritum.	65
	כב	כבוהי	כבות	כב
Milel.	כבות	כבה †	כבונה	כבוהם
	כבים	כב	Benoni	כבוהן
Milra.			כבות	כבה †

Benoni habet -, vt differat à præterito, & plerunque sunt nomina adiectiua. Aliquando etiam habet cholem, vt תום, quod propter maccaph in camets chataph mutatur, vt תום-תור. Prouer. 13.

	Paul			
Paul perse	כבוות	כבוה	כבוקם	כבוב
Et conu-	כבוב	כבוב	כוב	Infinit.
gatur.	כוב	Imperati.	כוב	לכוב
		כבונה	כובי	כובו
			I 3	Nec

Nec quenquam moueat, quòd in ordine horù verborum aliquando post longam vocalem sequatur dagesch. fit enim quia longa vocalis habet sub se accentum, & dictio est milel.

Infin. Aliquando loco ו ponitur ו, vt **לְבוֹרֵי אֵת** Eccle. 8. Aliquando —, vt **לְרֹד** Esa. 45. Aliquando ה in fine, vt **שְׂבוּת**, Ezech. 36. Imperatiuus aliquando habet ו: , vt **רְנוּ שְׂמִימָה** Esa. 44.

תִּסְבֹּב	וּסְבֹב	אִסְבֹּב	Futurum
תִּסְבְּבוּ	וּסְבְּבוּ	אִסְבְּבוּ	66
תִּסְבְּבוּהָ	וּסְבְּבוּהָ	אִסְבְּבוּהָ	67

Futurum Kal aliquando habet ו, vt **יִשָּׁדוּ צִהְרִים**. *Psal. 91.*

Rarius kybuts, quando accedit ו conuersiuum, vt **וַיָּבֹאוּ הַתּוֹלְעִים**. *Exod. 16.*

NIPHAL.

Nun niphala duobus modis occurrit. Plerunq; notatum est ו, vt **וַיִּשָּׁלַח**, & alia multa. Aliquando chiric, vt **וַיִּחַר גִּרְוֹנֵי**, cuiusmodi pauciora sunt. *Psal. 69.*

Quantum ad aiin paal spectat, scias ad instar verborum perfectorum Kal tribus modis reperiri. Maxima eorù pars — sub aiin paal habet: quædam .., vt **וַיִּגְוֹוּ רַעְבָּר**. *Psal. 12. Ncbc. 1.*

Sequitur paradigma formæ vulgaris.

Præteritum.

וּסְבַבְתָּ	וּסְבַבְתִּי	וּסְבַבְתָּ	וּסְבַבְתֵּם
וּסְבַבְתֶּם	וּסְבַבְתִּי	וּסְבַבְתֶּם	וּסְבַבְתֶּם
			וּסְבַבְתֶּם

68	זָכְבִים	זָכַב	Benoni	זָכְבוּתָן
	הַסּוֹב	Infini.	זָכְבוֹת	זָכְבָה
	מֵהַסּוֹב	לְהַסּוֹב	בְּהַסּוֹב	בְּהַסּוֹב

Vel cum tferre, vt קְהָמִים רוּצָג Psalm. 68.

Imperatiuus.

הַסְבֵּנָה	הַסְבֵּי	הַסְבֵּן	הַסּוֹב
------------	----------	----------	---------

Futurum.

69	Si contigerit	הַסְבֵּ	יִסְבֵּ	אִסְבֵּ
<i>vel cũ cho</i>	pe paal non	הַסְבֵּן	יִסְבֵּן	יִסְבֵּ
<i>le, ut Eze.</i>	esse capax da	הַסְבֵּנָה	הַסְבֵּי	הַסְבֵּ
יהוים. 47.	gefch, literæ אֵיתוּ	habent .. , vt וְאֵל הַתָּה . Deuter. I.		
פְּרִיזוֹ	Quàmuis hoc etiam aliquando fit, cùm pe paal			
	maximè est capax dagefch, vt וּבוֹצֵי יַסְלוּ I. Reg. 2.			

HIPHIL

PRAETERIT.

70	הַסְבֵּן	הַסְבֵּוֹתִי	הַסְבֵּוֹתָ	הַסְבֵּ
	הַסְבֵּוֹת	הַסְבֵּתָ	הַסְבֵּוֹנִי	הַסְבֵּוֹתָם
	מִיִּסְבֵּים	מִיִּסְבֵּ	Benoni	הַסְבֵּוֹתָן
	מוֹיִסְבֵּ	Paul	מִיִּסְבֵּוֹת	מִיִּסְבֵּתָ
	Infini.	מוֹיִסְבֵּוֹת	מִיִּסְבֵּתָ	מִיִּסְבֵּים
	לְהַסְבֵּ	בְּהַסְבֵּ	בְּהַסְבֵּ	הַסְבֵּ
	הַסְבֵּי	הַסְבֵּ	Imperat.	מִיִּסְבֵּ
71	אִסְבֵּ	Futurum	הַסְבֵּנָה	הַסְבֵּי
	יִסְבֵּן	יִסְבֵּ	תִּסְבֵּ	יִסְבֵּ
	הַסְבֵּנָה	תִּסְבֵּי	תִּסְבֵּ	הַסְבֵּוֹתָ

Obferuatu

Quonquam hæc verba per omnes ferè coniugationes à perfectis parùm differant, paradigmata tamé subiiciemus in Kal, Niphal, Hiphil & Hophal, vt eo diligentius formam eorum studiosi considerent.

K A L.

Præteritum.

אָבַלְתָּ	אָבַלְתִּי	אָבַלְתְּ	אָבַלְתְּ
אָבַלְתְּ	אָבַלְתְּ	אָבַלְתְּ	אָבַלְתְּ
אָבַלְתִּים	אָבַלְתִּי	Benoni	אָבַלְתִּי
אָבַלְתִּי	אָבַלְתִּי	vel	אָבַלְתִּי
אָבַלְתִּי	אָבַלְתִּי	אָבַלְתִּי	Paul
אָבַלְתִּי	אָבַלְתִּי	Infinit.	אָבַלְתִּי
אָבַלְתִּי	אָבַלְתִּי	אָבַלְתִּי	אָבַלְתִּי

Vide li. 3.
num. 16.

In infinitiuo א interdum post ל quiescit in .., vt לֹא־אָבַר ad dicendum, pro לֹא־אָבַר, idque fit breuitatis gratia, nam hoc pacto duæ syllabæ propter vocabuli frequentem vsum, in vnam conflunt.

72	אָבַלְתִּי	אָבַלְתִּי	אָבַלְתִּי	אָבַלְתִּי	Imp.
	אָבַלְתִּי	אָבַלְתִּי	אָבַלְתִּי	אָבַלְתִּי	Fut.
	אָבַלְתִּי	אָבַלְתִּי	אָבַלְתִּי	אָבַלְתִּי	
				אָבַלְתִּי	

In prima persona futuri א radicale quiescit in cholem, namq; illud quod adest, est ex literis אִיתָ. In cæteris verò personis א radicale semper scribitur, tamen non exprimitur. Quonquam inueniuntur

untur etiam verba huius ordinis, in quibus pe paal in futuro mobile sit, vt פו האלף ארסהי.

Prover. 23

NIPHAL PRAETERIT.

Nun niphah
 habet :· & li
 tera guttu-
 ralis :·:, nisi quando statim sequitur scheua sub
 aiin paal: tum enim litera gutturalis habet :·, vt
 ne simul duo scheua legantur in medio dictionis.
 Quam quoque punctandi rationem ה Hiphil hu-
 ius ordinis retinet.

Benoni.

ואכלו	ואכלה	ואכלים	ואכל
Quia א non	בהאכל	האכל	Infinit.
est capax da	ביהאכל	להאכל	ההאכל
gesch, quod	האכלו	האכל	Imperat.
alioqui susci-	Futur.	האכלנה	האכלי
peret loco	האכל	יאכל	אאכל
defectus ו ni	האכלו	יאכלו	אאכלו
phal, ideo ה	האכלנה	האכלי	האכלי

in infinitino & imperatiuo, atque etiam literæ
 איתו habent tsere. Cuius quoque meminimus
 libro primo folio 18.

Piel Pual & Hithpael à perfectis prorsus nihil differūt, nisi quod rarissimè א euphoniæ causa ab-
 ūcitur. vide 3.lib.num.73.

HIPHIL

HIPHIL-

PRAETERIT.

	הִאֲבִילָהּ	הִאֲבִילָהּ	הִאֲבִילָהּ	הִאֲבִילָהּ
	הִאֲבִילָהּ	הִאֲבִילָהּ	הִאֲבִילָהּ	הִאֲבִילָהּ
73.	מִאֲבִילָהּ	מִאֲבִילָהּ	Benoni	מִאֲבִילָהּ
	מִאֲבִילָהּ	Paul	מִאֲבִילָהּ	מִאֲבִילָהּ
	Infinit.	מִאֲבִילָהּ	מִאֲבִילָהּ	מִאֲבִילָהּ
	לִמְאִילָהּ	מִאֲבִילָהּ	מִאֲבִילָהּ	הִאֲבִילָהּ
	הִאֲבִילָהּ	הִאֲבִילָהּ	Imperat.	מִאֲבִילָהּ
	מִאֲבִילָהּ	Futur.	הִאֲבִילָהּ	הִאֲבִילָהּ
	מִאֲבִילָהּ	מִאֲבִילָהּ	מִאֲבִילָהּ	מִאֲבִילָהּ
	מִאֲבִילָהּ	מִאֲבִילָהּ	מִאֲבִילָהּ	מִאֲבִילָהּ

HOPHAL

PRAETERIT.

Vide lib. 3.
num. 30.

	הִאֲבִילָהּ	הִאֲבִילָהּ	הִאֲבִילָהּ	הִאֲבִילָהּ
	הִאֲבִילָהּ	הִאֲבִילָהּ	הִאֲבִילָהּ	הִאֲבִילָהּ
	מִאֲבִילָהּ	מִאֲבִילָהּ	Benoni	מִאֲבִילָהּ
	מִאֲבִילָהּ	מִאֲבִילָהּ	מִאֲבִילָהּ	Futur.
	מִאֲבִילָהּ	מִאֲבִילָהּ	מִאֲבִילָהּ	מִאֲבִילָהּ
	מִאֲבִילָהּ	מִאֲבִילָהּ	מִאֲבִילָהּ	מִאֲבִילָהּ

QUIESCENTIA PE IOD.

Dages fem per indicat defectū ante se paucis exceptis. Lō. gauerō uocalis defectum post se.

Verba quorū pe paal est iod, in preterito & in participiis coniugationis Kal perfecta sunt. Ceterum in infinit. loco pe paal fini adiicitur ך. In imperati. nihil loco pe paal ponitur. In fut. iod quiescit in longa vocali. Nam hoc (vt superius quoq; monuimus) interest inter verba quiescentia & defectiua, quod in defectiuis pe paal indicatur per dages, in quiescentib. autē pe paal quiescit in longa vocali.

KAL.

PRAETERIT.

יָשַׁב	יָשַׁבְתִּי	יָשַׁבְתָּ	יָשַׁבְתִּי	74
יָשַׁבְתָּ	יָשַׁבְתָּ	יָשַׁבְתָּ	יָשַׁבְתָּ	
יָשַׁבְתִּי	יָשַׁבְתִּי	Benoni	יָשַׁבְתִּי	
Paul	יָשַׁבְתָּ	יָשַׁבְתָּ	vel יָשַׁבְתָּ	
יָשַׁבְתָּ	יָשַׁבְתָּ	יָשַׁבְתִּי	יָשַׁבְתִּי	
&c. יָשַׁבְתָּ	יָשַׁבְתָּ	יָשַׁבְתָּ	Infinit.	

Attamen nonnullis in locis infinitivus perfectè reperitur, vt יָרַדְנוּ יָרַדְנוּ descendingo descendimus, Genesis 42.

Imperativus.

יָשַׁבְתָּ	יָשַׁבְתָּ	יָשַׁבְתָּ	יָשַׁבְתָּ	75
------------	------------	------------	------------	----

† In pausa s'cheua mutatur in t'sere, vt Gene. 23.
הִרְרָה לָבוֹ.

Futurum.

Iod etiam in	יָשַׁבְתָּ	יָשַׁבְתָּ	יָשַׁבְתָּ	76
futuro non-	יָשַׁבְתָּ	יָשַׁבְתָּ	יָשַׁבְתָּ	
nunquã scri-	יָשַׁבְתָּ	יָשַׁבְתָּ	יָשַׁבְתָּ	

bitur, & tunc literæ אֵיתָּ habent chiric, vt אֵיבֵשׁ אֵיבֵשׁ.

Quando in futuro horum verborum accedit ꝛ copulativum, fiunt milel, & aiin paal habent : ꝛ, vt יָרַדְתָּ מִשָּׁה Exod. II. quod idem fit in hiphil, vt יָרַדְתָּ 4.Reg.17. & in coniugatione Kal propter pausam : ꝛ in — mutatur, vt יָרַדְתָּ Exod. II. quod idem in hiphil accidit propter gutturalem literam, vt יָרַדְתָּ אֵיבֵשׁ Gene.31.

NIPHAL

PRAETERIT.

In præterito	גוֹשְׁבֵית	גוֹשְׁבֵית	גוֹשֵׁב
& participio	גוֹשְׁבָנָה	גוֹשְׁבָתָם	גוֹשְׁבָהּ
huius coniu-	גוֹשְׁבָתָן	גוֹשְׁבָתָהּ	גוֹשְׁבָהּ
gationis iod	גוֹשְׁבִים	גוֹשֵׁב	Benoni
pe paal com-	Infinit.	גוֹשְׁבוּתָהּ	גוֹשְׁבָתָהּ
mutatur in ך	כְּהוֹשֵׁב	כְּהוֹשֵׁב	הוֹשֵׁב
quiescēs, quan-		כְּהוֹשֵׁב	לְהוֹשֵׁב
doquidē lite-	הוֹשֵׁבָהּ	הוֹשֵׁב	Imperat.
raָ יִהְיֶה sunt	Futur.	הוֹשֵׁבָנָה	הוֹשֵׁבִי
Aliquando		הוֹשֵׁב	אֹשֵׁב
iod non mu-	הוֹשֵׁב	הוֹשֵׁב	גוֹשֵׁב
tatur in ך,	הוֹשֵׁבָהּ	הוֹשֵׁבִי	הוֹשֵׁב
sed manet	הוֹשֵׁבָנָה	הוֹשֵׁבִי	הוֹשֵׁב
immutatū,			
ut Exo.19.			

permutabiles. Reliqua autem tempora habent ך mobile, vt modò possit recipere dagefch nomine deficientis נ Niphal, cùm aliàs litera quiescens abhorreat à dagefch. Sunt tamen aliqua, in quibus iod pe paal non quidem in ך mutatur, sed quiescit in ך, vt הוֹשֵׁבִים בְּאֵלִים Efa.57. Eodem quoque modo in Hiphil aliquando fieri obseruandum est.

HIPHIL.

PRAETERIT.

In Hiphil	הוֹשִׁיבוּ	הוֹשִׁיבָהּ	הוֹשִׁיבָתָהּ	הוֹשִׁיב
per omnia	הוֹשִׁיבָתָהּ	הוֹשִׁיבָהּ	הוֹשִׁיבָנָה	הוֹשִׁיבָתָם
tēpora mu-	מוֹשִׁיבִים	מוֹשִׁיבֵי	Benoni	הוֹשִׁיבָתָן
tatur iod	מוֹשִׁיבֵי	Paul	מוֹשִׁיבָתָהּ	מוֹשִׁיבָתָהּ
in uaf quies-	Infinit.	מוֹשִׁיבָתָהּ	מוֹשִׁיבָתָהּ	מוֹשִׁיבִים
scens.				הוֹשֵׁב

QUIESCENTIA PE IOD.

70

להושיב	כהושיב	כהושיב	הושב
הושיבו	הושב	Imperat.	מהושיב
אושיב	Futur.	הושבנה	הושיבי
יושיבו	נרשיב	תושיב	ירשיב
תושבנה	תושיבו	תושיב	תושיבו

HOPHAL PRAETERIT.

הושב הושבת הושבתי הושבון הושבתם הושבנה
 הושבה הושבת הושבתן :

Vaf aliquando habet cholē, vt הודע אליו תטאתו indicatum est illi peccatum suum. Leuit. 4.

Futurum.

אושיב יושב תושב נרשיב יושבון תושבון תושב תושבני
 תושבנה :

Piel Pual & Hithpael perfecta veniūt, nisi quòd in Hithpael iod pe paal aliquando mutetur in ך, vt יוסף ביהתודע יוסף dum fecit se notum Ioseph. Gen. 45.

QUIESCENTIA AIIN VAF.

Verba quorum media litera thematis est vaf, vo 77
 cantur quiescentia aiin vafaiin paal enim cùm sit
 litera quiescens, vt in verbis perfectis exprimi non
 potest, vt אור & consimilia. Quam tamen formam
 non omnia verba retinent : quædam enim abiici-
 unt ך, & loco eius camets recipiunt, vt בן סם pro
 בן סים. Quædam etiam ך cum tsere commutant,
 vt בות obiit, à themate ביות. Tenendum verò est
 in

in præterito ꝛ ipsum vel ꝛ vel ttere non manere nisi in tertia persona vtriusque numeri & generis, vt in paradigmate subiecto videbis: reliquas autẽ personas sequi aiin, & lamed paal verbi perfecti לָמַדְתָּ, vt quemadmodum ibi dicitur לָמַדְתָּ לְמַדְתָּ, sic hęc בָּנִיתָ בָּנִיתָ &c. Ponemus ergo pro paradigmate formam eorum, quæ ꝛ loco ꝛ habent, quæ hęc vsitatissima est, iuxta quam reliquæ duæ quoque cõiugari possunt, nam vbi hęc camets, ibi cholem vel ttere manet.

CONIUGAT. KAL PRAETER.

Quidam ex veteribus Grammaticis vocant hæc verba indifferenter quiescentia aiin vaf vel aiin iod. Sunt enim quædam, quorum media litera est iod, vt טִיל בִּיר רִיס, quæ in coniugando cum verbis quiescentibus aiin vaf consentiunt. Alia ratio, cuius quoque meminit Aben Ezra Eccl. 12. est, quòd vaf & iod sint literæ commutabiles: videmus enim quædã, sed pauca, esse quorum aiin paal in Kal est vaf, in piel verò iod mobile, vt סִיבִּיץ Pfal. 119. præteritũ piel à דִּוּם. Ergo vbi verbũ aliquod tibi occurrerit, quod huius classis esse videtur, si nõ inter ea quorũ media litera est

*Præteritũ
accentũ ha-
bet in pe-
nultima,
participiũ
in ultima.*

בָּן
בָּנִיתָ
בָּנִיתָ
בָּנִי
בָּנִיתָ
בָּנִי
vel
בָּנִי
זָבַחְתָּ
בָּנִיתָ
בָּנִיתָ
Benoni
בָּן
בָּנִיתָ
זָבַחְתָּ
vaf,

vaf, inuenis, quære inter ea quorū media litera est iod. Ad hæc notabis huius ordinis verba plerunq; neutra effe, paucis exceptis, & interdum quasi pafsiuè significare, vt Pfal.68. **יָסוּם אֱלֹהִים יַפְצוּוּ** Surgat Deus, dissipentur inimici eius, & fugiant qui oderūt eum à facie eius. Vbi tria in vno verfu habes huius ordinis verba, quorū duo neutrius significationis sunt, vnū pafsiuæ.

Quemadmodum aliubi frequenter, sic hoc loco in futuro pro **י** ponitur **י**, vt Genesis 27. **יָקָם יָא אָבִי**.

Quando aiim paal vel lamed paal est litera gutturalis vel **ר**, pe paal habet in futuro patach, vt **וַיִּשָׁף בְּרִי** & defessus fuit Dauid. 2.Reg.24. **וַיִּצַר שְׁלִי** & obfedit eam. Iudic.4.

Quando futurum cum **י** conuerfuo venit in pausa, schurec in cholem mutatur, vt **הַיּוֹמָה בְּאָרְזַי וַחֲמוּגֵי**, & multa huiusmodi. Extra paufam verò, sententia fcilicet coherète cum fequente oratione, cholem (quemadmodum & in verbis perfectis) in **+** chataph mutatur, vt **וַיִּתְקַדַּר אֹמֵר וַיִּקָּם לָךְ**, Iob 22.

בָּנוּת

Paul.

בָּוּ

בוּנִים

בוּנָה

בוּנָה

Infinit. 78

בָּוּ

בָּבִין

בָּבִין

לָבוּן

בָּבִין

Imperat. *Lamed ante dictionē monosylla bam habet camets.*

בָּוּ

בוּנָה

בוּנָה

בוּנָה

Futur.

אָבוּן

בָּבוּן

בָּבוּן

בָּבוּן

Amos 9.

בָּבוּנָה

בָּבוּנָה

בָּבוּן

בָּבוּנֵי

De qua re diximus folio 14.

בָּבוּנָה

NIPHAL

NIPHAL.

Nun niphāl in tertia persona vtriusque generis & numeri semper habet camets, quod in aliis personis, ne in vna dictione tot longæ vocales concurrant, vel etiam quia dictiones sunt milra, mutatur in scheua.

80

Pe paal ה
ferè habet
sequente ו
euphoniæ
causa, ne
duo ה concurrant.

נְבוֹנָה	נְבוֹנָה	נְבוֹנָה	נְבוֹן
נְבוֹנָה	נְבוֹנָה	נְבוֹנָה	נְבוֹנָה
נְבוֹנִים	נְבוֹן	Benoni	נְבוֹנָה
		נְבוֹנָה	נְבוֹנָה

Præteritum.

Aliquando vafin benoni habet schurec, vt

נְבוֹנִים הִם בְּכַרְזֵי Exod. 14.

81

נְבוֹן	נְבוֹן	נְבוֹן	Infin.
נְבוֹן	Imperat.	נְבוֹן	נְבוֹן
נְבוֹן	Fut. נְבוֹנָה	נְבוֹנָה	נְבוֹנָה
נְבוֹנָה	נְבוֹן	נְבוֹן	נְבוֹן
נְבוֹנָה	נְבוֹנָה	נְבוֹן	נְבוֹנָה

DE PIEL.

Verba quiescentia aiiin vaf, in piel suum vaf retinent. Et quia vaf litera quiescens non est capax dagefch, quod huic coniugationi & Hithpael proprium est, ideo lamed paal loco dagefch duplicatur, diciturque בְּנִין pro בָּנוּ, תְּהַבְּנוּ pro תְּהַבְּנוּ.

CONIVGATIO PIEL.

Præteritum.

L

בְּנִין

בוֹנֵה	בוֹנֵהוּ	בוֹנֵה	בוֹנֵה
בוֹנֵה	בוֹנֵהוּ	בוֹנֵהוּ	בוֹנֵהוּ <i>uel</i> בוֹנֵהוּ
מְבוֹנֵהִים	מְבוֹנֵהוּ	Benoni	בוֹנֵהוּ
מְבוֹנֵהוּ	מְבוֹנֵהוּ	vel	מְבוֹנֵהוּ
מְבוֹנֵה	מְבוֹנֵהִים	מְבוֹנֵה	Paul
בְּבוֹנֵה	בוֹנֵה	Infinit.	מְבוֹנֵהוּ
	מְבוֹנֵה	לְבוֹנֵה	בְּבוֹנֵה
בוֹנֵה	בוֹנֵהוּ	בוֹנֵה	Imper.
אֲבוֹנֵה	Futur.	בוֹנֵה	בוֹנֵה <i>vel</i> בוֹנֵה
יְבוֹנֵה	יְבוֹנֵה	תְּבוֹנֵה	יְבוֹנֵה <i>uel</i>
תְּבוֹנֵה	תְּבוֹנֵה	תְּבוֹנֵה	תְּבוֹנֵה <i>uel</i> תְּבוֹנֵה

Verba huius coniugationis sunt sicut verba apud Latinos cōmunis generis, actiuam nimirum & passiuam significationem vna voce completentia: vt בוֹנֵהוּ הָיָה parauerunt sagittam suam. Psalm. 116. הַיּוֹם הַבְּרֵאשִׁית בּוֹנֵהוּ in die creationis tuæ parata fuerunt. Ezech. 8.

HIPHIL.

PRAETERIT.

Vt producti
 us verbū sit,
 in omnibus
 personis præterquàm in tertia vtriusque numeri
 & generis aliquando abiciunt tserē sub ה hiphil,
 quo א aiin paal supplebatur, locoque eius chataph
 sægol vel chataph patach ponunt, lamed paal reci
 piente י hoc modo.

הָבִין

הקין תבינות תבינותי תבינו תבינותם תבינותי תבינת
תבינות תבינותי

Quando verò pe paal est gutturalis, ה hiphil aliquando habet —, vt השדותי בכם היום . Deut. 4.

מבינה	מבינים	מבין	Benoni
מובנת	מובנים	Paul	מבינות
הבן	Infinit.	מובנת	מובנה
מבין	להבין	תבין	תבין
תביני	תבינו	הבן	Imper.
תבין	אבין	Futur.	התבנה
תבין	תבין	תבין	תבין
	תבנת	תבני	תבין

Quando futurum fit milcl, habet : , vt מה יגאל . Pfalm. 16. ויגאל כבודי . Pfalm. 21. מיאר

Verba huius coniugationis in præterito rariùs, in infinitiuo verò & imperatiuo sæpiùs absque he hiphil veniunt, vt תיבות pro הריבות Job 33. ועב לריב pro להריב Efa. 3. תליז pro לויז Iudic. 19. Item תגילו pro תגילו ברשעה Pfalm. 2.

HOPHAL PRAETERIT.

הובן	הובנת	הובנת	הובן
הובנת	הובנת	הובנת	הובנת
Futur.	הובן	Infinit.	הובנת
יובן	תובן	יובן	אובן
תובן	תובן	תובן	תובן
	תובנת	vel	תובנת

L 2

HITH.

HITHPAEL.

In Hithpael eadem ratione lamed paal duplicatur propter dageſch, quod in ain paal poni debebat, ſicut in piel.

Paradigma.

הִתְבַּנְּנָה	הִתְבַּנְּנִיתִי	הִתְבַּנְּנִיתָ	הִתְבַּנְּנָה
הִתְבַּנְּנִיתָ	הִתְבַּנְּנִיתָ	הִתְבַּנְּנִינוּ	הִתְבַּנְּנִיתֶם
מִתְבַּנְּנִים	מִתְבַּנְּנִין	Benoni	הִתְבַּנְּנִיתָן
מִתְבַּנְּנֹת	מִתְבַּנְּנֹתָ	vel	מִתְבַּנְּנֹתָ
כִּתְבַּנְּנִין	כִּתְבַּנְּנִין	הִתְבַּנְּנִי	Infinit.
הִתְבַּנְּנִי	Imperat.	מִתְבַּנְּנִין	לְהִתְבַּנְּנִי
הִתְבַּנְּנִי	הִתְבַּנְּנִי	הִתְבַּנְּנִי	הִתְבַּנְּנִי
הִתְבַּנְּנִי	וְהִתְבַּנְּנִי	אֶתְבַּנְּנִי	Futurum
הִתְבַּנְּנִי	תִּתְבַּנְּנִי	הִתְבַּנְּנִי	נִתְבַּנְּנִי
		הִתְבַּנְּנִי	הִתְבַּנְּנִי

Verba irregularia huius ordinis quere lib.3.num.83.

Aliquando
dageſch loco
unius ה
ponitur, ut
Nume. 21.
וְהִתְבַּנְּנִי
pro
וְהִתְבַּנְּנִי

QUIESCENTIA LAMED

Aleph.

Quàmuis hæc verba à perfectis nulla in re differre videantur, niſi quòd ל lamed paal non ſemper vt in illis efferatur, ſed quieſcat: tamen vt abundè ſtudioſis ſatis fiat, paradigmata omnia huius ordinis ponemus.

KAL.

PRAETERIT.

מִצָּאתָ	מִצָּאתִי	מִצָּאתָ	מִצָּאתָ
מִצָּאתָ	מִצָּאתָ	מִצָּאתָ	מִצָּאתָ

PIEL עבר מרצא מרצאת מרצא וכולי כעוד
 מרצא מרצאום וכולי פעול מרצא מרצאום וכולי
 מסור מרצא וכולי צווי מרצא וכולי עתיד אמצא
 וכולי PVAL עבר מרצא מרצאת מרצאתי וכולי
 בינוני מרצא וכולי מסור מרצאת עתיד אמצא
 ומרצא וכולי HIPHIL עבר המרצא המרצאת
 המרצאתי המרצאתי וכולי בינוני מרצא וכולי פעול
 מרצא וכולי מסור המרצא וכולי צווי המרצא וכולי
 עתיד אמרצא ומרצא וכולי HOPHAL עבר
 המרצא המרצאת וכולי מסור המרצאת עתיד אמרצא
 ומרצא וכולי HITHPAEL עבר התמרצא
 התמרצאת התמרצאתי וכולי בינוני מהמרצא וכולי
 מסור התמרצא וכולי צווי התמרצא וכולי עתיד
 אמרצא והמרצא וכולי

QUIESCENTIA LAMED HE.

Verba quiescentia lamed ה in themate (vt quiescentia lamed aleph) duplex habēt camets, vt בנה 85
 Discrimen verò inter quiescentia lamed he & lamed aleph tenendum est. nam hæc aleph suum seu quiescens seu mobile sit, semper retinent: ista verò modò retinent, modò abiiciunt, ita vt vel nihil loco eius recipiant, vel id in iod quiescens vel mobile vel in ה mutant. Quinq; ergo modis ה radicale venit, vt ex paradigmate videbis.

KAL.

In בנה vides ה mane-

PRAETERIT.

בנת

בנה

re, in

re, in בְּנִי omnino absor
 86 ptum esse, in בְּנִיָּה in taf
 mutatum esse, hocque
 ne concursu duorum ה
 cacophonia efficiatur. In reliquis personis eupho-
 niæ causa vides he in iod mutatum. In paul vide-
 bis in iod mobile mutari. Quomodo autē in aliis
 tēporibus sese habeat, ex paradiqmte cognosces.

87	בְּנִיָּה	בְּנִיָּה	בְּנִיָּה	Benoni
	בְּנִיָּה	בְּנִיָּה	88 Paul	בְּנִיָּה
vel	בְּנִיָּה	89 Infinit.	בְּנִיָּה	בְּנִיָּה
	לְבָנִיָּה	לְבָנִיָּה	בְּנִיָּה	בְּנִיָּה
	בְּנִיָּה	בְּנִיָּה	Imperat.	90 בְּנִיָּה
	אֲבָנִיָּה	Futu.	בְּנִיָּה	בְּנִיָּה
	יִבְנִיָּה	יִבְנִיָּה	תְּבָנִיָּה	יִבְנִיָּה
	תְּבָנִיָּה	תְּבָנִיָּה	תְּבָנִיָּה	תְּבָנִיָּה

OBSERVATIO.

Frequenter in hisce verbis abiicitur ה lamed
 paal, qua de causa accētus milra fit milel, & pe paal
 recipit : ., quod sub aiin paal prius erat, atque lite-
 ræ אִיָּה accipiunt chiric vel tsere, vt יָפֹן יָפֹן יָפֹן vel
 יָפֹן יָפֹן יָפֹן pro יָפֹן יָפֹן יָפֹן. Quando verò pe
 paal vel aiin paal est gutturalis, pe paal habet pa-
 tach, vt יָפֹן יָפֹן יָפֹן Exodi 19. גִּתְלוּ וְתַמְעוּ Ge-
 nesis 21.

Accidit

Accidit quoque, vt reiecto ה, pe paal & lamed paal duobus scheua notent, celeritatis nimirum causa, quô vna syllaba duæ literæ efferantur, vt בִּבְרַךְ pro בִּבְרַכְתָּהּ, בִּיִּשְׁתָּהּ pro בִּיִּשְׁתָּהָהּ. Quam apocopen cùm in hac tum in reliquis coniugationibus huius ordinis locum habere, satis habeo admonere.

Adiungimus & hoc. Cùm regula generalis sit, (quæ & in perfectis & imperfectis valet) quando pe paal est gutturalis litera, in futuro Kal literæ אִיּוּ non chiric sed patach vel : habent: in huiusmodi abiectione ה verborum, quorum pe paal est gutturalis, ex nullis regulis, tantùm ex sensu cognosci potest, sit ne futurum Kal an Hiphil. Quod vt euidentius fiat, exemplo vtemur. Deut. 34. scriptum est, וַיַּעַל מֹשֶׁה מִן־הַרְּבָעוֹת מוֹאָב sententia cogit vt interpretemur: Et ascendit Moses à planicie Moab. ex quo colligitur esse Kal. Item Gen. 8. וַיַּעַל עֹלֹתָהּ בְּמִזְבְּחֵהּ. si hîc veritas: & ascendit holocausta in altari, ridiculus eris, sed rectè: Et obtulit holocausta in altari. ex quo colligitur esse hiphil. quod iudicium de reliquis idem esto.

NIPHAL PRAETERIT.

בִּבְרַךְ	בִּבְרַכְתָּהּ	בִּבְרַכְתָּהּ	בִּבְרַכְתָּהּ 91
בִּבְרַכְתָּהּ	בִּבְרַכְתָּהּ	בִּבְרַכְתָּהּ	בִּבְרַכְתָּהּ
בִּבְרַכְתָּהּ	בִּבְרַכְתָּהּ	Benoni	בִּבְרַכְתָּהּ
בִּבְרַכְתָּהּ	בִּבְרַכְתָּהּ	vel	בִּבְרַכְתָּהּ
			• Infnit-

92

הַבְּנֵה	בְּהַבְּנֵה	הַבְּנֵה	Infinit.
הַבְּנֵה	Imperat.	מִהַבְּנֵה	לְהַבְּנֵה
	הַבְּנִינָה	הַבְּנֵה	הַבְּנֵה
תִּבְנֶה	יִבְנֶה	אֲבִנֶה	Futur.
תִּבְנֶה	תִּבְנֶה	יִבְנֶה	יִבְנֶה
		תִּבְנִינָה :	תִּבְנֶה

Vel sine ה, vt עֲלֵה עֲלֵה Efaia 47.

PIEL.

PRAETERIT.

Vbique loco tferre ponitur ali- quando chiro.

בָּנָה	בְּנִיתִי	בְּנִיתִי	בָּנָה
בָּנָה	בְּנִיתָה	בְּנִיתָה	בְּנִיתָם
מִבְּנִיתִים	מִבְּנִיתָה	Benoni	בְּנִיתָה
מִבְּנִיתָה	Paul	מִבְּנִיתָה	מִבְּנִיתָה
	מִבְּנִיתָה :	מִבְּנִיתָה	מִבְּנִיתָם
בָּנָה	vel	בָּנָה	Infinit.
מִבְּנִיתָה	לְבָנָה	בְּנִיתָה	בְּנִיתָה
בְּנִינָה	בְּנִי	בְּנִי	בָּנָה Imp.

Interdum sine ה, vt גַּל שִׁירֵי Psalm. 119.

Vel sine ה, vt כֹּד	אֲבִנֶה	Futurum
אַחַר אֵל תֵּגַל Prouer	תִּבְנֶה	יִבְנֶה
bi.24. יֵצֵא יְהוָה אֶתְּךָ	יִבְנֶה	יִבְנֶה
Deute.27.	תִּבְנֶה	תִּבְנֶה
	תִּבְנִינָה	תִּבְנֶה

PVAL.

PRAETERIT.

בָּנָה	בְּנִיתִי	בְּנִיתִי	בָּנָה
בָּנָה	בְּנִיתָה	בְּנִיתָה	בְּנִיתָם
		M	בְּנִיתָה

HITHPAEL. PRAETERIT.

התגלה התגלות התגלתי התגלתי התגליתם התגליתם
 התגלתה התגלת התגליתן : כינני : מהגלה מהגלתם
 מהגלה מהגלות : מסור : התגלות בהתגלות וכולי :
 צורי : התגלה vel התגל : התגלתי התגליתם : עתיד
 אהגלה vel אתגל יהגלה תהגלה וכולי :

*Reliqua quæ ad uerba huius ordinis spectant, & de היה & שהה
 inuenies libro tertio, numero 93. & 94.*

DE VERBIS COMPOSITIS.

Verba composita sunt, quæ ad duos spectant ordines, ynde & nomen habent, vt נִשָּׂא נִשָּׂאת. Quantum enim ad pe paal, sunt defectiua pe nun: quantum ad lamed paal, quiescentia lamed he & lamed aleph. Quia verò in hisce verbis nulla aut parua admodum illis, qui cæteros ordines sibi familiares reddiderunt, est difficultas, non opus esse duco paradigmata horum proponere: quantum enim ad pe paal sequuntur נִשָּׂא, quantum ad lamed paal sequuntur נִשָּׂאת & נִשָּׂאת.

Solum hoc interest, quòd quæ huius ordinis sunt, nunquam in infinitiuo & imperatiuo patiuntur primæ literæ iacturam. נִשָּׂא enim in infinitiuo nō habet טוה sed נִטוה, neque in impera. טוה sed נִטוה, & sic de reliquis: excepto נִשָּׂא quod quàmuis in infinitiuo nun aliquando retineat,

id tamen plerunque in infinitiuo & imperatiuo amittit, coniugaturque in infinitiuo hoc modo: *שָׁאָה בְּשָׂאָה לְשָׂאָה בְּשָׂאָה*, adueniētibus enim literis *כּ* & *ק* ad præcedentem literam suam vocalem scilicet *ו* relegat, in qua & quiescit.

Reperitur tamen aliquando mobile aleph, vt *שָׂאָה שָׂאָה שָׂאָה שָׂאָה* &c. In imperatiuo *שָׂאָה* &c.

Hoc quoque non prætereundum duximus. Cùm ad morem quiescentium lamed he in imperatiuo & futuro breuitatis causa abiiciant ה: huius generis composita valde mutilata occurrunt, non nisi ventre retento, vt verbum *נָטָה* in Kal aliquando *נָטָה* pro *נָטָה* &c. In imperatiuo Hiphil *נָטָה* pro *נָטָה*. In futuro *נָטָה* pro *נָטָה* &c. Sic *נָטָה* in futu. Hiphil *נָטָה* pro *נָטָה* &c.

Hæc intelligēda sunt de compositis pe nū & lamed he, non uerò de compositis pe nun & lamed aleph

Sunt porrò tres species compositorum verborum, quæ quiescentium appellantur, eo quòd eorum pe paal & lamed paal sint literæ quiescentes. Prima forma est *נָטָה*, quòd hæc spectat in *נָטָה*, illa in *נָטָה*. Secunda forma est *נָטָה*, quòd hæc spectat in *נָטָה*, illa *נָטָה*. Tertia est *נָטָה*, cuius pe paal spectat in *נָטָה*, lamed paal *נָטָה*. Et quæ huius generis sunt in infinitiuo & imperatiuo Kal, nunquam amittunt primam literam, excepto *נָטָה*, quòd in infinitiuo habet *נָטָה*, in Imperatiuo *נָטָה*, in reliquis cum sui ordinis verbis consentit.

De uerbo נָטָה inter alia lib. 3. num. 76. quoq; diximus.

DE

DE VERBIS QVATVOR LI-
terarum.

Pauca admodum reperiuntur verba, quæ qua-
tuor constant dissimilibus literis, vt **בְּרַבְּל בְּרַבְּס**. A-
lia verò composita sunt ex quiescentibus lamed
he, duplicatis pe paal & aiin paal, suppresso ה the-
matis, vt à **תַּעֲפֵעַ** fit **תַּעֲפֵעַ** & similia.

Alia rursus à quiescētibus aiin vas vel aiin iod,
vt à **בִּיל** vel **בִּול** reperitur **בִּילְבִּל**, à **בִּיר** fit **בִּירְבִּיר**.

Quædã ex duplicibus aiin, vt à **כִּלְל** fit **כִּלְסִל**, quæ
omnia solùm reperiūtur in Piel Pual & Hithpael.

Observandum etiam est verbum **אִמְלֵל** frequen-
ter reperiri in pual, duplicans lamed paal, **אִמְלֵל**
Psalm. 6. Iosu. 4. Esa. 16. & 24.

אִמְרֵמִיָּה non est in vsu nisi in Hithpael.

DE VERBIS QVINQVE LI-
terarum.

Reperiuntur etiã quinq; literarũ verba, vt à **יָפַה**
in coniuga. pual reperitur **יָפַפְהָ**, & à **חָמַר** reperitur
in eiusdẽ coniug. **חָמַרְמַר**. A **חָרַר** reperitur **חָרַרְחַר**,
& est coniugationis Kal. Quod propter multitudi-
nem literarum, & celeriolem prononciationẽ sub
pe paal scheua loco camets obtinuit. Atque huius-
modi literarum geminationem tam in quatuor
quàm in quinque literarum verbis, Grammatici
factam asserunt, partim euphoniæ partim augen-

Psalm. 45.

Iob 16.

Thren. 1.

Psalm. 38.

dæ significationis gratia. Atque hætenus quidem de singulis verborum ordinibus, ea quæ potuimus facilitate egimus. Nunc nominum tractationem fœlicibus (Deo volente) auspiciis aggrediemur.

DE NOMINIBVS IMPERFECTIS.

In primis scire oportet, easdem prorsus nominum esse formas, quas esse verborum audiuius. Sunt enim quemadmodum verba, ita etiam nomina, alia perfecta, de quibus primo libro dictum est, alia imperfecta, alia quiescentia, alia etiam duplicia, alia quatuor, alia quinque literarum. Quæ omnia vt summam vtilitatem, ita nonnullam etiam difficultatem adiunctam habent, vtpote à perfectorum formis sæpiùs deuiantia. E re studiosorum maximè futurum arbitrabar, si iis de nominibus copiosius quàm cæteri Grammatici hoc loco tractarem. Quare etiam nunc singulorum formas subiiciemus, declinationes, punctorum mutationes, diligenter annotaturi.

DEFECTIVA PE NVN.

Nomina defectiua pe nun plerunque Mem he-
 emanticum cum patach, sequente dagefch, quod
 loco pe paal ponitur, gerunt in capite, vt פֶּנֶן, quæ
 in

96 in regimine iuxta regulam generalem camets in
 patach mutant, in affixis & plurali numero re-
 tinent camets, vt יהוה מישע יהוה מישע
 2sa.61. plantatio Dei, מישע
 2sa.60. plantationes meæ.

Quædam habent מ heemanticum in capite, &
 נ fœmininum in fine, vt מוסבה מיהנה: quæ quan-
 tum ad flexiones eorum attinet, sequuntur regu-
 las generales nominum fœmininorum.

Duo reperiuntur, quæ ה cum patach in capite
 habent, & ה fœmininum in fine, הברה & הבלה.
 2sa.3. verùm apud Rabbinos permulta talia occurrunt,
 2sa.4. הנהנה השנה הנהנה & his similia. quorum ferè om-
 nium verba & themata extant in Bibliis, licet no-
 mina ipsa ibi non reperiuntur.

Sunt etiam duo, quæ nullam literam heeman-
 ticam habent in capite, licet pe paal desit, שיא &
 1ob 20. שיא à נשיא & נשיא.
 3.Reg.18.

Eodem modo formantur defectiua pe iod, vt
 מנהב à מנהב, מיע à מיע. Item nomina deducta à
 verbis compositis, vt מנהב à מנהב, & משיא à משיא,
 Esaiæ 41. à מנהב.

DE NOMINIBVS DVPLICI- bus aiin.

Sunt huius ordinis nomina, in quibus aiin paal
 deest

שָׁמַיָּהּ תִּהְיֶה, in quibus lamed paal, si modò capax est, habet dagefch loco aiin paal: quando verò non est capax dagefch, pe paal habet longam vocalem, vt *Prover. 14* שָׁרָר אֶת־סָרָה. Quamquam שָׁרָה habet chataph camets. & ista omnia facillimè à quiescentibus aiin vaf discerni possunt.

98 Quemadmodum inter quiescentia aiin vaf & lamed he aliqua sunt nomina, quæ vnica constant vocali: sic etiam huius ordinis quædam sunt huiusmodi, vt שָׁו וְשָׁו, quæ omnia propter maccaph .. in :. mutant, vt שָׁו בְּהֵמָה dens pecorum. לֵב ve rò non semper propter maccaph mutatur in :.; vt לֵב דָּוִד cor Dauidis. וְשָׁו in constructione mutat .. in —, vt שָׁו צִפֹּרֶן nidus avis: quædam sunt quæ habent cholem, vt הוֹס יוּגֻם. quæ omnia longam vocalem .. & cholem in affixis & plurali numero (vt dagefch loco aiin paal possit poni) in breuem mutant, & הוֹס יוּגֻם sagitta eius, הוֹס יוּגֻם sagittæ. הוֹס יוּגֻם statuti eius, הוֹס יוּגֻם statuta. Cuius formæ quoque est הוֹס יוּגֻם, quod propter maccaph & constructionem cholem in camets chataph mutat, in affixis verò & plurali numero in ky bbuts.

וְשָׁו וְשָׁו & similia, aliquando cum camets, aliquando cum patach reperiuntur, in regione verò semper cum patach, quemadmodum & in affixis & plurali numero, sed sequente dagefch

gesch, vt **מִמּוֹן** integer eius, **מִמּוֹן** integri. Sunt tamē aliqua, quæ in affixis & plurali numero patach 99
in chirie mutant, vt **בִּקְעָה** buccella, **בִּקְעָה** buccellæ eius,
בִּקְעָה buccellæ. quod idem fit in **בִּקְעָה** in **בִּקְעָה**.

De nominibus quorum pe paal est **א**, non est necessarium hîc quicquam dicere, cùm ista à nominibus perfectis nihil differant, nisi quod in istis locis, ubi hæc inter flectendum sub pe paal scheua, illa propter gutturalem litteram punctum raptum habet, vt **אֵבֶל אֵבֶל** **אֵבֶל**.

QUIESCENTIA PE IOD.

Multa huius ordinis sunt, quæ hæc hæmanticum habent in capite, & iod pe paal mutatur in **י** vel **י**,
vt **בְּיֹשֶׁב בְּיֹשֶׁב**.

Sunt quoq; quædam, quæ iod pe paal retinent, quod in tsere ipsius mem hæmantici quiescit, vt **בְּיֹשֶׁב**, in quibus omnibus camets sub aïm paal inter flectendum iuxta regulam generalem, nunc in patach mutatur, nunc referuatur. In regimine plurali camets plerunq; in scheua mutatur, vt **בְּיֹשֶׁב** Eze. 34.
בְּיֹשֶׁב. Aliquando tamen manet immutatum, vt **בְּיֹשֶׁב** Iob 17.

Sic quoque quæ habent tsere sub aïm paal, vt **בְּיֹשֶׁב**, regulam generalem sequuntur, hoc est, ipsum tsere, quia non habet adiunctum **י**, in regimine non mutatur, in affixis vero & plurali numero

numero in scheua vertitur. Sunt quoque pauca, quæ ה heemanticum habent in capite, quorum quædam iod in ך mutant, quædam retinent, vt תושב הירוש.

Quædam sunt quæ מ heemanticum habent in capite & ה fœmininum in fine, iod pe psal mutatum in ך, vt בושצה בוסכה, & id genus alia, in plurali numero tere retinent, in regimine vero & in affixis pluralis numeri illud in scheua mutant, vt ירמיה. *Jerem. 30.* ומוסרהו ב מוסרה. ומוסרהו ב מוסרה in regimine habet מוסרה.

Quædam habent ה heemanticum in capite, & ה fœmininum in fine, & iod mutatum in ך, vt תולדה: quod in regimine habet תולדה, quàmuis & hoc modo in statu absoluto vsurpetur. sic quinquè תובטה, in regimine habet תובטה propter gutturalem literam: ∴ in — — mutatis. In plurali תובטה mutat enim in plurali numero in statu absoluto emittit in תרה, in regimine vero in scheua, vt תובטה בויטה Prouerb. 6.

Sunt etiam quædam huius ordinis, quæ eorum iod pe psal, & nullam habent literam heemanticam in capite, sed solum ה fœmininum in fine, vt צנה צנה, in regimine צנה צנה, in affixis צנה צנה, & sic deinceps regulis vulgates nominum generis fœminini obseruant.

Per pauca sunt, quæ nec iod pe psal nec ה fœm. habet, vt עב Job 36. עב Efa. 30. עב Job 43. & עב Efa. 44.

Sunt etiam aliqua huius classis, quæ aiin paal & lamed paal habent duplicatum, vt מַלְיוֹן Eliaæ 22. & 48.

QUIESCENTIA AIIN VAF.

Quiescentia aiin vaf, plærunque habent מ heemanticum cum ט in capite, vt מַלְיוֹן מַלְיוֹן in regimine, in affixis & plurali numero ט in scheua mutant, vt מַלְיוֹן מַלְיוֹן diuersorium hospitum, מַלְיוֹן *terc. 9.* diuersorium eius, מַלְיוֹן diuersoria, &c. Sic quoq; מִסוּם , nisi quod in plurali numero habet terminationem fœm. gen. בְּמִסוּמֵי . Eodem modo quando א fœmin. fini adicitur, litera heemantica habet schieua, vt מִרְצֵה מִרְצֵה & similia. Sunt etiam aliqua, quæ mem vel taf cum schurec in capite gerût, vt מִרְצֵה מִרְצֵה .

Multa huius ordinis sunt, quæ ח heemanticum precedente ו habent in fine, quorum maxima pars habet camers sub pe paal, in quo aiin paal quiescit, vt שִׂשׁוֹן שִׂשׁוֹן quæ omnino in regimine mutant camers in schieua, vt שִׂשׁוֹן לִבִּי leticia cordis mei. Psalm. 119. שִׂשׁוֹן שִׂשׁוֹן leticia salutis tuæ. Psalm. 51. שִׂשׁוֹן שִׂשׁוֹן tenentias cordis tui. Abdiaë 1. Eodem modo in affixis & plurali numero faciunt. Quæ verò clere vel cluric habet sub pe paal, vt שִׂשׁוֹן שִׂשׁוֹן , semper sua pancia retinent.

In statu absoluto non possunt discerni, an sint
à ver-

à verbis duplicibus aïn, an quiescentibus aïn vaf, in affixis & plurali numero verò optimè: nam tum suam longam vocalem semper retinent, alia verò in breuem vocalem propter sequens dagesch mutant. Eodem modo non possunt in statu absoluto discerni à nominibus quiescētibus lamed he, quæ etiam vnica syllaba constant: verùm in regimine, in affixis & in plurali numero aliquo modo quidem, sed non semper. Ideoque parùm exercitato lexicî subsidio opus est, & cum thema in hoc loco non inuenerit, in altero quærat oportet.

Sunt etiam perimulta huius ordinis nomina, quæ in statu absoluto vnã solum vocalem longam habent, in qua aïn paal quiescit, & propterea ferè omnia, illam longã vocalem semper retinent, vt אר: אר: אר. א peregrinus, א pauper, א malus, & similia suam camets semper retinent, nisi quod aliquando in regimine singulari camets in patach mutant, aliquando retinent.

א, א, א & similia, nunquam suam camets mutant, solum א in plurali habet א, in regimine plurali א, & sic deinceps in omnibus affixis camets perdurat. Reperitur etiam idem vocabulum cum iod mobili in plurali numero א א א ludicum cap. 17.

Quando verò in statu absoluto huiusmodi nominum iod est mobile, habens ante se patach, &

sub se chiric, vt **ציר** גיה ציר, tum in regimine, in affixis & in plurali numero iod quiescit in ttere, vt **ציר** לביני sicut vinu Liboni. Hoseæ. 14. **ציר** vinum eius, **ציר** oliuæ, &c.

Excipiuntur duo: **ציר**, quod in plurali numero ab his degenerat, nam habet **צ** sub **ב** sequente dagesch, idque ablato iod, vt **ציר**, in regimine **ציר**, in affixis **ציר**, &c.

Secundum est **ציר**, in quo iod in plurali numero fit mobile, vt **ציר** **ציר**. In regimine vero plurali quatuorque affixis, **ציר** **ציר**, sicut in singulari iod quiescit in ttere, vt **ציר** **ציר**, in cæteris verò dicitur **ציר** **ציר**, **ציר** **ציר**.

Eccle. 10.

Quæ cholam habent, vt **ציר** **ציר** & similia, nunquam suum punctum mutant, tribus exceptis, **ציר** & **ציר**, nam in plurali numero dicitur **ציר** **ציר**, quorum hoc camelis suum etiam in regimine plurali & in affixis omnibus retinet, illud vero in regimine plur. & in affixis in **ציר** in sicheua mutat, vt **ציר** **ציר** **ציר** **ציר** **ציר** **ציר**.

101

In vocabulo **ציר** **ציר** plurali numero fit mobile, vt **ציר** **ציר** **ציר** **ציר** **ציר** **ציר**. Hoseæ 12.

Quæ punctum habet schurec, vt **ציר** & similia, nunquam suum schurec mutant: solum in **ציר** & in **ציר** vaf atin paal in plurali numero fit mobile,

vt

vt **בְּשִׁנְאִים וּבְרִחֻבֹתָי** Cantic. 3. **בְּנִדְרוֹם** 2. Paral. 35.

102 Sunt etiam aliqua, quæ in absoluto statu habent
camets sub pe paal, & vafaiin paal est mobile, ha-
bens sub se :. vt **בָּרֵחַ**, & **עֵל**, in quibus omnibus
in regimine in omnibus affixis & in plurali nume-
ro, quiescit in cholem, vt **מֵת מֹשֶׁה** mors Moſis,
מֵת מֹדַע mors eius, **מֵת מֵתַי** mortes, &c. Ezechielis 28.

Sunt etiam quædam huius ordinis, quæ sub pri-
ma litera habent longam vocalem, & **מִימִינִי** in
fine, vt **עֵדָה זָרָה זָרָה**, quæ omnia primam
vocalem nunquam mutant. quantum vero ad la-
med paal & **ה** fœmininum ſpectat, omnibus mo-
dis ſequuntur **מֵת מֵתַי** in **עֵדָה** &c.

Cuius generis etiam ſunt **שָׁרָה רָחֵל רָחֵל**, quæ pa-
tach habent ob gutturalem literam, & in ſingulari
numero nunquam ſuum patach mutant, in affixis
ה recipit dageſch, vt **בְּשָׂרָהּ נָחַשׁ** Ezechielis 19.
Quanquã indifferentem etiam duo priora derivari
poſſunt à verbis quieſcentibus pe iod, **יָשָׁה**.

Præterea ſunt aliqua huius ordinis, ſed pauca,
quæ cholem in prima litera habent, :. ſub ſecun-
da, & **ה** in fine, vt **נֹפֶת בְּשָׂה**, quæ omnia eo-
dem modo declinantur vt **סֹרֵשׁ**, & taf in affi-
xis recipit dageſch, vt **דְּבַשְׁתָּךְ וּלְבוּשָׁה אֶרְבֵּה אֶרְבֵּיךְ**
1. Reg. 20.

Quæ tſere habent ſub pe paal, & he heemanti-
cum in fine præcedente **ה** vel **י** vel **ו**, non mutantur,
nifi

nisi quòd ך in cognatum suum punctum, scilicet in ך mutatur, vt ערִיבֵה testimonium, ערִיבֵי testimonium meum. In plurali numero (iuxta iudicium doctissimorū virorum) si in Bibliis inueniretur, haberet ערִיבֵה & non ערִיבֵה, vt quidam putant: nam ערִיבֵיבֵה nō est deductum ab ערִיבֵה, vel ערִיבֵה, vel ערִיבֵה, sed ab ערִיבֵה.

Reperiuntur etiam huius ordinis, quæ habent ך in capite, & he in fine, עֲבִיבֵה & עֲבִיבֵה. 103

QUIESCENTIA LAMED ALEPH.

Quantquam exiguo quidem discrimine nomina quiescentia lamed aleph à perfectis distent: tamen visum est ordine omnnes eorū formas recensere. Sunt igitur nonnulla quæ habent duo ך, vt עֲבִיבֵה עֲבִיבֵה, quæ per omnia inter declinandum sequuntur בִּפְתִיחַ, nisi quòd in regimine non potest dici עֲבִיבֵה עֲבִיבֵה vel עֲבִיבֵה עֲבִיבֵה, sed עֲבִיבֵה עֲבִיבֵה: Aleph enim in — quiescere non potest.

Multa etiam huius ordinis nomina sunt, quæ habent : : : vel : : : , vt עֲבִיבֵה עֲבִיבֵה עֲבִיבֵה, quorum maxima pars sequuntur formam עֲבִיבֵה fol. 29. quædam vero עֲבִיבֵה עֲבִיבֵה.

עֲבִיבֵה עֲבִיבֵה עֲבִיבֵה regulariter quidem haberent : : : : , *Esai. 40.*
 vel : : : , sed breuitatis causa in duobus prioribus *Zach. 14.*
 : : : secundæ literæ abiectum est, ita tamen vt in eius *Deut. 3.*
 locum nullum aliud punctum successerit, sed in
 prima

prima vocali iod & aleph quiescunt. In posteriore verò primum : mutatum est in —, & alterum in scheua quiescēs, vt fit in vocabulo חָסָא, quod quoque regulariter haberet sægol & tsere.

Quædam habēt cholem & :; vt גּוֹמֵא סוּבָא, quæ iuxta formam חוּשׁ fol. 31. declinantur.

כָּסָא in regimine singulari non mutatur: in affixis verò & plurali numero dagesch amittit, & .. in : mutat, vt כָּסָאן folium eius, כָּסָאִים folia.

חָסָא & similia nō mutantur, nisi quòd in regimine plurali aliquando camets in scheua mutant, vt חָסָאִים Psalm. 34.

טָמֵא in regimine טָמֵא, non טָמֵא, in reliquis omnibus sequitur טָמֵא, folio 27.

טָמֵא & similia sequuntur regulam generalem, nimirum quòd camets suo more nunc mutatur, nunc manet: chiric verò semper manet.

Zach. 13. חָסָאִים in regimine camets in patach mutant. quàmuis etiam extra regimen reperiantur patach habere חָסָאִים. In plurali חָסָאִים, quod in regimine & in statu absoluto eandē formā retinet.

מְלֵאָה in singulari numero puncta sua nō mutant, in plurali verò tsere in scheua.

QUIESCENTIA LAMED HE.

Multa sunt huius ordinis, quæ rheemanticum habent in capite, vt חָסָא חָסָא, quæ omnia

O

priora

priora duo puncta nunquam mutant, posteriores verò duæ literæ cum suo ³ sequuntur ³ in צדקה fo.34. Aliquando ה vel מ in capite habent, & ה heemanticū, præcedente iod vel ו in fine, ablato ה lamed paal, vt תבליה תהנויה מישכיה in plurali numero recipiunt iod mobile, vt תבליה תהנויה מישכיה Cuius formæ quoque meminimus, cū de ה heemantico ageremus, folio 41.

Multa sunt, quæ in statu absoluto ה lamed paal retinent, vt מִסְקָה, quæ plerūq; chiric habent sub מ heemantico, nisi quòd illud ob gutturalem literam interdum mutatur in patach, vt מִתְסָה. Quamquam idem aliquando eueniat absque gutturali, vt מִשְׁסָה. Hęc omnia in regimine :• in tsere mutant, quemadmodum & reliqua, quæcunque finalem literam habent ה præcedente :•. In affixis verò omnibus & in plurali numero amittunt ה.

Quia verò eorum declinatio non nihil est difficilis, integrum paradigma non pigebit adscribere.

מִסְקָה	מִסְקָהוּן	מִסְקָהוּן	Reg.	מִסְקָהוּ
מִסְקָהוּ	מִסְקָהוּם	מִסְקָהוּם		מִסְקָהוּ
מִסְקָהוּן	מִסְקָהוּן	מִסְקָהוּן		מִסְקָהוּן
מִסְקָהוּן	Reg.	מִסְקָהוּם		Plural.
מִסְקָהוּן	מִסְקָהוּן	מִסְקָהוּן		מִסְקָהוּן

מִסְקָהוּן semper habet tsere, מִסְקָהוּן semper :•, quod in libro traditionis sic annotatum inuenio.

מִסְקָה Mem in capite & ה in fine literas habet heemau

Necte moueat, quòd hic interdū he adicū uideas, cū antea illud amitti dixerim, neque enim de radice est, sed ipsius pronominis affixi.

heemanticas, illud enim ה quod adest, heemanticum esse inde colligitur, quòd dictio sit milel. Sūt tamen alia multa, quæ literam heemanticam gerunt in capite & ה scemininum in fine, vt מְצִיָּה, quæ etiam quantum ad posteriorem syllabam attingit, sequuntur הָ in צִדְקָה. Sic etiam מְצִיָּה à מְצִיָּה, quod reperitur cum ה heemantico in fine מְצִיָּה, quemadmodum dicitur שְׂרִיָּה & שְׂרִיָּה : quorum prima forma non reperitur in plurali numero vel cum affixis, sed secunda.

Hosee 2.

Mich. 1. 2
Esa. 23.

Aliquando etiam reperiuntur, quæ mem heemanticum habent in capite, quorum fini tamen neque ה radicale, neque finale, neq; heemanticum adiungitur, vt מְצִיָּה מְצִיָּה, quæ ob pe paal gutturalē literam duo habent patach.

Sunt etiam pauca huius ordinis, in quibus ה la-med paal mutatur in ה, vt מְצִיָּה מְצִיָּה, quæ non nisi in statu absoluto singularis num. reperiuntur.

Multa huius ordinis sūt, in quibus ה mutatum est in iod quiescens. Prima forma est מְצִיָּה מְצִיָּה, in quibus omnibus ה suo more in ה mutatur, iod vero non manet quiescēs, nisi in regimine singulari: in affixis verò, in plurali numero, in regimine plurali fit semper mobile, habens in se dagefch, vt מְצִיָּה מְצִיָּה, & sic in reliquis.

Secunda forma est מְצִיָּה מְצִיָּה, quæ omnia propter pausam nonnunquā : sub pe paal mutant in

fægol, vt **בְּרִיָּה בְּמַרְי** Ezechi. 2. Excepto **הַזֵּי**, quod in pausa habet **הַזֵּי**. In affixis verò & plurali numero iod horum nominum fit mobile, & scheua aliquando mutatur in chiric, aliquando in **:**, aliquando retinetur, vt **פְּרִי עֵדוּי עֲדוּיִים** &c.

Excipitur quoque **בְּלִי**, quod in plurali scheua **104** in tſere mutat, & non niſi vnum iod retinet **בְּלִים**, in regimine **בְּלִי**, &c.

Tertia forma eſt **הוֹלִי קִשְׁי**, quæ extra pauſam & in regimine cholem in chathepcamets mutant, vt **בְּל תְּלִי**: aliquando in ſcheua, **קִשְׁי תְּשִׁם**. Quanquã reperitur quoque in pauſa cum **יֵי**, vt **רֵצֵה עֵי**. In affixis eodem modo cholem fit chathepcamets, & iod redditur mobile, vt **תְּלִי תֵּשֵׁם**. 3. Reg. 17.

Deut. 28.
Deut. 9.
Tren. 3.

Sunt etiam pauca, quæ lamed paal mutant in iod, vel vaſ quieſcens, & aiin paal habent duplicatum, vt **הַגִּיג אַ הַטֵּה אַ תְּוִן אַ תְּוֵה אַ צְלִיל אַ צְלֵה אַ** Iudic. 7. **צֵה אַ וַיִּן אַ**.

Pſal. 5.
Iob. 28.
Nach. 3.

Multa ſunt quæ lamed paal mutant in vaſ, & **1** heemanticum habent in fine, vt **רֵצוּן תְּרִין יַגִּין תְּוִין** & ſimilia.

Cuius forma, cur Kimchi in nominibus lamed he non meminit, ſed potius nominibus perfectis adiunxit, ual de miror.

Multa etiam, quæ lamed paal in ſtatu abſoluto in iod mobile mutant, accedente in ſuper nun heemantico, vt **קִבְּוֹן עֲנָוֹן בְּנָוֹן**.

Rurſus ſunt, quæ **ה** in **ו** vel iod quieſcens mutant, ſequente **ה** heemantico, vt **שִׁבְוֵה שְׁחִיחַת תְּצוּחַת**, quæ omnia ſua puncta nunquam mutant,

tant, nisi quòd loco aliquando ponatur kybbuts. In plurali numero rarissimè vsurpantur, & quæ in vsu sunt, iod mobile habent, vt חַיִּיקָה Jerem. 37.

שְׁנָה מֵאַה פֶּאָה multaq; similia, quæ hæcæminin. habent in fine, ablato ה radicali, in singulari numero in omnibus sequuntur נֶסֶה. In plurali num. posteriora duo, .. sub pe paal semper retinent, primû verò in statu absoluto camets tantùm retinet, in regimine verò & in affixis in scheua mutat, vt שְׁנוֹת שְׁנוֹתוֹ &c.

שְׁדָה in regimine שְׁדָה, in affixis שְׁדָהוּ, vel שְׁדוּ, in plurali שְׁדָהִים vel שְׁדָהָה, in affixis שְׁדָהוֹ, vel שְׁדוֹתָיו & sic per omnia affixa.

חֲמִיקָה צְהִיקָה quorum lamed paal est mutatum in vaf, & est generis hæcæminini, in regi. & in affixis חֲמִיקָה in —: mutât, in plurali חֲמִיקָהָה, in regimine חֲמִיקָהָה, & sic in affixis pluralis numeri.

Sciendum est etiam aliqua nomina huius ordinis esse, quæ nullam literam hæcæmanticâ habent, nec in capite nec in calce, & cùm quoque careant lamed paal, constant solùm duabus literis & vna vocali. Prima forma est חַיִּיקָה à חַיִּיקָה à חַיִּיקָה. Cuius generis est etiam חַיִּיקָה, quod tamen vna re ab aliis differt: nam in statu absoluto habet חַיִּיקָה, & in regimine חַיִּיקָה, à quo omnia affixa, nec nõ plu. num. deriuatur, vt חַיִּיקָהוּ vel חַיִּיקָהוּ os eius, חַיִּיקָהוּ os tuum, חַיִּיקָהוּ os meum, חַיִּיקָהוּ os illorum, חַיִּיקָהוּ os vestrum,

strum, **פִּינוּ** os nostrum, &c. In plurali numero **פִּימ** Nihil dif-
vide 1.Reg.13.& sic omnia alia huius ordinis decli-
nari possunt. Plerunque tamen hoc nomen **פִּה** vel **פִּי** mine, sed
פִּי in plur. numero in statu absoluto, seruat termi-
nationem nominum generis fœminini, & ita iod solum ex
fit mobile, vt **פִּיָּה**. sensu intel-
ligi potest:
nam regu-
lariter dea-

Aliquãdo etiam duplicat pe paal, vt **פִּיָּה פִּיָּה** beret esse
Psal.149. **פִּיָּי** pij, sed

פִּיָּה In regimine **פִּיָּה**, in affixis loco **ה** recipit iod
mobile, vt **פִּיָּהוּ** vel **פִּיָּהוּ**. ne cacopho-
nia cõmita-
tatur, abla-
tum est al-
terum iod.

Secunda forma est, **פִּיָּי פִּיָּי** quæ in
statu absoluto aliquando habent camets, aliquan-
do patach. Cuius generis etiam sunt **פִּיָּי פִּיָּי**
פִּיָּי, quæ in statu absoluto suum camets semper ser-
uant. **פִּיָּי** in regimine camets aliquando in patach
mutat, aliquando in fine habet iod quiescens loco
lamed paal, & **פִּיָּי** habet —; **פִּיָּי**. **פִּיָּי** in regimine **פִּיָּי**
in — nõ mutat, sed semper habet iod quiescens in
fine **פִּיָּי**. Atque hæc etiam in affixis iod retinent,
vt **פִּיָּי** pater eius, **פִּיָּי** frater tuus, **פִּיָּי** pater meus,
פִּיָּי frater noster, **פִּיָּי** pater illorum, **פִּיָּי** frater
vester. In plurali **פִּיָּי** habet **פִּיָּי** in regimine **פִּיָּי**, in
affixis **פִּיָּי**, & sic deinceps. **פִּיָּי** semper —: obtinet,
reliquæ verò literæ sequuntur **פִּיָּי** in **פִּיָּי** folio 35.
פִּיָּי verò in pl. **פִּיָּי** &c.
Alia verò omnia secundum formam sequentem
declinantur **פִּיָּי**, & sic deinceps se-
cundum

DE NOMINIBVS QVATVOR VEL quinque literarum.

Verba quæ pluribus quàm tribus constant literis, pauca admodum reperiuntur, quia difficilia sunt pronuntiatiu, sed plura sunt nomina. Primò sunt aliqua quatuor literarum, quæ aiin paal & lamed paal habent duplicatum, vt עיר עיר ab עיר. Quædam solum pe paal duplicant, vt בקבויס à בקבויס.

*Psal. 102.
Ierem. 19.*

Quædam quinque constant literis, quæ etiam duplicatū habent aiin paal & lamed paal, vt ירקרק flauum à ירקר. Et ארמדם rubrum ab ארם.

De his apud Aben Ezra Rab.

Sunt tamen multa, quæ quatuor diuersis constant literis, vt ברקל ברקל פרעש, & multa similia. Quæ verò quinq; vel pluribus constant literis, vt ברקמוו Ezra 2. פרשין Ezra 6. & Esther 3. ארש פרמנים Esther cap. 8. & similia, Hebræi negant esse Hebraica, sed ex aliis linguis mutuata, paucis exceptis, quæ composita sunt ex vocabulis Hebraicis, vt זפרז & שעטו.

Sal. & Kimchi dissensio est. Aben Ezra Leuiti. 13. dicit, quòd ad minuen damrē sint duplicata, ut ירקרק aliquo modo flauum,

Quantum verò ad declinationem horum omnium quatuor vel quinque literarum spectat, prorsus nulla est difficultas: nam rarò, nisi in statu absoluto reperiuntur.

ארמדם aliquo modo rubrū. Rabbi Sal. & Kimchi

dicunt, ea augendæ significationis causa duplicata, & significare valde flauum, valde omnino rubrum.

DE HEBRÆORVM NUMERO.

ORDINALIS.		CARDINALIS.			
Fœmin.	Mascul.	Fœmini.	Mascul.		
		Regi.	Absolut.	Reg.	Absolut.
Prima	Primus		Vna		Vnus
ראשונה	ראשון		אחת	אחד	108 אחד
secunda	secundus		duæ		duo
שנייה vel שנייה	שני	שתי	שתים	שני	שנים
tertia	tertius		tres		tres
שלישית	שלישי	שלוש	שלוש	שלושה	שלושה
quarta	quartus		quatuor		quatuor
רביעית	רביעי		ארבע	ארבעה	ארבעה
quinta	quintus		quinque		quinque
חמישית	חמישי	חמש	חמש	חמשה	חמשה
sexta	sextus		sex		sex
ששית	ששי	שש	שש	ששה	ששה
septima	septimus		septem		septem
שביעית	שביעי	שבע	שבע	שבעת	שבעה
octaua	octauus		octo		octo
שמונית	שמיני	שמונת	שמונה	שמונת	שמונה
nona	nonus		nouem		nouem
תשיעית	תשיעי	תשע	תשע	תשעה	תשעה
decima	decimus		decem	109	decem
עשירית	עשירי		עשר	עשרה	עשרה

Apud Hebræos non reperitur ordinalis numerus, nisi ad decem, cuius deinceps loco vsurpatur cardinalis.

Obferuandum quoque eſt, quòd ordinalis numerus generis fœminini vocatur etiam שם בחלק id eſt, nomen partis, vt שנייה ſecunda pars, שלושית, tertia pars, רביעית, quarta pars, חמישית vel חומש quinta pars, ששית ſexta pars, שביעית ſeptima pars, שמינית octaua pars, תשיעית nona pars, עשירית vel עשרון decima pars.

Sequitur porrò numerus cardinalis, quo & ordinalis loco vtuntur.

Fœmini.		Masculi.	
}	vel אחת vndecim	}	vel אחד
	עשרתי		עשתי
	שתיים duodecim		שנים
	שלוש tredecim		שלושה
	ארבע quatuordecim		ארבעה
	חמש quindecim		חמשה
	שש ſedecim		ששה
	שבע ſeptendecim		שבעה
}	שמונה octodecim	}	שמונה
	תשע nouendecim		תשעה

quinquaginta	quadraginta	triginta	viginti
חמישים	ארבעים	שלשים	עשרים
nonaginta	octoginta	ſeptuaginta	ſexaginta
תשעים	שמונים	שבעים	שים

Hæc omnia quæ ים in fine habet, toties decem ſignificant, quoties numerus ille à quo originem ducunt,

ducunt, continet vnitatem, vt שלשים שלשה tres, & sic in aliis. Excepto עשרים, quod licet ab עשר vel עשרה deriuatum sit, non tamen decies decem, sed bis tantum decem significat. Vbi scire licet, priscos minimeque contemnendos Grammaticos velle עשרים scriptum fuisse forma, scilicet duali, eo quod bis decem significaret. Verum ne illud vnicum ab aliorum omnium forma recederet, patach & chirc esse sublata, & iod aliorum more quiscere in chirc.

Licet Abra-
hā Bal. hāc
opinionem
derideat.
Verum ut
mca est sen-
tentia,
הלא טוב
עוללות

100 מאה bis centum מאות pluries centum הראשון
1000 אלף bis mille אלפים plura milia גים מב
myrias רבבה vel רבון vel רבוא bis myrias ציר הא
חרונים

Id est, cer-
te meliora
sunt spici-
legia pris-
corū, q̄ uin-
demia neo-
tericorū.
Pro. Iud. 8.

Quemadmodum Græci, ita & Hebræi literis suis in numeris exprimendis vtuntur. Quare sciendum totum Hebræorum alphabetum, vñ cum literis finalibus in tres secari ordines, quorum quisque nouem continet literas: atque in primo ordine progressus fit ab vnitatem vsque ad decem, qualibet litera præcedentem vnitatem tantum superante. Secundus verò ordo, à decem ad centum vsque procedens, literas continet denario semper auctas. At tertius ordo, à centum ad mille vsque progreditur, literasque continet numero centenario sese excedentes. Quæ omnia subiecta tabella clarè monstrabit.

9	8	7	6	5	4	3	2	1
ט	ח	ז	ו	ה	ד	ג	ב	א
90	80	70	60	50	40	30	20	10
צ	פ	ע	ס	נ	מ	ל	כ	י
900	800	700	600	500	400	300	200	100
צ	ק	ר	ש	ת	י	כ	ל	מ

Possẽm quidem hoc loco plurima iucunda, nec omnino scitu indigna, de numeris ex libro creati-
onis adferre, quæ multis etiam in rebus vsui esse
possent, ni breuitas, cui nunc potissimùm stude-
mus, ea omnia nunc ommittere cogeret. Quantum
verò ad alios numeros literis exprimẽdos attinet,
qui in tabula non inueniuntur, hoc admonuisse
suffecerit, eandem videlicet hęc rationem obserua-
ri, quæ in cypheris. Verùm hoc est discriminis,
quòd Hebræi maiorem numerum dextram versus
collocant, cùm in cypheris contrarium obserue-
tur. Vndecim igitur scripturus, ponas א"י: 12, י"ב:
13, י"ג: 14, י"ד: & sic deinceps. Scias etiam א' mille,
ב' duo milia, ג' tria milia significare, & eodem mo-
do in aliis, vbi videlicet alium numerum habue-
rint adiunctum, vt annus hic humanæ salutis est
א"ת"ע"ז, id est, 1557. Quòd si mille solùm vel 2000.
vel 3000. scribere libuerit, id vnica quidem litera
fieri non potest, sed integris vocabulis, quæ ex præ-
cedentibus numeris facillè colliges.

DE

DE AFFIXIS VERBORVM.

Plurimum breuitatis Hebrææ linguæ affixa adferunt. Eorum enim beneficio vnico sæpè vocabulo exprimere licet, quod Latinus non nisi pluribus efferre poterit.

Huiusmodi autem affixa, seu pronomina inseparabilia, omnes transitiuorum verborum personæ, idque in omnibus temporibus recipere possunt, vt **בָּסֵדֶר** visitauit, **בָּסֵדֶרְךָ** visitauit eum, &c.

Quia verò hæc verborum affixa ab affixis nominis **בְּרֵי** parum differunt, non necesse fuerit diu illis inhærere.

Verùm satis sit omnia eodem modo quo Moschi Kimchi in libro **מִבְּלֵר שְׁבִילֵי הַבְּשָׁה** ea digessit, breuiter enumerasse. Et vt omnia faciliora euadât, Latinam interpretationem adiungam: breuibus etiam scholiis, vbi aliqua apparuerit difficultas, re declaraturus.

Atque in primis sciendum est quinque esse affixa, scilicet **בְּ** **בָּ** **בֵּ** **בִּ** **בִּי**, quæ in verbis tantùm reperiuntur: exceptis **בֵּי** & **בִּי**, quæ etiam nominibus quiescentibus lamed he affiguntur, quemadmodum visum est folio 98. in declinatione **בְּמִקְוֵה**.

בָּסֵדֶר Visitauit.

בְּסֵדֶרְךָ me c. **בְּסֵדֶרְךָ** te m. **בְּסֵדֶרְךָ** vel **בְּסֵדֶרְךָ** eum
בְּסֵדֶרְךָ illam **בְּסֵדֶרְךָ** nos c. **בְּסֵדֶרְכֶם** vos m. **בְּסֵדֶרְכֶם** illos

. פְּסַדְוֹ cas vos f. פְּסַדְוֹ te f.

פְּסַדְוֹ me פְּסַדְוֹ vel פְּסַדְוֹ cum פְּסַדְוֹ Visitaſti
: פְּסַדְוֹ cas פְּסַדְוֹ cam פְּסַדְוֹ nos פְּסַדְוֹ eos 110

Quando adduntur affixa, tunc patach sub aiin paal interdum mutatur in chiric, vt יִרְמִיָּהוּ .Jeremieꝯ capite 2.

פְּסַדְוֹ te פְּסַדְוֹ vel פְּסַדְוֹ cum פְּסַדְוֹ Visitaui
פְּסַדְוֹ cam פְּסַדְוֹ vos פְּסַדְוֹ vel פְּסַדְוֹ eos
: פְּסַדְוֹ cas פְּסַדְוֹ te f.

Mutatur & hîc patach sub aiin paal in chiric, vt Pfalm.2. & Iudic.13.

פְּסַדְוֹ te m. פְּסַדְוֹ illum פְּסַדְוֹ Visitauerunt
פְּסַדְוֹ nos c. פְּסַדְוֹ vos m. פְּסַדְוֹ eos me c.
: פְּסַדְוֹ cas פְּסַדְוֹ te f.

פְּסַדְוֹ me c. פְּסַדְוֹ illum פְּסַדְוֹ Visitaſtis
פְּסַדְוֹ cam פְּסַדְוֹ nos c. פְּסַדְוֹ eos m.
: פְּסַדְוֹ cas

Cùm huic perſonæ adduntur affixa, mem abii-
citur, in cuius locum ſuccedit ׀, quemadmodum
& in aliis locis ׀ index eſt pluralis numeri.

פְּסַדְוֹ te m. פְּסַדְוֹ cum פְּסַדְוֹ Visitauimus
פְּסַדְוֹ cam פְּסַדְוֹ vos m. פְּסַדְוֹ eos
: פְּסַדְוֹ cas פְּסַדְוֹ te f.
Visitauit

te m. *פְּסַדְתָּהוּ* vel *פְּסַדְתָּהּ* illū *פְּסַדְתָּהּ* Visitauit
 vos m. *פְּסַדְתֶּם* illos *פְּסַדְתִּי* me c.
 te f. *פְּסַדְתָּ* vel *פְּסַדְתְּ* illam *פְּסַדְתִּי* nos c.
פְּסַדְתֶּם vos f. *פְּסַדְתִּי* eas

In affixis mutat hæc persona ה in ה sine dages,
 aliquando verò deficit ה illud fœmininum, imple
 turque per dageſch.

me c. *פְּסַדְתִּי* vel *פְּסַדְתִּי* illū *פְּסַדְתִּי* Visitasti
 illos *פְּסַדְתִּי* nos c. *פְּסַדְתִּי* illam
פְּסַדְתִּי illas

eo omnino modo recipit affixa, quo &
פְּסַדְתִּי.

Significatio affixorum ex præcedentibus facile
 patet.

פּוֹקֵד

vel *פּוֹקְדוֹ* *פּוֹקְדוֹ* vel *פּוֹקְדוֹ* *פּוֹקְדוֹ*
 vel *פּוֹקְדוֹ* *פּוֹקְדוֹ* *פּוֹקְדוֹ* *פּוֹקְדוֹ*
פּוֹקְדוֹ!

Participia absq; affixis magis sapiunt naturam
 adiectiuorum. Cum affixis verò ad naturam par-
 ticipiorum propiùs accedunt.

vel *פּוֹקְדוֹ* *פּוֹקְדוֹ* *פּוֹקְדוֹ* *פּוֹקְדוֹ*
פּוֹקְדוֹ *פּוֹקְדוֹ* *פּוֹקְדוֹ* *פּוֹקְדוֹ*
פּוֹקְדוֹ *פּוֹקְדוֹ* *פּוֹקְדוֹ* *פּוֹקְדוֹ*
פּוֹקְדוֹ *פּוֹקְדוֹ* *פּוֹקְדוֹ* *פּוֹקְדוֹ*!

Benoni

Benoni duplicem quidem formam habet in foeminino, sed ob meliorem sonum פוקדת solum recipit affixa.

פוקדת פוקדותיו פוקדותיו פוקדותי פוקדותיהם
פוקדותיכם פוקדותינו; פוקדותיה פוקדותיו פוקדותיהן
פוקדותיכן!

פסוד

פסודן פסודך פסודי פסודם פסודכם פסודני פסודה פסודך
פסודן פסודכן!

פסודים פסודיו פסודיך פסודיך פסודיהם vel פסודימו
פסודיכם פסודינו פסודיה פסודיך פסודיך פסודיהן פסודיכן!

פסודה פסודתן פסודתך פסודתי פסודתם vel פסודתימו;
פסודתכם פסודתינו פסודתה פסודתך פסודתן פסודתכן!

פסודות פסודתי פסודתיך פסודתיך פסודותם vel
פסודותימו פסודותכם פסודותינו פסודותיה פסודותיך
פסודותיהן פסודותיכן!

פסוד

פסודהו vel פסודי פסודי! פסודם פסודנו פסודה פסודן:

Quæ in imperatiuo habent formam פועל, hoc est, quæ habent cholem ante lamed paal, dum recipiunt affixa, habent sub pe paal chateph camets, vt in פסוד visum est. Quæ verò habent formam פעל, id est, quæ patach habent ante lamed paal, vbi affixa recipiunt, habent scheua, vt פשח vnge, פשחיו vnge illum. 1. Reg. 16.

פֶּסֶדוֹן פֶּסְדוּהוּ vel פֶּסְדוּהוּ פֶּסְדוֹן vel פֶּסְדוֹן פֶּסְדוֹן vel פֶּסְדוֹן פֶּסְדוֹן
פֶּסְדוֹן פֶּסְדוֹן:

פֶּסְדוֹן פֶּסְדוּהוּ פֶּסְדוֹן פֶּסְדוֹן vel פֶּסְדוֹן פֶּסְדוּהוּ:

פֶּסְדוֹן recipit affixa eo modo quo פֶּסְדוּהוּ.

Infinitiuus in recipiendis affixis cum imperatiuo conuenit. Reperitur tamen cum chiric, vt פֶּסְדוֹן פֶּסְדוּהוּ dum præuaricaretur ipse contra eam. Exodi 21.

Obferuandum quoque est, quòd quando aiin paal est gutturalis, tunc in affixis illa habet chateph camets, & pe paal camets, vt פֶּסְדוֹן פֶּסְדוּהוּ in die eligere me, id est, cum ego eligerem. Ezech. 20. & alia multa similia.

אֶפְסוֹד

אֶפְסוֹד vel אֶפְסוּהוּ vel אֶפְסוּהוּ vel אֶפְסוּהוּ vel אֶפְסוּהוּ
אֶפְסוּהוּ vel אֶפְסוּהוּ אֶפְסוּהוּ אֶפְסוּהוּ:

אֶפְסוֹד אֶפְסוּהוּ vel אֶפְסוּהוּ אֶפְסוּהוּ vel אֶפְסוּהוּ אֶפְסוּהוּ
אֶפְסוּהוּ vel אֶפְסוּהוּ אֶפְסוּהוּ vel אֶפְסוּהוּ אֶפְסוּהוּ:

אֶפְסוֹד אֶפְסוּהוּ vel אֶפְסוּהוּ vel אֶפְסוּהוּ vel אֶפְסוּהוּ
אֶפְסוּהוּ vel אֶפְסוּהוּ אֶפְסוּהוּ vel אֶפְסוּהוּ אֶפְסוּהוּ:

אֶפְסוֹד אֶפְסוּהוּ vel אֶפְסוּהוּ vel אֶפְסוּהוּ vel אֶפְסוּהוּ
אֶפְסוּהוּ vel אֶפְסוּהוּ אֶפְסוּהוּ vel אֶפְסוּהוּ אֶפְסוּהוּ:

Q

ביסוד

יִפְקְדוּ יִפְקְדוּהָ וְיִפְקְדוּהָ וְיִפְקְדוּהָ vel יִפְקְדוּנָהּ יִפְקְדוּנָהּ יִפְקְדוּנָהּ
 וְיִפְקְדוּנָהּ vel יִפְקְדוּנָהּ יִפְקְדוּנָהּ יִפְקְדוּנָהּ
 יִפְקְדוּנָהּ יִפְקְדוּנָהּ יִפְקְדוּנָהּ

הַפְקִידוּ הַפְקִידוּנִי הַפְקִידוּם הַפְקִידוּנִי הַפְקִידוּתָּהּ
 הַפְקִידוּתָּהּ

הַפְסִיד לְנִשְׁכָּה וְנִשְׁתַּחֲוֶה הַפְסִידוּ בְחַבְרוֹת הַפְסִידוּ לְזִכָּר אֵלֶּא
 שֶׁהוּא שְׂשִׁיה וְזֶה עֲשִׂיהָ

Id est, quando הפסוד est tertiæ personæ generis
 fœminini, tunc recipit affixa eodem modo, sicut
 quando est secundæ personæ masculini generis,
 nisi quòd tunc sex tantùm habet affixa, nunc ve-
 rò decem.

הַפְסִידוּ הַפְסִידוּהָ הַפְסִידוּנִי הַפְסִידוּם הַפְסִידוּנִי הַפְסִידוּתָּהּ
 הַפְסִידוּתָּהּ

הַפְסִידוּנָהּ siue secundæ sit personæ siue tertiæ plu-
 ralis numeri, eodem modo recipit affixa, quo
 הַפְסִידוּ.

Aliquando tamen Hebræi loco affixorum v-
 tuntur pronomibus separabilibus, vt וְנִתְּחַרְתֶּם אֹתָם
 & deuaſtauimus eos. Deut. 2. אֲנִיכִי בִלְמַד אֶתְכֶם ego
 doceo vos. Deuter. 4.

Sunt autem hæc pronomina separabilia.

nos c.	illos	me c.	te m.	illum
אֹתָנוּ	אֹתָם	אֹתִי	אֹתְךָ	אֹתוֹ
vos f.	illas	te f.	illam	vos m.
אֶתְכֶן	אֶתְכֶן	אֶתְךָ	אֶתְךָ	אֶתְכֶם
				הַלְמָ

Pronomi-
 na nomina
 eius casus
 inuenies li-
 bro primo
 folio 15.

מילה

De hac tertia orationis parte non est opus, vt multa dicamus: solùm aliquorum מילה vsum demonstrabimus, quæ non in quouis lexico reperiuntur, quorum uicè haud facilè ex lexico vsum intelligi potest.

אלי vel אלי pronomen acquisitiuum possessiuum hoc modo declinatur.

אלי ad te vel tibi m. אלי ad illum vel illi
 אליהם ad illos vel illis אלי ad me vel mihi m.
 אלינו ad nos vel nobis com. אליכם ad vos m.
 אליך ad te vel tibi אליה ad illam vel illi
 אליכן ad vos vel vobis f. אליהן ad illas vel illis f.
 Est & alia forma לי ei לך tibi, &c. de qua fol. 49.

עלי vel על

Quando affixa recipit, ע habet camets, nisi quòd quando recipiunt affixa secundæ & tertie personæ pluralis numeri vtriusq; generis, habent chateph patach, & in omnibus affixis iod post lamed, sicut nomina pluralis numeri habent, vt:

עליכם	עליהם	עליך	עליך	עליך
עליכן	עליהן	עליך	עליה	עליהן

אין אין אין

Semper punctatur cum schewa, nisi quòd semel tantùm אין reperitur. Vbi fuerit accentus paruus,

Latinorum commati æquiualens, scribitur אלו. Si *Gen. 2.*
verò magnus fuerit accētus periodo respondens,
patach mutatur in camets, & scribitur אלו.

לו etiam recipit affixa, & sic declinatur.

non ipsi non ego c. non tu m. non ipse
אינן vel אינני vel אינך vel אינני vel אינך
non tef. non ipsa non nos c. nō vos
אינך vel אינך vel אינך vel אינך
non vos f. non ipsæ
אינן

Iud. 4.
Eccle. 3.
multisq;
alijs in
locis.

Tertia persona generis masculini singularis nu-
meri nihil differt à prima persona pluralis nume-
ri generis communis, sed ex solo sensu discrimen
intelligi debet. quod idem in לו contingit.

לו propter maccaph tferē in לו mutat, vt לו
ecce scripturam meam. Aliquando habet ה super-
additum in fine, vt לוה. Recipit etiam affixa, vt:

לוה vel לוהה vel לוהה vel לוהה
לוהה vel לוהה vel לוהה vel לוהה
לוהה vel לוהה vel לוהה vel לוהה

לו & aliquando adiecto iod לוה vel לוה quando
recipit affixa, ferè semper duplicat mem: declina-
tur enim hoc modo.

לוה vel לוהה vel לוהה vel לוהה
לוהה vel לוהה vel לוהה vel לוהה

Tertia

Aben Ezra
ra tamen
Exod. capi
te primo
dicit in om
nibus libr.
orient. aliū

Tertia persona singularis numeri masculini generis nihil differt à prima persona pluralis numeri generis communis, vt Gene. 2. לא אֶכְלֶה לֹא non comedes ex illo. כַּמֶּנּוּ כַּמֶּנּוּ sicut vnus ex nobis. Gene. 3. Itaque non nisi ex sensu discerni possunt. *tertia personæ singularis numeri mascul. generis habere dage sch in nun: prima uerò personæ pluralis numeri generis communis dage sch carere, hancq; esse germanan scriptiōnem: Occidentales uerò eam confundere utrobique dage sch inscribentes.*

בְּלֵאִי בְּלֵעִי

בְּלֵאִי habet iod superadditum in fine, sine quo non reperitur, nisi quādo recipit affixa, tum enim amittit iod, vt בְּלֵאִי præter illum, בְּלֵאִי præter te, &c. בְּלֵעִי Iod præcedente tere in fine, & est signum pluralis numeri, non enim in singulari reperitur.

Recipit etiam affixa, vt בְּלֵעִי בְּלֵעִי &c. Aliquando etiam ad maiorem declarationem habet mem in capite, vt בְּמֵי בְּלֵעִי יְהוָה. Esa. 36.

בְּגֵלל בְּעֵבֹר לְפִעַז

בְּגֵלל in Bibliis non inueniuntur sine ב, apud Rabbinos uerò sæpius. sic etiam לְפִעַז non sine ל reperitur, quæ omnia recipiant affixa.

אַחֵר אַחֲרֵי

אַחֵר & אַחֲרֵי recipiant affixa, & significant post, postea, posteaquā, sed cum aliqua differentia.

Nam Rabbi Sal. dicit, **אָרְרָא** utimur, quoties rem Gene.15.
quampiam aliquid mox subsecutum ostendere
velimus, quod propterea ab eodem **אָרְרָא** appella-
tur, vt Gene.15. **אָרְרָא הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה** post verba illa,
quasi dicat statim vel mox post illa verba.

Quando verò cum aliquo temporis interuallo
quid factum ostendemus, **אָרְרָא** rectiùs vsurpabi-
mus, quod idem **אָרְרָא** appellat, vt **וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים
וַיֵּלֶךְ אַחֲרָיו הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה** factum est post verba ista, & nun-
ciatum est Abrahamo. Gene.22. vbi continuatio-
nem minimè intelligere debemus.

בִּי מִה בִּימֵי

בִּי quis **בִּימֵי** quando **מִה** quid nulla recipiunt
affixa, & tantùm singulariter vsurpantur, quorum
postremum **מִה** propter maccaph camets in pa-
tach mutat, & ante ה & ע mem habet sægol, vt
מִה עָשִׂיתָ לָנוּ וּמִה תִּטָּאֲרֵי לָנוּ. Gene.20.

Excipiuntur septem loca, vbi ante ה & ע non
habet sægol, sed in quinque camets, & in duobus
patach, vide Genesis 31. 4. Regum 8. Malachiæ 2.
Ezra 6. Daniel 4. Gene. 31. Iob 21.

Rursum in viginti quatuor locis habet sægol,
quanquam non sequitur ה vel ע, quæ in Maso-
reth enumerantur.

מִה etiam literas seruiles in capite recipit, vt
לְמִה לְמִה בְּמִה בְּמִה בְּמִה:

Atque

Atque hæc de מילה breuiter dixisse suffecerit. Nā reliqua omnia, quæ hoc loco adduci possent, lexicon studioso lectori satis suppeditauerit.

DE ACCENTIBVS.

De accentibus multa quidem dicenda essent, cùm eorum tam varia sint nomina, officia & formæ. Sunt enim nonnulli sensum distinguentes, idemque valent, quod Latinorum comma, colon vel periodus.

ידוע שהשיר והגון
מעוררים את רות ה
השכל והעיון ומע
הקת הנפש ממדה
אל הפכה ולא יתכן

Plurimi verò sunt nullâ distinguendi vim habentes, sed solùm vocis & cantus modulationem aliquam inducentes, quò lectio ipsa audientium auribus sit gratior.

שתתיה היום בערך ממה שתיתה מפני ששבת פחותה בהתעסקות
בה השפחות והמנישרים מבני אדם אך ירדה עם חשיכותה כאשר

Id est:

ירדתם אתם עם חשיבותכם ;

Manifestum quidem id est, quòd Musici concentus excitent quodammodò uim intelligentiæ & contemplationis, quòdque animum à statu seu affectione aliqua abstrahentes ad aliam deducant: Verùm enim uerò fieri nõ potest, ut hodie eodem numero Musica sit, quo olim fuit: quippe cùm eam nunc ancilla alijque nihil homines exerceant. Certè amisit iam suum decorem illa: quemadmodum et uos (Iudei) amisistis decorem uestrũ. Hæc in libro Cosdræ mihi legere contigit, eo in loco, ubi Rabbino illo respondet, qui inter cætera quoque dicit, artem Musicam à Iudeis originem duxisse, primumque apud illos floruisse.

Verùm cùm de his singulis, & ad viuum (quod aiunt) omnia refecare nõ nihil sit difficile, sitque res alioqui

alioqui non magni momenti parumque vsui, nisi iis qui multum in hoc studio progressi sunt: satius facturum arbitror, si quæ difficultatis plurimum, commoditatis verò parum studiosis adferrent, relictis, ea solùm quæ maximè sunt necessaria, hoc loco de accentibus adferam.

In primis igitur sciendum est, nullum vocabulum apud Hebræos reperiri, quod non accentu aliquo, vel supra se, vel infra sit notatum, nisi cum virgula, quam maccaph vocant, ad sequens vocabulum attrahatur: tunc enim ea solùm dictio, quæ virgulam illam sequitur, accentum habet, idq; ob celeriore prononciationem, vt **מִשְׁפָּטֵי יְהוָה** Psalmo 119.

Sciendum est autem, quòd paruæ מילות ita per maccaph plerunque attrahuntur. Cuiusmodi sunt **אִם עַל כֵּן אֵין כָּל עֵם גַּם**: illæ enim per se sensum aliquem efficere non possunt, ideo sequenti dictioni semper adhærent, vt in eodem Psalmo **כָּל־לִבִּי וְרִשְׁתִּיב אֶל־תְּשׁוּבֵי מִתְּהוֹדוֹת** & multa simil.

Sciendum deinde ob accentus prononciationis collocationem, vocabula Hebraica sortita appellationem. Omne enim vocabulum in vltima syllaba accentum habens, dicitur מְלֻבֵּעַ. Quòd si sub alia quauis syllaba accentus fuerit, dicitur מְלֻעֵיב. Inter omnes porrò accentus maximam faciunt distinctionem, סוּף פְּסוּקָה & וְסוּף פְּסוּקָה & אֶתְנַחַם.

Quorum

Quorum primus, cui Latinorum colon responde-
re videtur, nomen habet ab אנה, eo quòd distinc-
tionem cum quadam respiratione faciat, id quod
ipsa etiam figura aliquo modo ostendere videtur,
dum virum nobis representet, qui fessus respiret,
brachiis interim vtrinque expansis sese fulciens.
Hicque accentus plus distinguit, quàm נאָך, sem-
perq; in medio sensu reperitur. Licet pauci etiam
sint versus eum non habentes. וְאָךְ שִׁיר, id est, e-
rector paruus, semper enim cum vocis aliqua ele-
uatione, mediocrem etiam facit distinctionem, &
& huic comma respondet. סוּף פְּסוּם, id est, finis
versus, sic dictus, quòd in fine versuum semper po-
natur. Hic autem omnium maximam distinc-
tionem facit, sicut Latinorum periodus, quare etiam
סוף סליל is appellatus vel סליל is, eo quòd totam absol-
uat sententiam.

Magna est autem præcipuè ob אֲתֵנָה, vel vt qui-
dam vocant אֲתֵנָתָא & סוּף פְּסוּם punctorum mu-
tatio: patach etenim plerunque in camets, & sægol
in camets vel tsere, etiam scheua nûc in tsere, nûc
in sægol, nunc in camets mutat, vt Psalmo 119.
אֲשֶׁר־יִהְיֶה־יָדָי, vbi sægol ob Ethnach mutatum
est in camets. סוּף פְּסוּם הַלְלוּ, si non adesset פְּסוּם,
esset הַלְלוּ. In eodem Psalmo. לֹא אֲשַׁפַּח דְּבַרְךָ
סוּף פְּסוּם mutatum est scheua in sægol.
עֲדוּתְךָ בְּתַרְתִּי, vbi סוּף פְּסוּם mutauit patach in פְּסוּם.

R

שׂוֹרֵם בִּי

LIBERTERTIVS.

2 RE ipsa comperi verum esse, quod à veteribus Rabbinis dictum est: לומדין לשון מיהור לשון. Sæpè enim mihi multumq; cogitanti de vi rationeque huius vocis : inuentu difficilis videri solet, præfertim cùm magni nominis Rabbinos, in literis quibus scribitur, variare animaduertent. Pleriq; enim (in quibus sunt David Kimchi, Abraham Balmis, Elias) אשפ scribunt: nonnulli, illique vetustiores, vt R. Moses Hanacdan, & Aben Tybon (quo autore habemus librum quendam in Hebræam linguam ex Arabica translatum) & physicam illam, quam nos in lucem edidimus, אשפ magis probasse videntur. Sed tandem ad id quod tantopere quærebarus, Arabica lingua velut per vestigia (vt quidem existimamus) nos deduxit: qua autem ratione, placet hoc loco exponere, iudicium sit eruditorum & candidorum virorum, quales nostra ætas quàm plurimos habet. Arabes si quando literam subsequenter præcedenti annexendam, & ad eam quasi retrahendam in pronuntiatione esse, significare volunt, affigunt ad eius literæ caput circulum, o Latinorum persimilem, quem ob id Gisme vocant, id est, reditionem seu retractionem, vt exempli gratia in hac voce fsimon circulus quæ mim & nun literis impositū vides, eas ad antecedentes retrahendas esse ostēdit.

Huic notæ verò cùm vsu officioque scheua Hebræorum conueniat, probabile mihi veri que simile esse videtur, id Hebræos magistros voce etiam notare voluisse, appellasseque ideo כַּמֶּטֶס à כַּמֶּטֶם themate deducta appellatione. Hanc quoque causam esse cur, vt quisq; est Rabbinus vetustior, ita hanc scriptionem, quæ quàm proximè ad vocis originẽ accedit, vsurpasse reperiatur.

DE CHATHEPH CAMETS VEL 3 camets chateph.

Libro primo folio 5. vidisti cãdide lector vnum ex punctis raptis chateph camets, vel (vt quidam vocant) camets chateph vocalibus adnumerari: cùm tamen nec scheua nec reliqua puncta rapta, ob hoc ipsum quòd scheua adiunctum habet, pro vocalibus reputentur. Quæ sanè res plerosq; eosq; non indoctos in difficultatem coniicit, quòd non vident, quamobrem aut hæc puncta minùs, aut illud potius in numerum vocaliũ recipiatur. Quapropter rem non omnino studiosis infrugiferam facturi videmur, si huius puncti genuinam vim atque naturam aliquanto pleniùs tradiderimus. Est enim scitu digna, & quæ tractetur diligentius, vtpote ex qua vel mediocriter in hac lingua versatus vix sese extricare possit.

Elias noster triplicem differentiam puncti ca- Cant. u.
mets

mets tradit. Primum, inquit, est camets longum: Secundum camets breue, & vocatur camets chataph, nihilque differt forma à camets longo: Tertium est camets, quod habet scheua adiunctum, vocaturque chataph camets. Sed hanc sententiam minùs veram esse edocti, hoc tempore amplecti non est visum, potius verò Dauidis Kimchi omnium Grammaticorum facilè principis sententiam, quæ in opere Michlol expressa extat, sequemur. Sciendum igitur hoc puncti genus (siue chataph camets, siue camets chataph nominetur) si rectè scribatur, nò habere, nisi rarissimè, scheua sibi adiunctum: id quod in libris correctioribus, præcipuè Venetianis diligenter obseruatum esse animaduertere licet. Quàmuis enim chataph camets breuis sit vocalis, & pronunciatione plurimùm à camets longa vocali differat, tamen forma nequicquam differre debet. Diiudicatio autem exercitatis quidem in hac lingua haudquaquam difficilis est. Qui verò nondum tantos fecerint progressus, isti sanè hîc hæere possent. In quorum gratiam hîc regulas nonnullas subiicere placuit.

Esa. 45.

Omne camets quod literam dageffatam proximè antecedit, si non notetur accentu, breue est, & inter breues vocales numeratur, vt רגו שימים. Regula nanque Grammaticorum est, longam vocalem non pati post se dagefch, nisi quæ notata sit

R 3 accentu

accentu, qui literam illam, sub qua longa vocalis ponitur, nonnihil remoretur, ne celerius cum sequenti dageffata litera proferatur, vt **לְמִנְחָה שְׂמִינָה**
בְּמִנְחָה חֲדָשָׁה

Secundò, Omne camets quod ante scheua positum non notatur accentu, pro breui vocali reputatur. exemplum habes **זָכְרָה** *zachra*. Nam si camets *Vlti. capi.*
 accentum sub se habuerit, longa vocalis censetur, *Ezra.*
 vt **זָכְרָה יְרוּשָׁלַם**. *Thren. l.*

Tertiò, Camets habens post se duo scheuaim, inter breues vocales recensetur, vt **בְּקִטְוֹתָל**. *Iosu. 15. ט*
4. Reg. 14

Quartò, Camets propter virgulam maccaph vel aliam ob causam pro cholem positum, in breuem vocalem transit, vt **יִפְרָז־בָּם**.

Exodi. 19.

His regulis diligenter obseruatis, non erit difficilis huius puncti discretio à camets longa vocali, quàmuis ipsa forma nihil differre videatur. Verùm tamen accidit interdum, vt litera camets proximè sequens ob vitandam cacophoniam respuat dagefch, quo alioqui longum camets à breui distinguitur: itaque vt alterum ab altero expressiùs discerni possit, in correctissimis etiam libris camets habet adiunctum scheua, vt **צָרִי תִלִּי צָרִי**. Id autem ineptissimè imitantes librarii, homines vt plurimum minùs industrii, vbique ferè huius discriminis notandæ gratia adiiciunt scheua, existimantes non posse alioqui animaduerti.

Ex

Ex hisce ergo quæ diximus, fat, vt arbitror, intelligi potest, primùm, quare chataph camets inter vocales numeretur. Deinde quid differat à τ longa vocali, & quomodo id discerni possit. Postremò quando & quam ob causam ei scheua adiungatur.

- 4 Quàmuis autem puncta rapta nonnunquam sub aliis quàm gutturalibus literis reperiuntur, præsertim —: sub literis duplicibus, vt לללל: tamen vel hanc solam ob causam inuenta asseruntur, vt vices scheua sub gutturalibus literis suppleant. Scheua enim pronunciationi literarum gutturalium minùs conuenit, Atq; ideo in principio dictionis nunquam, in medio autem rarissimè sub illis reperiuntur: sed in locum eius succedit vel — vel ::, quæ sonum literarum gutturalium non nihil emendant, & gratiorem reddunt.

Huius quo
que memi-
nit Elias
Cant. xi.

- 5 Gutturales literas haud immèritò Elias מבלבלים id est, confusorias siue confundètes nominat. Ipse enim exceptionù suarum varietate quã inducunt, Grammaticã Hebræam planã alioquin & facilem, tricis multis inuoluunt. Id autem eo præcipuè accidit, quòd respuant punctum scheua & dagefch, nec temerè vllam cum eis coniunctionem patiantur. Quod vt cernas manifestiùs, sic habe, ac priorè quidem loco de scheua.

Cùm scheua in initio dictionis nunquam, in medio autem rarissimè sub gutturalibus literis inueniri

ueniri, locumque eius supplere alterum ex punctis raptis, superiùs docuerimus: Grammatici tamen tres nobis causas tradunt, ob quas in medio dictionis litera gutturalis habere possit sub se scheua simplex, nimirum propter accentum, dagesch, & chiric. Primò, Quotiescunq; litera præcedens gutturalis notatur accentu, sequens litera gutturalis non respuit scheua simplex. Secundò, Gutturalis litera admittit scheua, quando sequens litera habet in se dagesch lene. Tertiò, Scheua simplex sub gutturali litera locum accipit, quoties litera feruilis proximè antecedens notatur puncto chiric. Horum omnium in sequenti versu habes exempla: *Iosue 6.*

רַס רַחֵב הַחוּצוֹת הַחֵיָהּ הִיא רַבֵּל אֲשֶׁר אִתָּהּ כִּי הִחַדְתָּם אֹתָהּ
 אֵת הַמְּלָאכִים אֲשֶׁר שָׁלְחָנוּ:

Hoc loco nec illud prætermittendum est, quòd literæ gutturales non solum scheua recipiunt ob sequentes literas בַּת בַּת dagesch leni notatas: verum etiam quoties vna ex vndecim literis forte dagesch tantum recipientibus sequitur, nec habet in se dagesch, vt in חַיִּים רַעֲיוֹת מַעֲנֵי & similibus. Dagesch verò eę ipsę literę gutturales neuiquam ferunt, etsi ex sententia virorum traditionis quatuor in locis dagesch in aleph reperitur. Primò in vocabulo תַּבִּיאוֹ: Secundò in תַּבִּיאוֹ: Tertiò in eodem vocabulo תַּבִּיאוֹ Ezra 8. Quartò in רַאִי. Item litera ר ter tantum notatur puncto dagesch. Primò in

Leuit. 23.
Gen. 43.
Iob 33.

Ezech. 16. in גְּרֵרָה: Secundò, in שְׂרָאֵשׁ: Tertidò, in לְשָׂרָרָה.
 Cantic. 5. Addunt quidam adhuc octo vel nouem exempla,
 Prouer. 3. quæ in Michlol & in magno Massoreth annotata sunt.

6 De antiqua & genuina lectione scheua, Kimchi in Michlol ex sententia vetustissimorum Grammaticorum hæc nobis scripta reliquit.

Scheua ante gutturales literas pronunciat quodammodò, quemadmodù vocalis ipsius gutturalis literæ, vt יִצְחָק הוּוּ. Scheua sub iod, quia י habet sub se —, non tam propriam suam pronunciationem retinet, quàm imitatur vocem patach. Sic in יִצְחָק scheua vergit potiùs ad sonum tere, quòd eo puncto י notatum sit. Eodem modo scheua in his & similibus שְׂאוּל קָחִי דָעִי legitur propemodum vt cholem vel chirie vel י, prout gutturalis litera aliquo ex ipsis punctis insignita fuerit.

Quando autem scheua præcedens gutturalem literam habet accentum Gaaiia adiunctum, tunc omnino profertur vt vocalis ipsius gutturalis literæ, vt שְׂאוּל וְיִצְחָק. Scheua sub ש tanquam י pronunciat. Item וְיִצְחָק scheua sub ה, vt chirie pronunciar debet. Ex huius regulæ sinistro intellectu regulam istam habere originem arbitror, quam Munsterus, huius linguæ alioquin satis peritus, nobis obtrudere conatur, nimirù quòd scheua ante gutturales literas sit mobile. Verum id esse falsissimum

num, tam est manifestum, vt probatione non indigeat. Sed his relictis, ad præsentem materiam redeamus.

Secundò igitur scheua ante iod quod non habet sub se chiric, declinat ad prononciationem ipsius chiric, vt **וַיִּרְדּוּ**, in quibus scheua ante iod aliquo modo vt chiric profertur. Quòd si verò scheua ante iod habuerit Gaaia sibi adiunctum, eandem prorsus cum chiric prononciationem habet, vt **בְּיַד מֹשֶׁה** Biiad Mosceh. Quando autem iod ipsum habet chiric, vt **וַיִּשְׁרַח**, scheua genuinam suam prononciationem retinet, etiamsi accentum Gaaia apud se habeat.

7
 Omnis litera (exceptis quiescentibus) quæ finè alicuius vocabuli occupat, nullam habens sub se vocalem, si non expresse, certè potestate (dicunt Grammatici) habet sub se scheua, vt **ר** in **צַר**, quàmuis actu & re vera scheua non adsit, subintel ligitur tamen. Verùm quia scheua nunquam in fine legitur, non subiicitur literis expresse. Ponunt tamen aliquando, sed non nisi sub literis **בַּד כַּחַ**, quando scilicet admittunt in se dagesch, & litera præcedens quoque habet scheua, vt **וַיִּשְׁפַּק וַיִּשְׁפַּק וַיִּרְדּוּ** & similia. Reperitur quoque in tribus vocabulis vltima litera cum puncto scheua, licet ea non sit ex numero literarum **בַּד כַּחַ**, scilicet **וַיִּשְׁפַּק וַיִּשְׁפַּק וַיִּרְדּוּ**. Scribitur etiam sub **ר**, quando est pronomen

Psal. 77.

Gene. 29.
Prover. 7.
C 22.

men fœminini generis, idq; ad differentiam pronominis masculini generis. Et quia huiusmodi ך affixum puncto scheua solet affici, factum est vt quoque ך radicale in aliquibus vocabulis, vt ךך ךךך, & aliis quibusdam eodem notentur.

- 8 Literæ ךך vocalibus magnis semper aut expressè adsunt, vel in ipsis latent, id est, quàmuis vbiq; vocalibus longis non apponantur, tamen potestate & energia semper illis inesse vel adesse intelliguntur. Nam longa vocalis (vt dicit Kimchi in Michlol) absque quiescente litera proferri nequit. Itaque non sine mysterio, id quod in libro Creationis scriptum est, à Grammaticis & Philosophis dicitur. Quemadmodum ךך sunt mundi matres: sic quoque ךך sunt matres locutionis, &c. Quæ autem huius rei ratio sit, quòd ךך matres mundi appellentur, & he non numeretur inter matres locutionis, viua voce, Deo volente, tractabimus. Nam omnia in scriptis ad viuum exprimere nec expedit, nec satis commodè fieri potest.

- 10 Quædam verba coniugationis Kal nunc sunt neutra, nunc actiua, vt ךך ךךך quod Exod. 10. crescit vobis ex agro. ךך ךךך sylvæ faciens crescere siue producens ligna. vbi ex sententia facilè intelligi potest ךך hic transitivum esse, ibi neutrum. Idem aliquando, sed rariùs, vsu venit in Piel & Hiphil.

In secunda persona masculini generis ה notatur camets, cui tamen aliquando ה adiunctum reperies, האשה אשר נתתה, Gene. 3

11

Aliin paal reperitur aliquando habere sægol loco patach, vt שאלתם. Iob. 21. aliquando chiric, vt יירי שמתם Deut. 11.

12

Aliquando ה in fine non solùm in hac coniugatione, sed etiam in aliis mutatur in ה, vt אולתך Deut. 32. ושראת אתכם Deuter. 31. ועשה את ההבואה Leuit. 25. ושבת לנשיא Jeremiae 41. ונתת כל ונוצחת Gene. 20. ונשבתה צור Esa. 23. ונמלאת בעיניו Psalmo 118. & alia pauca. Fallitur ergo Angelus Caninius, qui in sua Grammatica scribit hoc tantùm in Bibliis bis vsu venire.

13

Inter coniugandum regulæ superiùs folio decimo de patach suffurato dictæ, oportet meminisse, vtpote, si cuius verbi ל paal sit ה vel ע præcedente ttere vel chiric, vel ו vel ה: sub lamed paal ponendum esse patach suffuratum, vt שמיע, in Benoni Kal habet שומיע, in Paul, שמייע, in infinitiuo שמייע, quod in omnibus coniugationibus euenit, vbi harum quatuor vocalium vna occurrerit. Contingit tamen aliquando patach suffuratum euphoniæ causa retrahi ad proximè præcedentem literam, vt הנוטע pro הנוטע: sic שלח pro שלח: item שמיח Pro- uerb. 27. pro שמיח, & alia quædam. Obseruabis quoque hoc loco, si duo ∴ concurrant ob gutturalem

14

Psal. 94.
Ierem. 16.

ralem literam vtrunque mutari in patach, vt in Benoni Kal non dicitur בִּוּרְחָה sed בּוּרְחָה. quod de reliquis temporibus tam in imperfectis quàm perfectis, eodem modo intelligendum est.

15 Aliquando aiiin paal in Benoni singularis numeri habet chiric longum, vt אֵתָה הוּמִיר גּוּרְלִי Pfalmo 16.

16 Literæ בּל in infinitiuo Kal non perpetuò chiric notantur: vbi namque pe paal gutturalem literam esse contigerit, loco chiric: vel patach subiicitur, & gutturali literæ :: vel —, vt בָּאֵרוֹ in amplectendo, לְתַרְוִיג ad occidendum. Idem vsu venit in literis אֵרוֹ, quæ ipsæ quoque genuinis punctis reiectis assumunt: vel patach, eadem de causa, & litera gutturalis :: vel —: afficitur, vt לֹא יִחַסֵּא non peccabit, לֹא תַעֲשֶׂה non facies. Exod. 20. Eadem ratio est nun Niphāl, & he Hiphil, vt גַּעַרְתִּי Psal. 28.

Dent. 14.

וְעַשֵׂה תוֹרַת הַשְּׁמִיט. Ecclesi. 9. וְהַעֲבִירִיךָ. Jeremię 17. וְהַעֲבִירִיךָ. Esa. 43. Vtrum verò è duobus hisce raptis punctis vniciue gutturali literæ familiaris sit, certò definiri nequit: promiscuè enim nunc hoc nūc illo afficiuntur. quin hoc in vno eodēq; verbo vsu venire, de superioribus exemplis disci potest. Illud tamen haud abs re moneri posse videamur, verbis in pe aleph quiescentibus :: familiare esse, —: ceteris gutturalibus literis. Quì autē fiat, quòd scheua nōnunquam in medio dictionis sub litera

gutturali maneat, discant studiosi è regula numero 5. habita.

Aliquãdo ה in fine abicitur in camets sub nun finali potestate quiescens, vt קראו. Reperitur quoque ׀ absque camets, vt קראו Exod. 2. שמשו Gen. 4. Quod aliquando in futuro idem vsu venit, vt ברו בן, & in nullo verborũ ordine vsitatus quàm in quiescentibus lamed aleph. Euphoniæ causa aliquando in ista persona nun habet dagesch, vt שני הראיה. Ter hæc persona pro ה litera איהו reperitur Iod habere more masculini generis. Vnum וישנה הפרח : Alterum ויהינה בראו : Tertium מגוי עמיתנה. Quæ cum habeant formam vtriusque sexus à Magistris Traditionis אנדרוגינוס vocantur. Reperiuntur etiam quædam in hac persona, quæ omnino formam masculini generis habent, vt יצאו בנות שילה. Quod non solum in futuro, sed etiam in aliis temporibus aliquando fit, vt באשר עשיתם Ruth primo. אגוזי מיסקרים Jeremi. 44 ויהיו שאננות, & alia satis multa: quod idem quoque fit in nominibus.

De literis paragogicis, quæ in omnibus conjugationibus tam verborum imperfectorum quàm perfectorum ad finem aliquando adiiciuntur.

ה paragogicum aliquando infinitiuo adiungitur, vt לקבצה בו. Sæpenumerò imperatiuo, vt וברה Deute. 30. יהיה שמישה Gene. 39. שכתב עמי Nch. 5. יהיה Daniel. 9.

17

Ruth. 1.

2. Reg. 13.

Mich. 7.

1. Reg. 6.

Gene. 30.

Daniel. 8.

Iud. 27.

Esa. 32.

18

Deute. 30.

Nch. 5.

Daniel. 9.

- יהנה סלחה . In quibus hoc obseruandum venit, quòd imperatiui formam **קיעול** obtinentes, cum **ה** paragogicum recipiunt, sub pe paal chataph camets notentur, vti primum exemplum declarat: habentes verò formam **קיעל**, sub ea ipsa chiric possident subsequente scheua & camets, vel sub pe paal scheua duobus - sequentibus, quod in duobus posterioribus exemplis cernere licet. Sunt tamen quorum pe paal chiric notatum reperitur, et si formam **קיעל** nequaquam habeant, vt **מכרה לי**, reiecto enim **ה** paragogico, dicitur **מכור**. Item quorum pe paal habet : : vt **אכפה ערפה**. Deniq; quorum pe paal cholem loco chataph camets habent, quòd aiin paal sit gutturalis, vt **ועמה**: diceretur quippe repulso **ה**, **ועם** non obstante gutturali littera. Additur quoque & quidem frequenter futuri primæ personæ vtriusque numeri, vt **אשיבנה** quiescam, **ושמיחה** lætabimur. Aliquando, sed rariùs, tertiæ personæ singularis numeri, & masculini, vt **יהיה** festinabit. Iod additur aliquando Benoni singularis masculini gen. vt **היושבי בשמים**. Nonnunquam Paul tertiæ personæ fœm.gen.sing.nu. he f.g. indice in **ה** mutâdo, vt **וגבתו לילה**. Quod idem in adiectiuus fœminini generis subinde vsu venire obiter admonemus, vt **מלאה משפט** pro **מלאה**. Infinitiuo etiam interdum appositum reperitur, vt **להושיבי עם גורבים**.

Porro

Porrò ne quid prætermittamus, admonemus in medio vocabulorum idem infertum reperiri Ezræ 10. in vocabulo קִרְיֹוֹשׁ.

Nun nonnunquam tertiæ præteriti personæ pluralis numeri adiectum comperitur, vt לֹא־עָשׂוּ *Deut. 8.* Aliquando infinitiuo, vt בָּאֲדָר מִיִּזְרְהָדָי *Ester 8.* Crebrius secundæ tertiæque personæ masc. fut. vt תִּרְבּוּ קִשְׁיָהּ *Pfal. 4.* diligitis vanitatē, *Pfal. 11.* Aliquando tamen & secundæ personæ fœmin. vt אֲדַבְרָנִי *Ruth 3.* adhærebis. Porrò nec id infrugiferum admonere iudico, nun in futuro sequentibus affixis aliquādo redundare, vt יִבְרַכְנִי *Psalmo 50. & 72.* Cuius generis permulta Deutero. capite 32. legere est.

Verba neutra Kal non coniugantur in Niphal, vt quæ in Kal sint actiuæ & passiuæ significatio- *19* nis, quorumque actio, vt Hebræi dicunt, non foras egreditur. Pauca verò quæ hac forma reperiuntur, vt גּוֹשְׁבוּ גּוֹשְׁבָהּ גּוֹשְׁבֵי, ista scias passiuum su- *Pfal. 109.* um non à Kal, sed à Piel accepisse. de qua re satis *Exod. 16.* prolixè Kimchi in Michlol disputat. *Ezra 26.*

Vt sit temporum differentia in literis & vocali- *20* libus, in infinitiuo & imperatiuo dagesch ponitur loco nun literæ characteristicae, quod vt reddatur forte, præponitur ה. In futuro verò non est necesse adiacere ה, cum literæ וֹאֵי id forte satis reddere possent.

Reperitur

Reperitur tamen aliquando infinitiuus Niphal
Prout. 24. absque ה, vt וּבְכַשְׁלוֹ אֶל גֵּל לִבִּי pro וּבְכַשְׁלוֹ. Sic
Iob 33. quoque לְעֵנֹת pro לְהֵעֲנֹת *Exod. 10.* לְהֵאָוֵר pro לְאָוֵר.
Ezech. 14. Reperitur quoq; in vno loco א loco he, vt תִּאָּדָרֶשׁ
 אֲנִי לָהֶם num quærendo quærar illis? Hocq;ue,
 autore Kimchi, ideo fit, ne duo ה concurrant. Nec
 debes mirari, infinitiuum hunc finire in cholem,
 hoc enim aliquando vsu venit, sed rarissimè.

21 Imperatiuus Niphal suū retinet in וְגִלְיִי, & in
Ierem. 50. וְקִדְמִי. Idè fit in infinitiuo, vt וְשִׂאוּל וְשִׂאל *I. Reg. 21.*

Ioc. 3. Infinitiuus, imperatiuus & futurum coniuga-
 tionis Niphal exeunt in tsere, quando verò accen-
 tus retrahitur, vt fiant milel, tsere mutatur in :·, vt
Gene. 24. וְהִשְׁמִיר לָךְ. In futuro aleph aliquando reperitur
 chirc habere, vt אֲנִלֵּךְ *Iob 3.* Reperitur etiam
 futurum aliquando patach magnum loco patach
 parui, id est, — loco :· habere, tum etiam cū ac-
 centum habet in vltima, vt וְהִשְׁמִיר *Exodi 34.*
 וְהִשְׁמִיר. *Ezech. 32.*

23 Quando aiin paal est vna ex hisce אֶהְיֶה, præ-
 cedens brevis vocalis in longam mutatur, chirc
 scilicet in tsere, patach in camets, kybutz in cho-
 lem, vt בָּרַךְ, in præterito Piel בָּרַךְ vel בָּרַךְ, in Beno-
 noni מִבָּרַךְ, in Paul מִבְּרַךְ, in infinitiuo & impe-
 ratiuo בָּרַךְ, in futuro אֲבָרַךְ &c. in Pual בִּירַךְ &c.
 Quam punctorum mutationem non hoc tantum
 loco animaduertere licet: vt hic canon in vniuer-

sum valeat, quoties dageſch à gutturali litera vel **ר** pellitur, præcedentem breuem vocalem in longam vertit eo modo quem declarauimus. Sunt tamen quædam, quæ ob gutturalem literam breuem vocalem in longam non mutant, vt **טַהַר הַבַּיִת** *Leuit. 4.* & **וַיִּהְיֶה**. *Pſalm. 10.* **וַתֵּם יְהוָה**, & alia quædam. *Eſa. 52.* Sic quoque in Pual kybutſ ante **ח** non mutatur in **ו**, vt **וַיִּבְרָא וַעֲוֹב יִרְחַם**. item *Ezechie. 16.* **לֹא יִרְחָמֶנִּי**, *Prouer. 28.* & alia quædam.

Contingit etiam aliquando dageſch euphoniæ cauſa excidere ex iis etiam literis, quæ maximè capaces ſunt dageſch, & præfertim ex literis ſcheuatis, vt **מִקְלָיו** impleuerunt, **בְּיָמָיו** & æmulati ſunt. *Numer. 32.* *Gene. 26.*

Admonere id quoque operæpretium duximus, quædam verba Piel & Pual contraria in ſignificatione, quàm eorum natura fert, reperiri, vt **יְעוֹלְתָב** *Pſal. 20.* & holocaustum tuum incineret, id eſt, in cinerem vertat **סֵלָה** & **יִדְשְׁנֶה** & purgabit cineribus aram. Sic **שָׂרֵשׁ** cuius propria ſignificatio eſt radices agere, aliquoties radices euellere denotat, vt **וּבְכָל תְּבוּאֹתַי יִשְׂרָשׁ**, & in omni prouentu meo eradices. in eodem cap. in Pual **יִדְשְׁנֶה** *Iob 31.* & **יִשְׂרָשׁ** & germina mea eradicentur. quod quoque fit in **סֵקֶה** & **חִשָּׂא** & aliis pauciſſimis.

Quare hæc coniugatio vocetur **בְּנוֹן שְׁלֵא נִזְכַּר** 25
שָׂם מִצְלֵו, & quidnam huiuſmodi verba à verbis
 Niphal.

Niphal differant, multos eosq; non indoctos, non hoc tantum quo suspensos tenuit. Putant enim in verbis Niphal haud secus quam Pual mentionem agentis subteriri. Nos contra rem se multo aliter habere conuincemus. Exempla ad id tantum tria adducemus, quibus doceamus in Niphal agentis recordationem fieri. Primum est

Gene. 22. וְהָיָה אֵיל אֶחָד נֹאֲחַץ בְּסִבְרֵי וְעַתָּה בְּסִבְרֵי בְּסִבְרֵי & ecce aries retrò implicitus erat vepreto cornibus suis. Hic certè vepretum est nomè

Ecccl. 9. אֲרָגִים שֶׁנֶּאֱחָזִים בְּמַצְוֵתָהּ רָעָה agentis. Secundum est

Esa. 28. כַּדְּלִיעֵי בַיַּיִן חִבְּוּ אֶת־עֵינֵיהֶם אֲבֹרְטִי אֶת־עֵינֵיהֶם אֲבֹרְטִי absorbedi sunt à vino. hic fanè fagina & vinum sunt nomina agentis. Plurima

alia possent adduci, sed nos his contenti sumus. Hoc verò qui in contraria sententia sunt, in Pual vnquam fieri doceant. sed certè nunquam poterunt.

Quòd autem doctissimus vir D. Quinquarbo-

Prove. 16. quendam è Prouerbiis locum בְּהַסֵּד רָאֵמָה וְהַפֵּר עֵוֹן (pace eius dixerim) admodum fallitur: putat enim

הַסֵּד & רָאֵמָה nomina agentis esse, sed profectò agentis persona suppressa est, estque Deus, vt hæc sententia loci sit: propter vel ob beneficentiam & veritatem expiabitur iniquitas, scilicet à Deo: beneficentia enim & veritas hoc efficiunt, vt expiatio à Deo (cuius nomen subteritur) fiat.

Differunt quoque hæc verba alia ratione à verbis Niphāl, semper enim passivum aliunde manare significant. Verba Niphāl verò frequenter ipsum qui patitur, sibi met passivum autorem esse declarant, vt **בְּמַעַל בְּאֵימִרִי** segregare queso à me, Gen. 13. id est, fac tu ipse vt segregeris à me. Sic **לֹא יִשְׁמַר בְּהַרְבֵּי** & Amassa non custodiuit sese à gladio. 2. Reg. 14. & alia permulta, quæ ex sacris possent adduci, & non est opus exempla fingere.

Quando pe paal est gutturalis litera, mem in Paul habet **פֶּ**, & pe paal chataph camets, vt **פֶּעֶפֶד**. quod idem fit per totum Hophal, vt **הַפֶּד** Ezech. 26. **יְהוֹשֻׁעַ בֶּל הַבְּשִׁיר** Ezra 10.

In infinitiuo, imperatiuo & futuro vltima syllaba frequenter habet tserē loco chiric, vt **הַשְׁלֵךְ** proiicere vel proiice, **אֲשַׁלֵּךְ** proiiciam, & alia permulta: quod propter maccaph frequenter in .: mutatur, vt **הַשְׁכֵּר**. Idem obseruandum est in coniugatione Hithpael. Reperitur quoque patach in vltima syllaba aliquoties, vt **הִתְחַנֵּן יְהוָה בְּבוֹרֵיב** Ioel. 4.

Infinitiuus tam in imperfectis quam perfectis reperitur sæpenuerò absque ה Hiphil, vt **לֹא יִשְׁבֵּת** pro **לֹא יִשְׁבֵּת ה**. Hiphil quoque in infinitiuo aliquoties chiric sub se habet, vt **בְּנֹחַ וְהַצִּיל בְּסוֹחַ** Amos 8. **וְהַצִּיל** Esaia 31.

In futuro contra vulgarem formam ה Hiphil, quod solet syncopari, aliquando exprimitur, præsertim

fertim in verbis quiescentibus pe iod, vt רלי יהושע
Psalm. 116. מושלי יהיליו Efaia 52.

30

Magna est apud veteres quoque Rabbinos & Grammaticos dimicatio de verbis Hophal. Kimchi verbum quod in Hiphil coniugatur, posse & in Hophal coniugari contendit. Huic alii refragantur, existimantque haud licere vti vllis vocabulis in hac coniugatione, præter ea quæ in Bibliis reperiuntur. Quin (quæ eorum superstitio est) non concedunt in futuro vsurpare alia, quàm quæ iod vel ה literas איהו habent in capite, quod eiusmodi in Bibliis comperiantur. & quò euidentior fiat ea de qua loquor superstitio, in prima persona vti negant licere, quòd non nisi semel id in Bibliis occurrat מִבְּטוֹן לְקַבֵּר אֶבֶל. quàm bonis rationibus vtantur, docti iudicent, mihi sanè non vacat contra ineptias cuiusuis disputare. Hoc tamè dico, istos multo magis videri cum ratione insanire, quàm qui nullum vocabulum Latinum admittunt, quod apud Ciceronem haud extet, cum scripta Ciceronis multa & varia sint, Biblia verò exigua, vt in iis nõ omnia Hebraica contineri queant.

Iob. 10.

Quod ad huius generis verba attinet, non ea in vsu sunt, nisi in præterito & futuro, in participio rariùs, tumque magis naturam nominis adiectiui habent quàm participii, in infinitiuo quoque rarissimè, & cum literis בבלם nunquã, neq; vnquam

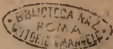
habent imperatiuum. Præterea quæ in Kal sunt neutra, in hac coniugatione nihil differunt à verbis passiuis cōiugationis Pual, vt קם surrexit, הקם erectus per alium. Quæ verò in Kal fuerunt transitiuua, in hac coniugatione passionem significant illatam ab incerta persona, quæ illam passionem non proprio motu vel voluntate, sed alterius intulerit. exemplum aptissimum est illud הכרה מנתה *Ioel. 1.* קס succisa est oblatio & libamen. hîc passio infertur oblationi & libamini à defectu frumenti & vini, verùm frumentum & vinum non sua voluntate vel vltro passionem illam inferunt, sed ארה אלס חסיל , quæ sunt genera locustarum, tene benè.

Consideranda in primis erunt verba, quorum pe paal est ש vel ט , in illis enim vt expeditior sit pronuntiatio, ה characteristica cōiugationis postponitur primæ literæ radicali, vt שמר in Hithpael השמר . 2. Regum 22. הסתבל habet סבל . Ecclesiast. 12. Similiter fit in verbis, quorum pe paal est צ , nisi quòd tunc ה Hithpael mutatur in ט , vt צד , in Hithpael הצד . Genesis 44. Postremò verba quorum pe paal est ו , eodem modo literis transpositis ה mutant in ו , vt וירא , in Hithpael הוירא . Hocq; in Chaldaica lingua tantùm vsu venit, cum in Hebraico textu nullum verbum, cuius pe paal sit ו in Hithpael reperiatur, præterquam הנבי , quod putant Grammatici positum esse pro *Esai.*

Ioel. 1.

31

Huius literarum transpositionis meminit quoq; Rabbi Salo. Aben Ezra Ge. 44.

הודבר

- הַחֵבֶרֶת, dagesch nimirum loco הֵיחַפֵּל.
- 32 Porro in hac coniugatione aliquoties אַ loco הֵיחַפֵּל reperitur, vt אֶתְחַבֵּר יְהוֹשֻׁפֵּט 2. Paral. 20. pro הַחֵבֶרֶת. & alia. quod quidam volunt & in coniugatione Hiphil fieri, אֶתְחַבֵּרִי pro הַחֵבֶרֶתִי positum esse existimantes.
- 36 Sunt tamen pauca, quæ in regimine camets in tserere mutant, vt חֶלֶב גִּימִים, quod in statu absoluto habet חֶלֶב. Sic in regimine לֶבֶן שֶׁגִּימִים. Gen. 49. vbi tserere propter maccaph mutatum est in sægol.
- 37 Aliquando reperitur אַ loco וַי, vt אֶתְחַבֵּרֶה tabernaculum eius, Genesis 9. More verborum etiam אַ loco וַי, vt אֶתְחַבֵּרֶהוּ lux eius. Iob. 25.
- 38 XXI. vocabula reperiuntur, in quibus pro אַ positum est אַה, vt אֶתְחַבֵּרֶהוּ. Exod. 13. quæ à Magistris traditionis vocantur אַה אַה vel אַהוּ אַהוּ.
- 39 Aliquando iod habet אַ ante תֵּי, vt אֶתְחַבֵּרֶהוּ pro אֶתְחַבֵּרֶהוּ. 2. Reg. 22.
- 40 Aliquando loco אַ & וַי collocatur אַה & אַהוּ, vt אֶתְחַבֵּרֶהוּ pro אֶתְחַבֵּרֶהוּ. Ezech. 13. pro אֶתְחַבֵּרֶהוּ. Reperitur quoque syllaba אַה loco pronominis, vt אֶתְחַבֵּרֶהוּ. Psalm. 21. pro אֶתְחַבֵּרֶהוּ.
- 41 Habet aliquando iod parago. vt אֶתְחַבֵּרֶהוּ. Psal. 103.
- 42 Aliquando אַ superadditur, vt אֶתְחַבֵּרֶהוּ pro אֶתְחַבֵּרֶהוּ. Genesis 21.
- 43 Hic quoq; אַ aliquando superadditur, vt אֶתְחַבֵּרֶהוּ. Ezech. 23.

Sunt

Sunt tamen tria, quæ in singulari numero gemi-
no camets notantur, in plurali posterius mutatur
in patach sequente dagesch: צמל גמלים: סטן קטנים: שפן שפנים
44 למיחות. Aliquando ם reperitur, vt למיחות
מלכו Prouerb.30. & alia pauca. Reperitur quoq;
magnificentia causa pluralis numerus pro singu-
lari, & in statu absoluto, & in regimine, præsertim
autem in vocabulo ארץ, vt ארצות עשה Esaiæ 19.
דבר האש ארצות הארץ: Quædam sunt, quæ ante ם
non habent iod, vt תנינים, de quo Iudæi mira som-
niant. sic צדיקים ליום גשיאם גוים: ne concurrant
duo iod, amittunt iod plur.num. Aliquando no-
men plurale absolutè in regimine ponitur, vt
אמרום אמרום verba veritatis. Prouerb.22.

Gen. 4.2.
Gen. 1.

Regiminis forma sæpius pro statu absoluto po-
nitur, vt לביאי מלכס Ezech.13. Huius generis quæ-
dam sunt, in quibus iod quiescit in chirc, vt
45 תחבמוני. 2.Reg.22. ציוני. Ezech.32. Sic quoque di-
cunt Massoristæ: ג בתבין עמי וקבירן עמי: id est,
tria sunt, עמי pro עמי. vide I.Re.22. & Psal.144.
& Thren.3.

Nonnunquam abiicitur iod signum pluralis
numeri, poniturq; loco syllaba ה, vt גבורהו pro
46 גבורי Nach.2. Reperitur quoque יי pro יי, vt כל
תגמולוהי Psal.116. quæ forma apud Chaldæos fre-
quens est, vt הרעותי מעותי שסותי רגלותי, id est, bra-
Daniel 2.
chia eius, viscera eius, tibiæ eius, pedes eius.

Aliquando

- 47 Aliquando reperitur absque iod.
- 48 Ne concurrant duo iod, numeri pluralis index reiicitur.
- 49 Mem aliquando habet ה superadditū, vt אלהמו . Ezech.4. Aliquando habet syllabam מו, vt ודבמו . Psalm.83.
- 50 Aliquando habet iod paragodicum, vt חייבי בתלויחיי . Psalm.103.
- 51 Pronomen aliquando habet ה superadditum, vt גייתתה . Ezech.11.
- 52 Hic quoque ה superadditur, vt בפתחיבניה Ezechiel.13.
- 53 Notandum quoque est : aliquando nequaquā mutari, sed etiam in affixis vbiq; manere, vt בקצת . Psalm.38. cuius status absolutus est קצת .
- 55 Sunt tamen quædam huius formæ, nimirum משרה תעלה מצדה, quæ priora duo puncta non mutant, sed semper retinent. Cuius generis quoq; est מצאת החובה & מצות הלום . Neh.12. quorum singularis numerus ab hac forma nihil differt, & tamen in regimine pluralis non mutatur.
- 56 Sunt quoq; quædam, quæ mem superadditum habent in capite, & ה foemininū in fine, vt מלכה מלכה . quæ in regimine posteriores duas vocales in : mutant, vt מלכה מלכה . Quàmuis ista forma non solum in regimine reperitur, sed etiam in statu absoluto.

Videmus etiam huic formæ addi pronomina, vt מִלְחָמָהּ, quod non potest deductū esse à מִלְחָמָהּ, cum ת habeat dagefch in fe, à quo ה fœmininum in ת mutatum folet immune effe. verifimile eft ergo euphoniæ caufa in regimine potius poni hanc formam, quàm מִלְחָמָהּ מִיְשׁוּלָהּ &c. Sic videmus in regimine potius poni לוֹמְדָהּ quàm לוֹמְדָהּ. In plurali verò numero ad priorem formam redeūt, vt מִלְחָמוֹת מִיְשׁוּלוֹת &c.

Non tamē femper præteritum in futurum vertit, fi quando enim præcedit aliud verbum præteriti temporis, ו tantum copulat, & non vertit, vt תֵּלֵא אֲבִיר תֵּלֵא אֲבִיר *Jerem. 23.* pater tuus an non comedit & bibit, non verò & bibet. מִי פָעַל רַעְשׂוֹ *Efa. 40.* quis operatus eft & fecit, non verò, & faciet. Scias Prophetas folere vti præteritis loco futurorum, nam cum de Dei promiffis nihil dubitent, fcribunt de re futura, ac fi facta effet. In Pfalterio verò Prouerbiis & Iob maxima pars futurorum pro præteritis pofita eft. Quo loco obferuandum, ו futurum plerunque in præteritum imperfectum, rariùs in perfectum, rariffimè in plus quàm perfectum vertere. הִו אָתָּה סַעֲפִיתָ בְּנַחֲשָׁא *Efa. 64.* ecce tu succenfuiſti, & nos peccauimus, id eft, nos diu antè peccauimus, quàm tu succenfuiſti. Huiufmodi plura exempla annotentur in Michlol, quæ quomodo reddantur, contextus facilè indicabit. Non prætereundū puto,

vaf

- vaf vim collationis interdum habere; quod ideo
 Prouc. 25. **וַיִּשְׁוֹעַ** appellât. exépla in Prouer. vbiq; obuia
 sunt, vt **וְשִׁמוּעָה טוֹבָה מֵאֲדָרָז**, id est, vt aqua frigida super animum defati-
 gatum, sic nuncium bonum ex terra longinqua
 (delectat.) Est præterea aliud **ו** idem significans,
 Exod. 21. quod **אִו**, id est, vel, **וּבִרְכָה אֲבִיר וְאִמּוֹ** & qui percu-
 tit patrem suum vel matrem suam. Valet etiam a-
 liquando idem quod **אֲבַל**, id est, verum, certè, sed,
 vt **וְעַבְדֶיךָ בָּאוּ** sed serui tui venerunt. Genesis 42.
 Sepissimè per **ו** vocabulum aliquod præcedens re-
 petitur, vt **וְהָיָה לִפְסִלִים** & honorem meum alteri non dabo, neque laudem me-
 am sculptilibus. hîc in posteriore clausula parti-
 cula **לֹא** necessariò repetendum est. Sic **וְלֹא לְמִדְתִּי**
 Prouc. 30. **וְהִבְמַה וְרַעַת קְדוֹשִׁים אֲרַע** & non didici sapientiam,
 neq; scientiam sanctorum cognosco. Cuius quo-
 que meminit Aben Ezra Deuter. 33. in versu **וְיִי**
רְאוּבֵן וְיֵאל גְּמִיחַ.

60 Futurum Kal hîc quoq; ob causas in verbis per-
 fectis (fol. 14.) dictas, nunc sub aiin paal habet pa-
 tach, nunc cholem, & idem verbum aliquando va-
 riat, vt **יְבוּל** Gene. 17. **יְבוּל** Job. 18.

61 Sunt etiam pauca, quorum aiin paal nò est gut-
 turalis vel **ו**, & tamen longam vocalem loco bre-
 uis, & dagefeh habent, vt **וַיִּוּ** in Hiphil **וַיִּוּ**. Cuius
 Gene. 25. generis putant quoque esse **וַיִּבְל**, quod regulariter
 Esai. 64. **וַיִּבְל** deberet

deberet esse **נבבל**. quidam tamen putant esse futuro *Gene. 6.*
 rum Niphal, & regulariter debere esse **נבבל**. Sic
 quoque in **לא ידיו רוחי**, putant quidam thema esse
ידו, & **י** sub iod positum esse loco chiric & da-
 gesch. & huiusmodi commutationē punctorum
 Grammatici vocant **נה במסום דגש**.

In quibusdam locis reperitur in infinitiuo ה li- 62
 tera characteristica deesse, & **נ** pe paal more verbo-
 rum perfectorum positum esse, vt **ולקחיל יקר** pro
ולקחיל. Num. 6.

Reperitur quoque in præterito carere utroque 63
 nu. 2. Reg. 22. in vocabulo **תפה**.

In infinitiuo, imperatiuo & futuro propter mac 64
 caph tere frequenter mutatur in **ægol**.

Maxima pars in præterito habet patach sub pe 65
 paal. Vnum est quod habet camets **אחיר אחיר**. *Leuit. 26.*
 cuius thema est **אחיר**, quàmuis R. Iona putat thema
 esse **אחיר**. Pauca sunt, quorum pe paal habet cho-
 lem, vt **רומוי** à **רמים** Job 24. & **רובי** à **רוב** Gen. 49.

Quando accedit vas copulatiuum vel conuersi- 66
 uum, & verbum fit milel, cholem in camets cha-
 taph mutatur, vt **בשיר תלד**. Excipiuntur illa, *4. Reg. 4.*
 quæ in pausa veniunt: illa enim, licèt accedat vas,
 tamen cholem suum non semper in camets cha-
 taph mutant.

Mirabili forma aliquoties ista verba in futuro 67
 Kal reperiuntur, Pe paal habere dagefch loco aiin
 paal

paal, vt **בַּיָּה אָקוּב**. Numer. 20. Item Deuterono. 9.
בְּאֵבוֹת אֹהֶל.

68 Reperitur etiã pe paal cum chirc, vt **נִסְכָּה בְּרַעַם**
הָאֱלֹהִים. 2. Par. 10.

69 Aliquoties dagesch, quod solet poni loco aiin
paal euphoniæ causa, ne duo dagesch fortia con-
currant, abiicitur, vt **וְדַמְיוּ בְּאֵבוֹ**. Exod. 15. Dagesch
in **ד** est loco nun Niphal, dagesch verò quod regu-
lariter in **ב** deberet esse, elifum est. Reperitur quo-
que aleph loco aiin paal, vt **בְּיַסְאִים** pro **בְּיַסְאִים** Job. 7.
& Psal. 58.

70 Si contigerit pe paal esse gutturalem, **ה** Hiphil
habet sub se patach, vt **הַחֲלוֹתֵי הָהָר לְפָנָיו**. Deut. 2.

71 Aliquando litera **א** habent patach sequente
dagesch, vt **בְּיַסְבֵּ אֱלֹהִים**. Aliquando habent tsere,
vt **כִּי תִחַל לְיַגֹּוֹת**. Aliquando pe paal habet chirc, vt
בְּיַסְיִים. 1. Reg. 5.

72 Verbum **אָמַר** in futuro ab **אָבַל**, nihil differt, nisi
quòd in pausa patach in tsere mutat, vt **בְּעֵר אָמַרְיָה**
Proucr. 1. **הָאָמַר**. Et quando fit milcl, habet segol, vt **בְּיַאָמַר**
בְּתַאָמַר. quàmuis etiã in pausa patach aliquando
retinet, vt **בְּיַאָוֵב בְּיַאָמַר**. Reperitur etiã in fu-
turo Kal cum defectu **א**. 2. Reg. 19. **וְלַעֲמִישָׁא הַזְּבוּרָה**.
Quod idem fit in **אָבַל**, nisi quòd ibi **א** loco **א** po-
nitur Ezech. 42. **יִוָּבְלוּ צִיְחִים**. Verbum **אָמַר** in fu-
turo Kal sub **א** litera Ethan habet tsere, vt **אָנִי אָמַרְיָ**
Mal. 1. **בְּאָמַר אֶת רַעְסוֹב**. reliquæ
V 3 verò

verò literæ איתו habent sægol, & c. וְאָתָּה תִּשָּׁרֵב וְאָתָּה
 אֵל in futuro Kal sub literis Ethan habent
 tsere. vide Ierem.2.& Gene.32.

Prouerb.capite 17. reperitur מִצִּיּוֹ pro מִצִּיּוֹ. Sic 73
 quoque Iob.32. מִצִּיּוֹ à themate אֵי. Eo-
 dem modo reperitur א in futuro Piel abiectum
 esse, vt 2.Regum 22. וְהִצִּירָהּ pro וְהִצִּירָהּ, quo pacto
 reperitur Psalmo 30. Idem fit Ezech. 28. in voca-
 bulo וְהִצִּירָהּ, quod regulariter deberet esse וְהִצִּירָהּ,
 verùm ne duo aleph concurrant,abiectum est א ra-
 dicale. Item Iob.35. מִצִּיּוֹ pro מִצִּיּוֹ. אֵל & אֵל
 in futuro Hiphil sub literis Ethan aliquando ha-
 bent camets, in quo pe paal quiescit, vide Deut.11.
 & 1.Reg.15.

Nullum verbum huius ordinis est, quod in præ- 74
 terito pe paal amittit, præterquàm verbum יָד *Iud.19.*
 יָד, quod regulariter deberet esse יָד.

Quando imperatiuus habet ה paragogicū, aiin 75
 paal habet scheua, lamed paal י, vt יָשָׁב fede. יָשָׁב
 tamen reperitur ter in imperatiuo eo modo pun-
 ctatum sine ה Num.23. Iudic.14. 2.Paralip.26. vbi
 semper habet לָב pro לָבָה. לָבָה in imperatiuo sing.
 m.g.habet בָּב cum ה paragogo. בָּבָה, in plurali בָּבָה
 & etiam בָּבָה Hofc.4. in fœminino בָּבָה.

איתו & יָבֵשׁ in futuro habent tsere sub literis איתו 76
 sequente cholé, vt יָבֵשׁוּ וְיָבֵשׁוּ. Gen.34. יָבֵשׁוּ וְיָבֵשׁוּ
 Psalm.6. cuius tamen thema quidã esse יָבֵשׁ putât.
 Literæ

In reliquis verò temporibus formam vulgarem sequuntur.

Vaf in infinitiuo & imperatiuo aliquãdo habet cholem, vt *וְנוֹחַ בְּאוֹרֵיבֵיהֶם*, & quiescere ab inimicis suis. *מִדֵּל אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל* circumcide filios Israel- 78
Ester 9.
Iosue 5.

Imperatiuus huius ordinis frequenter habet he paragomicum, vt *עֹרֶה הַגִּבֹּל*. & omnino hic ordo in imperatiuo & futuro gaudet literis paragomicis. Psalm. 57.

Nun Niph'al reperitur etiam cum tserē, vt *נִעֹר*. 80
Zachar. 2.

Aliquando in infinitiuo Niph'al ה absorbetur, literaq; præcedens, vt solet, eius vocalem recipit, vt *לְהֹאֹר* pro *לְאֹר בְּאֹר הַחַיִּים*. 81
Iob 33.

Aliquot verba irregularia huius ordinis placet hîc obiter annotare. 83

Reperitur Jerem. 16. *וְדִיגוֹם*, de quo cuius sit cõiugationis, nihil certi statui potest: quidã enim putant esse præteritum hiphil, & ה hiphil, vt aliquando fieri solet, abiectum esse: alii cõiugationis Piel esse volunt, & iod quiescens positum esse loco iod mobilis, idemq; esse ac si scriptum esset *וְדִיגוֹם*. Alterum est *דוּשׁ*, quod in infinitiuo Kal Esa. 28. reperitur habere א superadditum, *אֲדוּשׁ יְרוּשָׁנוּ*. Tertiũ est *וּל*, quod Thren. 1. sub ה hiphil habet chiric, vt *הַיְלִיחָה*. Quartum est *וּוּ*, quod in Benoni Kal Psalm. 144. pro camets habet patach, *אֲלֵ וּוּ*. Quintum est *לוּו*, quod Zach. 5. habet וְלָמָּה pro וְלָמָּה, sicut *וּוּרָא*

à ור Efa. 59. dicitur ורה pro ורה. Reperitur quoque verbum לו in Hiphil loco longæ vocalis habere breuem sequente dagefch, vt מליו in Exo. 16. Sextum est לו, à quo in Piel ורעו pro ורעו. Iob 39. Septimum est סו Efa. 59. habet in Hophal הוסג pro הוסג. Octauum סו, habet enim 3. Reg. 21. in Hiphil absque necessitate dagefch in taf, הוסגה pro הוסגה. Nonum est רוע, quod in futuro Kal sub literis איהו habet tferè, קלא ורע לבב, Deut. 15. & alia fatis multa.

84 Cùm א & ה sint literæ commutabiles, etiam hæc verba aliquando cum verbis quiescentibus lamed he forma conueniunt, vt ורעו pro ורעו. Item אשרי אשרי, vbi א contra consuetudinem vulgarem in pual mutatum est in iod mobile, vt solet fieri in quiescentibus lamed he. cuiusmodi pleraque sunt non solum in Kal, sed etiam in aliis coniugationibus huius ordinis.

Ezech. 38.
Psal. 32.

83 Sunt tamen quatuor verba, nimirum ורה, ורה, ורה, ורה, quæ in gremio punctulum mappic habent inscriptum, & ideo ה nunquam quiescit, sed more perfectorum coniugantur, vt ורה ורה ורה & cætera.

86 Aliquando ה foemininum deficit, & ה radicale mutatum in ה manet, vt ורעה Leuit. 25. pro ורעה. Idem fit in Hiphil, vt Leuitic. 26. ורה ורה ורה ורה ורה.

X

plerun-

א plerunque quiescit in sægol, idque ideo fit, vt 88
discernatur à Benoni quiescentium lamed aleph,
quod habet plerunque tsere. Attamen & hìc sægol
mutatur in tsere, cùm scilicet regimen est, vt רועה
צא. Gene. 47. Mutatur quoque, sed rarò, ה in iod
quiescens, vt באהל רועה. Reperitur quoque א præ-
cedente ה loco. Gene. 49. בן פורה יוסף בן פורה.

Mutant hæc verba non solùm in paul, sed in a-
liis quoque locis ה lamed paal aliquando in iod
mobile. Primùm hoc fit in tertia persona pluralis
numeri gener. cõmunis, vt צטיר רגלי pro צטור. *Psal. 73.*
Dein de fit aliquando in tertia persona sc̄eminini gene-
ris singularis numeri, vt בר חסיה גפשי pro חסיה. *Psal. 57.*
Fit quoque aliquando in Benoni sc̄eminini generis, vt
עיר הומיה. Item in impera. vt בשוי שבו אתיו. *Esa. 22.*
in tertia & secũda persona pluralis numeri generis
masculini futuri temporis, vt בצל בנפך יחסייו. *Psal. 36.*
אם תבשיו. Quæ omnia non solùm in Kal, sed in *Esa. 21.*

Nonnunquã in infinitiuo reperitur א quiescens 89
loco ה, vt ראו ראיו. Gene. 26. Reperitur quoque
א mobile loco ה Ezech. 28. לראיה בן, & (vt ego pu-
to) saltem in hoc loco.

Vnus imperatiuus huius ordinis reperitur cum 90
sægol שמור מצותי וזהו. Prouerb. 7.

א Niphal in verbis huius ordinis aliquando etiã 91
ante gutturalem literam suam chiric retinet, vt
Daniel.

Danielis octauo capite, גַּחֲמֵי רַגְלָיִם.

92

ה in infinitiuo aliquādo habet cholem ante se, vt להֲרֹאה בְּשִׁילָה. 1.Reg.2. Aliquando ה mutatur in הַ præcedente cholem, vt בְּתַמְעוֹת שְׁבוּר. Esa.19. Nun Niphal in infinitiuo positum reperitur reiecto dagesch, quod eius loco poni solet, בְּהַגְלוֹת, 2.Reg.6. וְגָלוֹת, vtrunque infinitiuus Niphal est: in priore dagesch more consueto positum est, in altero ipsum nun.

93

Quemadmodum quiescentia lamed aleph aliquando formam lamed he asciscunt, sic è contra fit, vt חָפָה in coniugatione Piel loco הַ habet aleph. וְנִתְחַפְּאוּ בְּנוֹ יִשְׂרָאֵל. 4.Reg.10. לְבַלְאֵי הַמַּשְׁעֵט. Daniel.9. pro לְבַלְאֵה, & alia pauca: sed hæc fatis in præsentiarum, ne liber in immensum excreseat.

De verbo בָּיָה.

94

Cùm nõ solùm lamed paal sed etiam aiin & pe paal sint ex literis אֵיִי, hoc verbum ab aliis omnibus plurimùm differt. quum enim nusquam non obuium sit, Hebræi frequēter in futuro lamed paal abiiciunt, & quia iod tunc finem vocabuli occupat, ponunt sub הַ pe paal chirc, in quo quiescat, literis אֵיִיִּי scheua notatis, אֵיִיִּי יִהְיֶה יִהְיֶה יִהְיֶה pro אֵיִיִּיִּי אֵיִיִּיִּי, & in pausa dicunt אֵיִיִּי יִהְיֶה, &c.

Venit quoque illud verbum in infinitiuo & imperatiuo, sed rariùs, contra consuetudinem, mutando scilicet iod aiin paal in הַ, vt:

הוא גביר לאחיב. Neh.6. הנה על הנה. Ezech.7. Reperitur quoque in uno loco futurum huius uerbi ualde irregularē Ecclesiast. 11. יהיא pro יהיר. Rabbi Iuda putat esse singul. nume. & loco positū, & pro uerū prior sententia melior est, quam non solum Kimchi i Michlol, sed & Aben Ezra in suis commentarijs affirmat.

Exigit hic locus, ut aliquid de verbo שיה dicā, quo studiosi, qui priuatim sese exercent, miris modis solēt torqueri. In Hithpael enim ה lamed paal in י mobile mutat, & assumpto altero ה, quod inter coniugandum sequitur ה ipsius בנה, coniugatur enim hoc modo.

השתנה השתנית השתנתי השתנתי השתנתי
השתנתי וכולו בינוני משתנה משתנה משתנה
משתנה משתנה משתנה משתנה משתנה משתנה
השתנה השתנה השתנה השתנה השתנה השתנה
השתנה השתנה השתנה השתנה השתנה השתנה

Quomodo verbū שיה in Hithpael coniugetur, iam vidisti, verū Ezech.8. occurrit משתנתי modo planē irregulari, pro Benoni tamen positum esse arguunt, cū sex anteriores literæ, tum mem finale: ex quibus efficitur משתני, quod ipsum & loci sententia & pronomen יהיה exposcit. Cur ה insertum sit, ambigitur. In Thalmud Ierufalmitano existimant ה propterea interpositum esse, ut duo vocabula commixta esse cognosceretur, משתני & משתנה, suntque hæc eorum verba: משתני ומשתנה למה .i. destruebāt templū, & adorabant solem. quā sententiā & Ionathan

in

in Chaldaica sua paraphrasi videtur expressisse, habet enim וַיִּגְדּוּ מִתְחַלְלֵי וְאֵינוֹן & ipsi destruebant & adorabant. Davidis Kimchi sententia his verbis continetur.

מִשְׁתַּחֲוִיָּתָם מִלֵּא מִרְכַּבַּת מִן מִשְׁתַּחֲוִיָּתָם וְהַשְׁתַּחֲוִיָּתָם
וְכַעֲסֵם הַתְּרַבָּה אָמַר תִּגְבֵּיא כִּי מִזֵּא אֹתָם הָאֲנָשִׁים מִשֵּׁ
מִשְׁתַּחֲוִיָּתָם קִדְמָה לְשִׁמְשׁ וְאָמַר לְנִכְנָסִים הַשְׁתַּחֲוִיָּתָם הִרְדָּ
שְׁאֵלָה :

מִשְׁתַּחֲוִיָּתָם est vocabulū compositū ex מִשְׁתַּחֲוִיָּתָם & הַשְׁתַּחֲוִיָּתָם , & causam compositionis innuit Propheta, quoniam inuenit illos viros adorare ad orientem solem, & dixit ad ingredientes interrogatiuè, adorastis? Aliorum commenta seu veriùs fomnia non puto operæpretium commemorare, plurima enim irregularia in Bibliis reperiuntur, quorum non statim ratio reddi possit: id nobis in præsentiarum sufficit scire esse Benoni, in quo הָאֵל contra consuetudinem positum est. Quod verò Angelus Caninius in institutione Chalda. vult participia Hebræorum aliquando recipere, more præteriti temporis pronomina, itaque הָאֵל in vocabulo מִשְׁתַּחֲוִיָּתָם esse pronomem, id (vt cum bona eius venia dicam) verum esse nequit: nam si pronomem est, quomodo conuenit cum præcedente pronomine וְהָאֵל, cum hoc sit tertiæ personæ, illud verò secundæ. Quæ enim oratio est, & illi adorastis ad orientem solem? Et quia hunc cam-

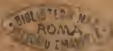
pum ingressi fumus, visum est in pleraq; alia, quæ eodem loco habentur, inquirere, non quidem maleuolo in virum doctissimum animo, sed quòd id è re studiosorum fore videatur. Adducit porro quatuor alia, in quibus itidem persuadere conatur, **יְיֹלְדָהּ** Iudicum 13. **שׁוֹבְנָהּ & יֹשְׁבָהּ**, item **מִסְבְּנָהּ** Jerem. 22. quorum tria prima vult esse Benoni Kal fœminini generis cum pronomine, quartum participium paul coniugationis Piel, quod an verum sit, agè videamus. Si **ה** in hisce quatuor est **ה** pronominis secundæ personæ fœminini generis, vt in **פְּעֻדָהּ**, quo reiectum est **ה** vel **ה**, quod solet participium fœminini generis cõstituere. dicimus enim **ה** יֹלְדָהּ vel **ה** יֹלְדָהּ, cum vnum **ה** non habens dagefch forte, haud possit supplere loca duorum. Dicit fortassis Caninius, at esse participia in tribus primis ex cholem super pe paal, & in postremo ex mem perspicere est. quorsum ergo **ה** cum scheua in fine alio scheua præcedente & patach? Respondeo non planè sciri causam. fortassis duo sægol in patach & scheua mutata sunt, vt Rabbi Ionah placet. **לְהַרְיֵץ הַמּוֹלָה אֶל אֲשֶׁר אַחֲרָיָהּ**, id est, vt vocabulum celerius sequenti vocabulo possit annecti, faciliùs enim coniungitur **בּוֹ יְיֹלְדָהּ בּוֹ** **יְיֹלְדָהּ בּוֹ**. Verù vt **ה** sit pronomē, nullo modo fieri potest ob causas supradictas. Esse verò irregularia, indicat Massoreth, & **קָרָי & קָרָי**, quæ in omnibus non conueniunt.

Sunt

- 96 Sunt tamen quæ in regimine camets in patach non mutant, vt פֶּטַח פֶּטַח. Prouerbio. 18. E contra quædam sunt, quæ in statu absoluto patach sub aiin paal habent, vt לִמְסַע לִפְנֵי הַעַם. Deut. 10.
- 97 Aliquando ו loco lamed paal collocatur, eodem modo quo in huius ordinis verbis, vt מְצַוִּיתָ. Esaiæ. 23.
- 98 Huius ordinis etiam est חֶטֶט à חֶסֶד, quanquam quidam putant thema eius esse חֶטֶט, & dagefch in ו positum esse loco ו, eo quòd vocabulo חֶטֶט Chaldaicè triticum significetur.
- 99 Sunt etiam pauca, quæ ה superadditum habent in fine, & pe paal habet sefgol, nimirum הָרָה & סֵלָה Genesis 14. Est quoque vnum, quod habet mem heemanticum in fine, nimirum הַנֶּחֱם à חֶמֶץ.
- 100 זֶעַךְ in regimine propter gutturalem literam habet זֶעַךְ. nihil quoq; obstat, quo minùs tsere maneat, & dicatur זֶעַךְ, vt זֶעַךְ quoque in regimine habet זֶעַךְ. In regimine זֶעַךְ non mutat camets in patach. vide Ezech. 4.
- 101 Cholem tamen in huiusmodi nominibus aliquando in kybuts mutatur, vt הָרַר פֶּטַח. Sic quoque לוֹר in plurali, vt dicit Kimchi, לֹרִים accipiendo dagefch loco literæ quiescentis, vt in שְׂרוּם quoq; fit, quod in plurali habet שְׂרוּרִים. Idem fit in לוֹר, quàmuis ה non sit capax dagefch, habet enim in plurali לוֹרִים.

- Quaquam aliquādo reperiuntur in regimine 102
 & in affixis habere ׀ mobile, vt המורה להסודי.
 Psalm.128. בעליו אשר עשה, quod etiam Ezech.28. Ezech.18.
 in regimine cum : : reperatur. Kimchi, dicit omnia huius formæ nomina posse sic in regimine formari. quam ego causam arbitror, quare Kimchi hæc nominibus perfectis adiunxerit, in quo etiam loco vocabulum שרא huius ait esse formæ, sed breuitatis causa : : mutatum esse in : , quemadmodum in vocabulo חשא idem factum esse arbitratur.
- הנה tantum in statu absoluto reperatur Ester 2. 103
 המורה non in sing. sed in plurali Thre.3. המורה.
- Sunt tamen aliqua, quæ in plurali numero loco 104
 iod aliquando ׀ habet, vt צדי, in pl. צדיים vel צדיים.
- הנה primam vocalem nunquam mutant. 105
 שפה, in plurali שפחות, in num. duali שפחים, in regimine plurali שפחות. Eodem modo שפה, in plurali שפחות, in regimine שפחות. שפה, in plurali שפחות. שפה in plurali שפחות.
- In pausa patach sæpissimè in sægol mutant, vt 106
 אספנה שימב לאת. Psalm.22.
- אחד reperatur etiam sine ׀ more Chaldæorum, 108
 vt אחד אה אחד. Ezech.33. אחד in pausa habet אחד. reperatur etiam Ezech.18. אחד pro אחד.
- Quando עשרה alii numero adiungitur, amittit 109
 ה, & dicitur עשר. E contra עשר quando alii adiungitur numero, recipit ה præcedente tsere.

Non

110

Non possum fatis mirari, quid docto viro D. Iohanni Quinquarboreo Professori Parisiensi in mentem venerit, vt huic personæ quoq; tribuerit quatuor affixa, quæ nullo modo recipere potest: nam secunda persona nunquam transit in secundam personam neq; masculinam neque fœmininam, neque singularis neque pluralis numeri. ideo non potest dici $\text{בָּרַכְתָּ} \text{בְּרַכְתָּ}$ visitasti te mascul. $\text{בָּרַכְתְּ} \text{בְּרַכְתְּ}$ visitasti te fœmini. $\text{בָּרַכְתֶּם} \text{בְּרַכְתֶּם}$ visitasti vos mascul. $\text{בָּרַכְתֶּן} \text{בְּרַכְתֶּן}$ fœmin. quæ tamen ab ipso ita posita sunt. Neque vllum exemplum, in quo hoc fiat, demonstrari potest. ad hæc enim efferenda Hebræi coniugatione Hithpael vtuntur. Hoc sic esse ratio ipsa docet, & omnes probati autores Grammatici approbant.

(:)(:)

*

TERTII LIBRI FINIS.

IOHAN. ISAAC.

ותגו דין וקפיר בקדוסי
 כל למודי אדוני וגם בסי
 לא אבוסים ובטלים חמורים
 לא לבושי בגדים יקרים
 בראשיתם צניק עם סרנים
 דמות לתם חמור תרחים
 רעוף שלא כיום לו ענים
 ילעגו לדבר שאינם מבינים
 באשר מבזה חזיר לפנינים
 אין לתם אלא שים קנוי
 לבם מובל שקל פנוי
 שיפון לתם לב זר גם נסי
 ראל ישובו כקלב לקי
 קלב כותפלל איש תיחסי

ERRATA.

Errata quae Lectorem remorari possent, Dei gratia nulla sunt, nisi quòd in quibusdam exemplaribus fol. 89. linea prima omissus est in margine numerus 98. Fol. 112. lin. 14. in duobus locis ר habet camets, et deberet esse cholem. Fol. 121. lin. ultima lege עדיתיך. Fol. 139. pro sagina lege sagena. Plura non puto posse reperiri, nisi quòd forte aliquàdo in lucris כנר כנר dagesch omission sit.

ב ז ל כ ה א ע י